

מסורת הש"ס

גמר

(א) אֲכָלוֹת דְּרָצִי פִּינָה
 תִּסְפְּקֶנָּה סוּפֶה פִּינָה
 הַיְעָרָן גִּרְם חֲלָפְכֶנָּה
 (ב) הַבְּרִיתָ אֶת־יָדְךָ מִכִּלְתָּהּ
 (ג) כִּי בִּלְעֵצֶר הָיָה הָיוֹסֵף
 יָדוֹם שֶׁנֶּעַם יָדוֹם שֶׁנֶּעַם
 (ד) מִיָּמֹת חַיִּי לְעוֹלָם
 חֲדָר בְּרִיר כִּלְעָלֶה לְהֵשֶׁה
 מִסְּפִי עַיִן דִּלְעָלֶה
 מִקְוֹת (סָף דְּהֵה) סִינֹן אֶ
 (ה) חִילֵּן אֶת־עֵבֶר מְגִילָה
 מִכּוֹחַ שְׁבוּעֹת חַיִּי
 זִמְמָה סִינֹן חִילֵּן מְגִילָה
 עֵרֶבֶן לֵכֵן אֶת־הָיוֹסֵף
 (ו) תִּרְמוֹת פִּינָה אֶת־הָיוֹסֵף
 לְפָנֵי חִילֵּן פִּינָה אֶת־הָיוֹסֵף
 בְּקִדְשֹׁתָהּ עַיִן הָיוֹסֵף
 חִילֵּן אֶת־הָיוֹסֵף חִילֵּן אֶת־הָיוֹסֵף
 (ז) הָיוֹסֵף חִילֵּן אֶת־הָיוֹסֵף
 מִכְּחַד מִפְּנֵי חִילֵּן

הגהות הב"ח

(א) נספדו תלמידיו וכו' כולם
נחנו מרעצה אחד כולם
(ב) אחד: "רש"י
פוסקין וכו' הכונה הפד'
ואולי שמע' מה מספר
הנ"ל ולכונה מה מספר
הסיד' כולן לא אחד וכו'
הכונה הכינים שהיו ואחר
כן מסד' ילמורו: (ג) חוב'
היו עשוי וכו' רש"י פוסקין
ועוד וכו' תימך דקאמר
הבא דקדושה לראשונה
(ד) באר ותיקן ר"מ. יצ"ו
ועל קושיא דהא שם חסן
פסוקין לא תיחזיק פסוק
פסוקין פסוקין חסן
פסוקין חסן: ע"פ ר"י
(ה) ד"ה קד' וכו' נעשה
מזבח לנו לד' דמי נעשה
ישיבה דהכא וכו' מחק:
(ו) באר' ומקדש שסמוי
ותומבאר:

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א] אי מה דרבו זה
מטלטל. י"ב ר"ל שאני
מפקדים במקומו מהרש"א
ח"א: [ב] שם אי מה
מסמר זה חסר. י"ב ר"ל
מחבר ומקס בנחל
מהרש"א שם וכן הוא
בלשון רש"י ד"ה מה
מסמר וכו': [ג] רש"י ד"ה
ואף הוא ר"ל אלעזר בן
עזריה. י"ב מהרש"א
בחי"א פ"י שר' יהושע פמה
ודרש רע"ש:

מוסף רע"י

עמון ורמאב מעשרין
מעשר עני בשביעית.
תזאלום הדרום חזק
עמון ומואב שבעה
מסיתין ויחזקו בקדושה
א"י ועכו"ם צבית עין
נעלה קדושה ויזע
בשביעית יתקנו להן מעשר
ראשון ומעשר עני בשביעית,
דמפרש לקמן מפני גרמא
ענין שפא"י אין להם מירמא
לחול בשביעית, לפי שזבל
קטן שמה ופואה ויחזק
ועטלים קטן שמה
פואה ומעשר קטן יבחו:
הרבה כרכים בכשו

עזריה: **לַתְּלָמִיד**. שורות המענה:
נין פסקול עדות ופסקול כהונה (ט): **כולן**
המחלוקת מביא ראיה מתורת אלוה
גם אחד אמרן. אין לך מביא ראיה
מדברי נביא הבא לחלוק על משה

רבינו: עשה אוניד לאפרכתא. מאחר שכולן לכן לשמים עשה אוניד שומעת ולמוד ודע דברי כולן וכשתדע להבחין ואי זה יכשר קבע הלכה כמותו. אפרכתא טירמיו"א שעל הריחים: (ס)ה מסמר זה. כשנעלין אותו צכות הוא מחסרו יכול אף זה כן תלמוד לומר נעועים כנעיים שדרכה לפיות ולרצות: ולימור ליה צהדיא. מיד למה הזקקו לומר תלמידך אנו:

נִמְנָנוּ וּגְמָרוּ. וְהִתְקִינוּ שִׁיחַ יִשְׂרָאֵל
הַדְרִין צִעֲרַ הִירְדֵן בְּמֵה שֶׁכָּבְשׁוּ
מִסְחִיוֹן וְעוֹג אֶרֶץ עַמּוֹן וּמוֹאָב:
מִעֲשָׂרִין. עֲכָשׁוּ מִעֲשָׂר עֵי
בְּשִׁבְעִית כְּדֹאמְרִין שֶׁלָּקֵטְן
שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ עוֹלֵי גִּלְגָּל כְּקִדְּשֵׁי
הָאֶרֶץ: פָּשׁוּ שִׁיחַ וְקִבְּשׁוּ עֵינֵי.
הַקֹּסֶה בְּעֵינֵי שְׂמֹת וְטִרְבָּה לְאוֹתוֹ
דְּרוֹשׁ וְהִלָּל מִימֹתוֹ אֲנָשִׁי כִּנְסָה
הַגְּדוּלָּה הִיחָה תִּקְנָה וְ: אֵל פִּסְחוֹ
לְמַלְכוּתֵינוּ. אֵל יִהְיֶה לָּכֵן שׁוֹם חֶשֶׁךְ
וּגְמוּגוֹס בְּמֵה שְׂמִינִתָּם וּמִיקָהָם
שֶׁהִרְיָהּ הִסְכַּחְתָּם לְהִלָּכָה: כִּךְ מְקוֹבְלֵי.
שְׁקִדּוּשָׁה רִאשׁוֹנָה שְׁקִדּוּשָׁה יְהוֹשֻׁעַ
קִדְּשָׁה שְׁנִיָּה נִתְקַדְּשָׁה לְעוֹלָם כְּדֹמִיָּה
לְיִצְחָק (דף פג): קִדְּשָׁה רִאשׁוֹנָה
וְשְׁנִיָּה יֵשׁ לָהֵן שְׁלִישִׁית אֵין לָהֵן לְפִיכָךְ
צִבְעָאֵר אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵין זְרִיעָה בְּשִׁבְעִית

אכל עמון ומואב הניחו מלקדש כד
 שסמכו עליהן עניים בשביעית
 בבלקט שבה ופאה ובמעשר עני
 לכן תקנו להן מהמשרץ מעשר
 ועזרצרות ההכנסים היה להחיל
 עליהן אחיה מעשר שרצה לפי שאין
 חייבין מן התורה: **אִיזוהו שוטה.**
 האמור בכל מקום שפטור מן המצות
 ויומן העובש ואין קנינו ואין
 ממכרו ממכר: **והכל בנים הנכזרים**
בזילה: לעולם דאק עבדי להו דרך
שוטה. אפילו הכי לא מחזקינן
 ליה בחדא דהויא יחידי בזילה
 אימור גנדרפס אחדי. אני שמעתי
 חולי האוחז מתוך דאגה ולי נראה
 שנחתמם גופו ויואל למקום האחר:
שפסרה עליו רוח עומאה. רוח
 שדים שסייעוהו להיות מבסף:

כמו

מר רב הונא אמר עד שיהיו
היכי דמי אי דעביד להו דרך
שטות אפילו כולהו נמי לא
נרות אימור כדי שתשרה עליו
ימור גנדרפס אחריה והמקור
דעבדינהו לכולהו הוה להו
כמי

הארץ, ולא כבשוה עולי בבל. לקח
 שה ראשונה כעלה, דכי קדשה יהושע לשענה קדשה
 יחא מותר לחרוש ולרועה סם בשבינית שאינה טהנה
 (ויקרא יז) הלכך ורעיש בהן בשבינית שפמטני עליה
 לטוול לקט שמה ופיאה ומעשר עני יבחרות סוף

ואף הוא. ג' רבי אלעזר פוסלין ומכשירין. שייך לומר אל אחד אמרן. אין לך מז אחר אלא מתורת אלהינו:

וְיָמִי כַעֲמֹךָ יִשְׂרָאֵל גִּי' אֶחָד בָּאֲרֶץ וְאָף הָיָה פֶּתַח וּדְרָשׁ ⁶ דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדַרְבְּנוֹת וּכְמִסְמָרוֹת נְטוּעִים בְּעָלֵי אֲסוּפוֹת נִתְּנוּ מִרְוּעָה אֶחָד לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לְדַרְבֵּן לֹמֵר לֵךְ מִה דַּרְבֵּן זֶה מִכּוּיִן אֶת הַפֶּרֶה לְתַלְמִיּה לְהוֹצִיא חַיִּים לְעוֹלָם אָף דְּבָרֵי תוֹרָה מְכוּוֹנִין אֶת לֹמְדֵיהֶן מִדְּרָכֵי מִיתָה לְדְרָכֵי חַיִּים א' אִי מִה דַּרְבֵּן זֶה מְשַׁלְּטֵל אָף דְּבָרֵי תוֹרָה מְשַׁלְּטִין ת"ל מִסְמָרוֹת ב' אִי מִה מְסַמֵּר זֶה חֹסֵר וְלֹא יֵתֵר אָף דְּבָרֵי תוֹרָה חֲסִירִין וְלֹא יִתִּירִין ת"ל נְטוּעִים מִה נְטִיעָה זֶה פֶּרֶה וּרְכָה אָף דְּבָרֵי תוֹרָה פְּרִין וּרְבִין בְּעָלֵי אֲסוּפוֹת אֱלֹ תַלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂיוֹשְׁבֵין אֲסוּפוֹת אֲסוּפוֹת וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה הִלְלוּ מִטְמָאִין וְהִלְלוּ מִטְהַרִין הִלְלוּ אוֹסְרִין וְהִלְלוּ מְתִירִין הִלְלוּ פּוֹסְלִין וְהִלְלוּ מְכַשִּׁירִין שְׂמָא יֵאמֹר אֲדָם הֵיאֵךְ אֲנִי לִמּוֹד תוֹרָה מִעֵתָה תִּלְמּוֹד לֹמֵר ⁶ כּוֹלֵם אֲנִי מִרְוּעָה אֶחָד אֶל אֶחָד נִתָּן פֶּרֶס אֶחָד אֲמַרן מִפִּי אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים בְּרוּךְ הוּא רַכְתִּיבִי ⁷ יוֹדְבֵר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶתָּה עֲשֵׂה אוֹנִיךְ ⁸ כַּאֲפֻרְכֶּסֶת וְקֵנָה לֵךְ ⁹ לֵב מְכִין לְשִׁמּוֹעַ אֶת דְּבָרֵי מִטְמָאִים וְאֶת דְּבָרֵי מְטַהֲרִים אֶת דְּבָרֵי אוֹסְרִין וְאֶת דְּבָרֵי מְתִירִין אֶת דְּבָרֵי פּוֹסְלִין וְאֶת דְּבָרֵי מְכַשִּׁירִין בְּלִשׁוֹן הַזֶּה אֲמַר לָהֶם ¹⁰ אִין דּוֹר יְתוֹם שֶׁר' אֶלְעֹזֵר בֶּן עֲזַרְיָה שְׂרָוִי בְּתוֹכֵוּ וְלִימְרוּ לִיָּה בְּהִדְיָא מִשּׁוֹם מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה דִּתְנִיא ¹¹ מַעֲשֵׂה בִר' יוֹסִי בֶן דּוֹרְמַסְקִית

שהלך להקביל פני ר' אלעזר בלוד אמר לו מה חידוש היה בבהמ"ד היום א"ל נמנו וגמרו "עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית אמר לו יוסי פשוט ידך וקבל עיניך פשט ידיו וקבל עיניו בכה ר' אלעזר ואמר יסוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם אמר לו לך אמור להם אל תחושו למזיינכם כך מקובלני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו "ה"הלכתא למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית מה טעם ^להרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל מפני ^לשקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא והניחום כרי שיסמכו עליהן עניים בשביעית תנא לאחר שנתיישבה דעתו אמר יהי רצון שיחזרו עיני יוסי למקומן וחזרו ת"ר ^לאיהוה שומה היוצא יחידי בלילה

והלך בבית הקברות והמקרקע את כסותו אי כולן כבת אחת ר' יוחנן אמר ר"אפי' באחת מה שטות אפי' בחדא נמי אי דלא עביד להו דה לעולם דקא עביד להו דרך שטות והלך בבית ד רוח טומאה הוא דקא עביד והיוצא יחידי בלילה את כסותו אימור בעל מחשבות הוא כיון

ריתו להודיע ואין בירתו אלא חורה.
 וְחֹרֶה אִמֶּר צֶא וְאִמּוֹר אֶל תַּחֲשׁוּבָה
 וְיִמּוֹאֵם מַעֲשֵׂיךָ מֵעַשָׂר שָׁנִי בְּשִׁבְעִית.
 וְנָתַתָּ קִרְשָׁה לִשְׁעָתָה וְלֹא קִרְשָׁה לַתּוֹלֵד

וְיָמֵי בַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ.
זה על זה ישראל ושבת והקדוש
מעידים על השבת שהוא יום מנוחה
שהוא אחד הקצ"ה ושבת על ישראל

אָע"פּ שאַין מ'דער מעניינא דיומא
דשבת (ו) כמו תפלת ערבית ושחרית:
עצמון ומואב מעשרין מעשר עני
בשביעית. לפי קדר השנים
יהיה להם להפריש מעשר שני שהוא
שנה ראשונה ומעשר עני נהג בששית
ולא מלינו מעשר עני שתי שנים

לרועים אלא תקנה תקנו יפה כדי
 שיסמכו עליהם עניים בשביעית
 ויגדו הוה דאפי' תרומה גדולה לא
 ייתקן אלא יהא הכל מעשר עני אלא
 שלא ירו לחלק כל כך משאר שנים
 פסדא ר"י דהיינו ארץ סחון ועוב
 בדאמרין בחולין (דף ס:) עמון
 ומואב טהרו בסחון כלומר על ידי
 כבוש סחון ועוב הותר לישראל
 לישבם והקשה ר"מ דאמרין צפרק

מקום שבהו וסמחם דף נב: (וס)
שלא ארזתו לביעור יהודה ועבר
הירדן והבליט ועבר הירדן ייטו ארץ
סיוחן ועיו (ו) ובי"ח דקדושה ראשונה
לא קדשה לעמד לנא אם כן חיפשו
מנייה לרבי' אלעזר לא קדשה אלמה
מביע' לן בפר' דמגילה (דף י' וס)
ויבטחו (דף טו. וס) מאי כפירה
למה אי קדשה אי לא קדשה (ו) ומתוך
ר"מ דיש לחלק דהכא בעמון ומואב
ולא כבש סיוחן ועיו ולא נתקדשו כלל
בנקדושה הארץ ועוד ממך דלא קדשה
עבר הירדן רק לארץ סיוחן ממש אבל
מה שפס' בעמון לא נתקדשה:

ה אור השלם

- וְיָשִׁיב עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר הִלָּךְ
הַיָּמִים פְּרוּרֹת לִדְעוֹת
שֶׁלָּךְ שֶׁם גְּלוּתוֹ
תוֹת לְגֶרֶשׁ מִנֵּי עִמָּךְ
פְּדִית מִמִּצְרַיִם
- דְּבָרֵי הַיָּמִים אִי כֹא
דְּבָרֵי חֻכְמִים
וְכַמְשֻׁמְרוֹת
יָמִים בְּעֵלֵי אֲסוּפֹת
מִמַּעַה אַחֵר:
- קִלְכֵּת יֵא
דְּבָרֵי אֱלֹהִים אֵת כֹּל
יָמִים הָאֵלֶּה אִמָּר:
- שְׁמוֹת כֹּא
יֵדֵי לִירְאוֹ וּבְרִיתוֹ
יָעִים: תְּהִלָּים כֹּה יֵד

לְעֹזֵי רַעִי

וַיִּיָּא [טרימויא"ה].
סַט, מַשְׁפָּךְ (שִׁדְרָכו
וּמִס חֹמֶר לְרִיחִים
(ה).

יביע חונאל

[illegible]

ר' בשביל שא"ל נמנו
כלומר למה נמנו וה
אחר שנתיישרה דעת
גם כן מקובלני מר
עם הרבה ברכים כבש

כלומר מהם נטנו ואלה הכרזה הששית מסני' הוא ובה ואמר סד' ה' ליראו ובריתו להודיעם ואין בריתו אלא חורר' אחר שנתייבשה דעתו וקלל רחמים ואמר ה' ה' רצון שיתירו עיני יוסי למקובן וחורר' אמר צא ואמור לא החושב
הנה כרובים מירביו' שקבל מלא ומהו הכלה בששית עיני עמון ומאום משפחתו מעשר ש' בשביתו
עם הכרובים כבשים עולי מצרים ולא כבשו עולי כלל לפני קדושתו ראשונה קדשה לששית ולא קדשה לעתיד

ה' אחרונה חייב דלפי משנה ראשונה
עבד אם יש לו קנס או לא שלשים
פי משנה אחרונה ואילו הכא פשיטא
ק' את רבו כמאן דשיחרר דמי אבל
הר"י צענין אחר:

לבלוב והימים כיד לשמוך
 נשנים שבביעית. שטטה
 שטור מן הרייה: "ה
 ואיזהו שטטה זה הירצ
 ויחל בלייל וחולל בבת
 וקבירות והמקלל את
 שטורו כח טולה אמר עד
 ורבעינו כח טולה ר' יוחנן
 אבא ואפילו אחד מה
 שטות ובעיניהו ר' יוחנן
 ושטות וקילל ר' יוחנן
 והנאי איזהו שטטה זה
 המאכל כל מה שנתנו
 וטוטטס ואדרגוניס
 שטור: "ח' זכור להוציא
 הנשים שהן שטורות.
 וזכור להוציא הנשים שהן
 שטורות. וזכור להוציא
 טוטטס ואדרגוניס כל
 לחרוב הקטנים אטנן
 לאויקוס בקטן שהגיע
 לחילוקין ונחזה הקטן
 שהגיע לחילוקין מרובן
 וקרא אל אלא
 [על] לבדתיא הנאי
 אחריס אומרים המקמץ
 המצרך נחוש והבורס
 שטור מן הרייה טנא
 כל זכור כל מה שיכול
 לעלות על כל זכור וכל
 אלו שאנן יכולין לעלות
 על כל זכור. ונשים
 וערבס איקונא מה
 שחצי צבר וחצי בן
 חצי חצי חצי חצי חצי

מחשבות. שאין הולכין בלא מנעול דלון אדם נכנס להר הציון בזמנעו
 דכתיב מי נקש זאת מידכם רמזו חז"ל: **פטורים מן הראייה.**
 דלון חייבין לשלוח עולות ראיותיהן על ידי שליח: **עמא.** אינו (חייב)
 בראיה שאינו יכול ליכנס למחשך דכתיב ויבי מחדש ה' טמא

שמתו אחיו מחמת מילה: הכי גרסינן
דמרבי ליה ערל כעמא: איש איש.
מזרע אהרן והוא לרוע או זו:
לרבות את הערל. שהוא כעמא
שלא יחלל תרומה אם כן הוה
עבד. שהוא צריכו לרבו עד שרבו
מנפה ושופא מתי יראהו יתרחק
מעליו: יתרחק מעליו. איך הגיע
יום שנפסק לו לשונא ורחקו וזהו
שלא יראהו שנאמר" כי תבאו וגו':
תוכחה. שמוכח פסעו בפניו: מהי
היא. מנה לו דמתיירא. כולי האי
ואולי. כל היסורין הללו יקבל ועודנו
בפסק אם תהיה לו תקוה: ויש
נכסה בלא משפט. יש בלא ואין
עין בידו ולא היה משפטיה לספית:
ומי איכא דאורי כו'. הש"ס מקל
בני לה: אחר ליה. שאלך
לשלומו: אייתי לי מרים מגדלא
גשיא. הרג את מרים המקלעת
שיער הנשים: הכי יכלא לה. מאחר
שלא הגיע זמנה: הוה נקיטא
מפארא בידה. היחה אחות בידה
האחד של תנור שקורין פורגוני:
וקא

מוסף רש"י

לגאחתי' להווא ערל וטומא למיפישט
מינה דמשלח שפיר וגרסא בעיני
דהתם בקרבנות מזורע מזרעמו
מאירי ובשמיי לפרסא כי בעי
לגאחתי בקרבנותיו חזר ונזערע הלכך
לפי קרבן דמחוייב לא מני מייתי
בין דלאו בר ביאה הוא אבל בנדרים
ונדבות מציא שפיר אף מזורע כמו
שאר טמאים והתם הארמתי בדבר
לפרש מההיא דערל וטומא משלחין
בקרבנותיה' ולא בעינן סמיכה כמו
בההיא דהשולח חטאת ממדינת הים
דכל הגט (גיטין דף כח: ושם) דפרקין
גלה והא בעי סמיכה ומוקי לה בקרבן
ששים או בחטאת העוף דהתם בערל
שמתו אחיו מחמת מילה וטומא כמו
במזורע או צד דלחין וטרטור תליה
דקדק בפרסא ואפשר שלא יתפרש
לעולם והוא ליה מחוייב קרבן הלכך
טוב לנו שיביא בלא סמיכה אבל התם
בגיטין יש לנו להמתין עד שיביא
עמוד ארמתי התם בפרק ג' דגיטין
(ס: דמרכה ער' ב' טמא.
אמר ר' ר' ל' לחנן דלא דליזעמא
הוא דלעיל למעוטי ליה טומטום

הסם אלינא דרבנן הוא דלרבי עקיבא לא תריך ומיהו
ממעטינן ערל שמתו אחיו מחמת מילה דלאו כטמא ו
עמיד הכי אבל לפר"ם (ס)מפרש שדוא מחמת הנער
כי טמא אחאי אינטריך קרא לערל דפסח חסיוק ליה מ
ח דרשינן נמי מאיז איש לרבות ערל כטמא אבל לר
דאי הוא רובן ערלים כמו ענומאה דהא מנא ידעינן
טומאת נרעת חיות ואנן אמרינן בריש אלו דברים
אברא דריש הערל (יבמות דף עב:) דקאמר דלא לישתמי
טמא פטורין מן הראיה ומשני שאני התם משום דמ
משום דמאיז ומיהו י"ל דריש שאני התם משום דמ
אבל לא שיהא ערל מטומא בגיגשה להכי לא תיחביר

דן קשה אחאי אינטערן מיעוט לערל
 הו זהו דוקא לפרש"י דמפרש התס"י
 בל מתו אחיו מחמת מילה הו אנוס
 מא ויש לומר ⁽¹⁾ דמהתם ידעינן ליה
 למימר דאי ליכא קרא אלא דערל
 לברות ערל כי טמא מאש אש כי
 פסחים דף סו.) דלא דמי רק טומאת
 טמא דמרבצא ערל כי טמא וטומאת
 ס ושמע דאפילו רבנן מודו כלומר
 טמא וטמא מרבצא ערל כי טמא איכא
 עי' רמב"ם:

של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה. שלא יוכל להשיב תשובה מעלייתו להיפטר כל קטת כדאיתא בפרק הדר (שחינון דף סה.) יכולנו לפטור כל העולם מדין של תפלה: דלא קיימהיה. לא בעי למימר שיעור לו שקיים הכל דמנא ידע והא לא היה בדבורו אלא היה אר והעדינו שכן למדת גם אחת: **אמר** מי איכא אינוש דאורי' בלא דימניה. ל"ג אמר שהרי ר' מתחנן לו הש"ס כלום אלא הש"ס קא פריך לו: הו"ה שכיח גביה מלאך הבורא. ממספר ר' מגדלא שטיא צביט שני אורי' דאיתא אמו של פלוני כדאיתא בנדר' (דף דף)

לעזי רעז"י

נורגו"ן, שפוד חתייה.

1. דוד הלך ודור בא
והארץ לעולם עמדה:
קהלת א ד
2. ויאמר יי אל השמן
השמת לבך אל עבדי
איוב כי אין כמדוי בארץ
איש תם וישר דרא
אלהים וסר מרע ועדנו
מחזיק בתמחו ותסינו
בו לבלעו חנם:
איוב ב ג
3. הן בקדשיו לא יאמין

וְיָרִידָהּ עַל מַמְדָּר
מִמְדָּר עַל מַמְדָּר
בְּמִשְׁפָּה
בְּנִשְׁבָּע לְשִׁקְרָבֹעַ אֶפְסָס
שִׁבְרֵי שִׁבְרֵי אִלְמָנָה
וְהָיוּ וּמָטִי וְלֹא
יִדְאוּ אִמָּר כִּי בָּגָדָה
מֵלֵאנָה 2
5. כִּי אַתָּה לֹא מִשְׁפָּה
הָאֱלֹהִים יִשְׁבָּע בְּמִשְׁפָּה
עַל כִּי נִשְׁבָּע אִם טוֹב
וְאִם רָע: קִלְתָּ יָדִי
6. וְהָדָה כִּי תִמְצָן אֶת
רַעְיוֹת רַבּוֹת וְהָיוּ
עֲגֻמָּתָה יִשְׁרָאֵל הָאֱלֹהִים
לְפָנָיו לַעֲדֵי כִי תִשָּׁבַח
מִפִּי וְרָעִי כִי יִדְעֵתִי אַתָּה
יִצְרָאֵל אֲשֶׁר עָשָׂה
הָיוּ שְׂרָפָה אֲבִינוּ אֵל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבָּעֵתָ:
דְּבָרִים לֹא
7. וְתִדְעַה אִפִּי כִי
בָּרִים הֵיוּ וְנִשְׁבָּעִים
חֲסִים פָּנֵי מִצְרָאִי
וְהָיוּ לֵאמֹל מִמְדָּר

רבינו חננאל (המשך)

למנאף ולמכשף ר"ל אמר
ומטה גר ומטי גר כחיב
כלומר כאלו מטה דין של

כדורותי תקנה י' לו.
 על כל נעלם לו שהיה
 כינה לפני חבירו ונמאס
 אם טוב ואם רע כלומר
 אפילו רצה לעשות טוב
 ועלה בידו רע כגון שנתן
 צדקה לעני מפרהסיא
 שנמצא במישרי י' שילא
 אמר הנהגן צדקה לאשה
 בסתר ומייתי לה חשדא
 ששמיאיה שם רע ובה
 אמר לו המשרג לאשוח
 בשר בע"ש האינו מחיתך
 אלא א' קים ליה בגווא
 ובהימנותא (ז) כרבר בר
 רב חסדא: ודיה י'
 תמצאן אותר רעות רבות

שנעשות צרות זו לזו
כגון יחבור ועקרבא כגון
שעקצו ויבורא ועקרב
ביחד לאדם ששקצו
עקרב [אינו] רוצה דברים
קרים נמצא המועיל לאחד
מזיק לאחר. שמואל אמר
זה הממציא מעות לעני
בשעה שהנוגשים עליו
ומלזה אותו ההנוגשים
באין ולקדוח אותו הממון
שהלזוהו וכי מסתלקי והוא

כ"ח. פ"י זווא לקנות בו
היה לאכול. אמר רב כל
ל כלומר שמענישן אותו

מסורת הש"ס

(א) מִיָּקָר חַי סוּטָה מֵי:
דִּמְרִים חַי עֲשֵׂה (ב) יִחְסֵן
לְהוֹת דְּרֹגָה, אֲנִי וְנִכְרֹתוֹ
(ג) וְנִכְרֹתוֹ (ד) וְנִכְרֹתוֹ סָא,
(ה) לְקַחְתִּי (ו) וְעִינִי מִשֵּׁ
בְּסִי פִסְחִים מֵי עַל עֲזֵרוֹ
בְּסִם דְּרִשִׁי נִכְרֹתוֹ מֵי:
(ז) וְעִי מִסְפּוֹת סוּטָה יֵא.
דִּים מִרְסִי, (ח) עִיִּיק סָסֵר
וְהַסְפִּי וְכֵסֵּי מִסֵּי
דִּיק וְכֵסֵּי שֵׁס אֲלֵסִי
שִׁסְכֵּסִי חַי מִסֵּי דְלִכְרִי
דְרֵה חַי אֲלֵסֵי פִסִּים אֲלֵי
אֲחִין דְּהִסֵּי אֲסִיִּר אֲלֵי
הַלֵּסֵי אֲגֵרֵי, חַי עֲשֵׂה
מִחֻלֵּס דְּרֹגָה (ט) כִּסֵּי:
מִחֻלֵּס חֲלִמִי, יֵא.

הגהות הב"ח

(א) גמרא מריה לאפיה
מנייה ומאי אחוי לך:
(ב) שם של מלכות שמים
שנטלה ומי איכא:
(ג) רש"י ד"ה דקדק
כשהוקץ הס"ד ואח"כ
מס"ד רב אידי אברה
דרבי יעקב היה רגיל:

מוסף רש"י

כל מקום שנתנו חכמים
עיניהם. לאדם שידע, או
מת או נופל בעימות (נדרים
ו). דסח וצחק. עם שמו
סחם בטלה של רצוי
שמים ועשה צרכיו.
שום שמו (ברכות 30).
כמאן דלא טעים ליה
תבשילא. כלס רענ כמו
שלא שמת ממתן מעולם,
שאתה נוסך קלות ראש זה
למחורן. (שם, ושם). כדלא
שירר (שם).

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

יו נענה שלא יבואו: והיה לאכול.
 צליה שמראין לו חלום כדי שיתפלל
 י ליה. על ידי סימן רמז לו החזיר
 ישראל: לנגדך. בשוב: סיבה יתירה.
 דברי שחקן שפניו תשמיש: כדלג
 טעם חכמה. שרעב לחטול כלומר
 מתאוה לתשמיש: בכחי גואל. איכה
 דכתיב במסמרים: הכי גרסינן
 ובכחי בראי ליהב והכחיב ויקרה.
 וכל קריאה לשמעת קול ה':
 מאינרא רם לבימא עמיקתא. כמה
 גדולה נפילה זו אין לך גבורה
 ובור עמוק כמשמים לאדך: חקפיה.
 רבי לר' חייל ואילן רבי בזהדיה: כי
 הוו מופיערי מקפיה. שנטלו ממנו
 רשות: איכו הפקא. אם לא באתי
 עמן והאמנתי שם ממעתי במצרכה זו:
 מנא לך. שכל כך גדולה הקבלת פנים:
 דקדש. כשהזקין (א) רבי יעקב: היה
 רגיל בו. מהלך שלשה חדשים היה
 מצינו לבית ההדרש וטוסע מצינו
 אחר הפסקה ולוידם יום אחד וחוזר
 לצינו לשמח את אשתו בחג הסוכות:
 עד

וְרוּ לִיָּה רִבְנָן מֵאִי תִּיהִי עַל מֵאִיקוּרוֹסִין אִמֵּר לָהֶם
 צִוָּה מְבִנִּים נִסְרַחָה חֲכֻמָּתָן שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם וְאִי
 בִּי אֵילֵא הוּא סֵלִיק בְּרִגְנָא דְּבִי רַבָּה בַּר שִׁילָא שְׁמַעִיה
 וְמִגִּיד לְאָדָם מַה שִּׁיחוּ אִמֵּר עֲבַד שְׂרָבוּ מִגִּיד לֹ
 פִּילו "שִׁיחָה יִתִּירָה שְׁבִין אִישׁ לְאַשְׁתּוֹ מִגִּידִים לֹ
 וֹתִי פִּוְרִיָּה דְּרַב וְשְׁמַעִיה דְּסַח וְצַחַק וְעֵשָׂה צִרְכוּ
 אִמֵּר לִיָּה כְּהֵנָּה פּוֹק לֹא אֹרֶחַ אֶרְעָא לֹא קִשְׂיָא
 וְשְׁמַעוּהוּ כְּמִסְתָּרִים תִּכְבֶּה נַפְשֵׁי מִפְּנֵי גוּה אִמֵּר
 בִּ"ה וְכִסְתָּרִים שְׁמוּ מֵאִי מִפְּנֵי גוּה אִמֵּר רַב שְׁמוּאֵל
 הָ לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים ר' שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אִמֵּר מִפְּנֵי
 בִּ"ה וְהָאִמֵּר רַב פֶּפֶא אֵין עֲצִיבוּת לִפְנֵי הַקִּבָּה שְׁנָאִמֵּר
 בְּתִי גוּאִי הָא בְּבִתִּי בְּרָאִי וּבְבִתִּי בְּרָאִי לֹא וְהָא כְּתִיב
 וְקָרַחָה וְלַחְגוּר שֶׁק שְׁאֵנִי חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דֹּאֲפִילוּ
 מִלֵּאכִי שְׁלוֹם מִר וְכִכּוּן: "וְדַמְעָה תִּדְמַעַ וְתִרְדַּע עֵינֵי
 לֹא לֵמַה אַחַת עַל מִקְדָּשׁ רָאשׁוֹן וְאַחַת עַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי
 בִּיטוּל תּוֹרָה בְּשִׁלְמָא לְמָאן דֹּאֲמַר עַל "יִשְׂרָאֵל שְׁגִלוּ
 יִשְׁטוּל תּוֹרָה מֵאִי כִי נִשְׁבַּח עֲדָר ד' כִּיֹּן שְׁגִלוּ יִשְׂרָאֵל
 וְהַקִּבָּה בּוֹכָה עֲלֵיהֶן כֹּכֵל יוֹם עַל שֶׁאִפְשָׁר לְעִסְקָא
 וְיִסְקָא וְעַל פְּרִנָּה הַמִּתְנַאֶה עַל הַצִּבּוֹר רַבִּי הוּה נְקִיטָא
 מִשְׁמִים אֶרֶץ נָפַל מִן יֵדִיה אִמֵּר מֵאִיגְרָא רַם לְבִירָא
 מִן לֵהוּיָא מֵתָא אִמְרִי אִיכָא צוֹרְבָא מִרְבֵּנָן הֵכָא גִזִּיל
 גִּיָּם הוּא אִמֵּר לִיָּה ר' חִיָּא לְרַבִּי תִּיב אַת לֹא תִזְלֹל
 כִּי הוּוּ מִיפְטָרִי מִיָּנִיָּה אִמֵּר לָהּ אַתֶּם הַקִּבְלָתֶם פָּנִים
 אֵין אִמֵּר לִיָּה אִיכּוּ הִשְׁתָּא מִנְעָתָן מֵהָאִי בִּירְכַתָּא אִמְרוּ
 לְכִי יַעֲקֹב אִישׁ כֹּפֶר חִימִיָּא הוּה מְקַבֵּיל אִפִּיה דְּרַבִּיה
 לִיָּה מִי זֹוֹטֵר מֵאִי דְּכִתִּיב בְּהוּ בְּרַכְּנָן "וַיְהִי עוֹד לְנִצָּח
 וְיָוִם בְּמִיתָתָן יִחִיה בְּחַיִּיהֶן עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה רַב אִידִי
 וְרַחֵם בְּאוֹרְחָא וְחַד יוֹמָא בְּבִי רַב וְהוּו קְרוּ לִיָּה רִבְנָן בַּר
 נַחְמָנִי אִתִּיה וְגו' א"ל ר' יוֹחָנָן כְּמִסְתָּא מִינֵךְ לֹא תַעֲנִישׁ
 יוֹם יִרְדְּשֶׁן וְדַעַת דְּרַבִּי יַחֲפָצוֹן וְכִי כִּיּוֹם דּוֹרְשִׁין אוֹתוֹ
 יִרְדָּה אִפִּי יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה מַעֲלָה עֲלָיו הַכְּתוּב "כֵּאֵילוּ
 פָּפִי הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּרְתֵּם אֶת הָאָרֶץ וְכִי אֲרַבְעִים שָׁנָה
 עֲבִירָה אִפִּי יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה מַעֲלָה עֲלָיו הַכְּתוּב כֵּאֵילוּ
 לְרַכּוֹב עַל כְּתָפוֹ שֶׁל אַבִּיו: מִתְקַף לֵה רַבִּי יוֹרָא
 עַד

[illegible]

אינו מהם אמרו ליה רבנן לרבא מר לא בהסתר פנים איתיה ולא בזהויה לאכול איתיה אמר להו מי ידעיתו כמה משרדנא כצנעא כי שבור מלכא אפי' הכי יהבו ביה רבנן עינייהו אדרכי שדור רבי שבור מלכא וגרבוהו אמר היינו דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל ^אכל מקום שנתנו חכמים עיניהם מיתת או עוני ו'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא אמר ^ברבא אמר הקב"ה אף על פי שהסתרתי פני מהם בחלום אדרכו בו רב יוסף אמר ידו נטויה

עלינו שנאמר: וּבְצֶל יְדֵי כְּסִיתֶיךָ ד' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנָנִי אַחִי לַיהוָה הָיָה אֶפְיָקוּרוֹסָא עֵמָּא דַּהֲדַרְיֵנְהוּ מִרְיָה יְדוֹ נְטוּיָה עֲלֵינוּ אָמַר לִיה קִיסַר לְד' יְהוֹשֻׁעַ מַאי אַחֵר מִרְיָה לֹא פִיָּה מִיָּנִיָּה וְאַנָּא מַחְוִינָא לִיה יְדוֹ נְטוּיָה עֲלֵי מִינָא מַאי אַחוּיִית לִיה עֵמָּא דַּהֲדַרְיֵנְהוּ מִרְיָה (ב) מִי יִדְעָנָא אֲמַרְו גִּבְרָא דְלֹא יָדַע מַאי¹ מַחְוִי לִיה בְּמַחְוִי וְקִטְלוּהוּ כִּי קָא נִיחָא נְפִישִׁיה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנָנִיָּה² אַבְרָהָה עֲצָה מְבָנִים נִסְרַחָה חֲכָמַיִם כִּיּוֹן שְׂאֵבְרָה כְּעִית אִימָא מַהֲכָא דִּיאִמְרַר נְסַעָה וְנִלְכְּהָ לִגְנָךְ

לִיבֹקָה דְּהוּהָ קָא קָרִי יְיָ הִנֵּה יוֹצֵא הָיִים וְכוּרָא
מֵה שִׁיחוֹ תִּקְנֶה יֵשׁ לוֹ מַאי מַה שִׁיחוֹ אָמַר רַב
לְאִדָּם בְּשַׁעַת מִיתָה אֵינִי וְהָאֵל רַב כְּהֵנָּה הוּהָ גִנִּי
אָמַר דְּמִי פוּמִיה דְּרַב כִּמְאָן דְּלֹא טַעֲמִים לִיָּה תִּבְשִׁי
כֵּאֵן דְּצִרְדִּין לְרַצְוִיהָ הָא דְּלֹא צִרְדִּין לְרַצְוִיהָ וְאִם
רַב שְׂמוּאֵל בְּרַ אֵינִי מִשְׁמִיה דְּרַב מָקוֹם יֵשׁ לוֹ לֹא
בְּרַ צִצְק מִפְּנֵי גֵאוּתוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁנִיפְלָה קִמְהָ וְגו
גֵאוּתוֹת שֶׁל מַלְכוּת שָׁמַיִם (ג) וְיָמֵי אֵיכָא בְּכִיָּה קִמְהָ הָא
'הוּד וְהָדֵר לִפְנֵי עֲזָרָה בְּמִקְוֵי לֹא קִשְׁיָא' הָא
'וּקְרָא אֲדִנִּי ה' צִבּוֹת הַיָּמִים הַהֵם לְכָבִי וְלִמְסַפֵּד
מִלְּכָבִי שְׁלוֹת בְּכוֹ שְׂוֹאמֶר ה' אֲרַאֲלֵם אֲעֻזֵּם חוּדֵי

רמעה כי נשבה עדר ה' אמר ר' אלעזר שלש דמעות ואחת על ישראל שגלו ממקומן ואיכא דאמרי אחת היינו דכתיב כי נשבה עדר ה' אלא למאן דאמר על ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה תנו רבנן שקסות בתורה ואינו עוסק ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ספר קינות וקא קרי בגויה כי מטא להאי פסוקא ¹⁰ הש עמיקתא רבי ורבי חיאי הוו שקלי ואולי באורחא כי וניקביל אפיה אמרי איכא צורבא מרבנן הכא ומאור בנשיאותך איזיל אנא ואקביל אפיה תקפיה ואזל בהדר הנראים ואינו רואין תזכו להקביל פנים הרואים ואינו ליה ממאן שמיעא לך מפרקיה דרבי יעקב שמיע ליה כל יומא כי קש א"ל לא נצטער מר דלא יכיל מר אמר לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו ומה הרואה ח אבוי דרבי יעקב" ב ר אידי הוה גילוי דהוה אזיל תלתא בי רב דחך יומא הלש דעתיה קרי אנפשיה ¹² שחול ליהו רבנן נפח ר' יוחנן לבי מדרשא ודרש ¹³ וואתיי יובי ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל העוסק ב עסק כל השנה כולה וכן במדת פורענות דכתיב ¹⁴ במטאו וחלא ארבעים יום חטאו אלא לומר לך כל העוסק עבר כל השנה כולה: אי זהו קטן כל שאינו יכול

בנוגע אמר לן לא ידעיתו מה משרדנו בצנעה לבי שבו מלכ ואפי' לא איפיק ואדמוי רבן ז"ל שנתנו חכמים יתירות או מיחא א ר' שורדור ליה שבו מלכ ונרדור מלכ ארבי אפי' יתכחיז ותשתריני פ' מהם אמר רחמנא ונרדור אדבר בו ר' דסי אמר לן גיטרי עליו ופצל דין או סוכרבו פ' כי נענא ז"ל נפשי ר' יודיענן פ' חנניא אמר לן מה תתן על מיטתו: כלומר אי אדם ביטני שיש לו חלישכים כמחור אמר ליה אדבר עני מנפני שחכת האדמוי: ל' הנה יצור האדם ונמני לאדם מה שיש לו. אמר ר' חלמיש שיהא קלם חבא איש אשמו מניח לאדם בצנעה מיתתו כלומר אי אדם הרבה שיש חפזי על אשמו אלא אם צריך לארעובן חבא עניטות אבא לירחצו: ופ' אשמוינא כבשתיים חבא פני מלך שיש לו עליו ופשתרסו פ' שכיבסו שם המלאכים כדכתיב מלאכי שם מלך

שְׁדוּד בִּי שְׂבוּד מֵאֵכָא וּגְרַבְדוּהּ.
 אומר הר"י דהיינו ההוא
 בדפסק בטרל דבריות (דף נז.) גבי
 פשטיה דבר הדיו שפטר לו שטמות
 ואשתו ויאכל כל אשר לו ממת המלך:
 הֵן אִירְאֵהוּ צַעקו חוצה. פשטיה
 דקרא בישיעה כתיב על המונח
 וכתיב הוּא אִירְאֵל (ישיעה נט):
 וירחי עוד לַצַּנָּח אֵל יִרְאֵה חֲשֵׁת.
 פשטיה דקרא בתמיה הוא וכי
 הרשע לא ימות כמו שהזכירים ימותו:
 דמחייב

בג א מ"י פ"ה מהל'
דעית הלכה ד סמג
לאוין פא טוש"ע א"ח סימן
דמ סעיף ט ויבאה"ט סימן
כה סעיף בן :

תורה אור השלם
1. ואנכי הסתר אסתיר
פני ביום ההוא על כל
הרעה אשר עשה בי
פנה אל אלהים אחרים:
דברים לא יח

2. וְאֵשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ
וַיַּצֵּל יְדֵי כְסִיתִיךָ לִנְטֵעַ
שָׁמַיִם וְלִיסֵד אֶרֶץ
וְלֵאמֹר לִצִּיחַ עַמִּי
אֲהֶה: יִשְׁעִירוּ נָא טו
3. לְאֹדוֹם כֹּה אָמַר יי
עֲבֹאוֹת הָאֵץ עוֹד חֲכֵמָה
בְּתִמְזָן אֲבָדָה עֲצָה
מִכְּנִיס נִסְרַחַת חֲכֵמָתָה:

4. ואמר טעמה וזלכה
ואלכה לנגדה
בראשית לא יב
5. כי הנה יוצר הרים
ויבאר רוח ומגיד לאדם
שמו שחו עשה שחר
עופה ודרך על גמתי
אמן יי אלהי צבאות
שמו:
עמוס ד י
ואם לא תשמעו ד
במסקתים חכבה נפשי
מפנין קוה ודמע תדמע
ותורר עיני רמעה כי
שבעה ערר יי

ידימה יג י
7. הוד והודך לפניו עו
חזקה במקומו:
דברי הימים א טו כ
8. ויָקַר אֶת אֱלֹהִים
בְּמִשְׁכָּנוֹ בְּיוֹם הָהוּא לְכָבִד
וּלְמַסְפָּד וּלְקַדְּשָׁהּ וּלְחַגְר
שָׁקֶן: ישיערו כב יב
9. הֵן אֶרְאֵלם עֲקָרו
חֲצֵה מֵאֲלָבִי שְׁלוֹם מ
יִשְׁעֵיהֶן לֹג י
10. אִיכָה־עֵיבֶכָא־פֹאֲדֵי
אֵת עֵין הַשְׁחִיר
מִשְׁמִים וְלֹא שְׁפָאֵר
יִשְׂרָאֵל וְאֵן זָכַר הַדָּם
גְּדִלָּה בְּיוֹם אָפִי:

איכה ב א
11. ויחי עוד לנצח לא
יראה השחת: (יא) כי
יראה חכמים ימותו יחד
בסיל ובער יאבדו ועזבו
לאחרים חילם:
תהלים מט יא
12. שחוק לרעהו אהיה
קרא לאלוה ויענהו
שחוק צדיק תמיב:

אדכר יכ ד
13. ואנא יום יום ידירשן
ודעת דרבי חפצון כגוי
אשר עזקה עשה
ומשפט אלהיו לא עוב
ישאלוני משפטי עזק
קרבת אלהים חפצון:
ישעיה נח ב
14. במקסר הדימים אשר
תרתם את הארץ
ארבעים יום יום לשנה
יום לשנה חשאו את
עונתיכם ארבעים שנה
ידרעתם את תגולתי:
מגדרי יד

דבינו חנואל

העובדי כוכבים ואוכלי
ממנו אינו מישראל אמר
ליה לרבא והאמר ליתא
בהיה לאכול ומתפלל
ונענה. אמר להן לא ידעת
עניהם או מיתה או עני.
בחלוס אדכר בו. רב יוסף
ליה מה תהא עלן ממינאי
האומות: כי הנה יוצר הרים
בשעת מיתתו כלומר אין
לשם לא תשמעה במסעותי

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

(א) ס"א א"כ, (ב) וכן לקט
וכן איתא בספחים קט"ו, (ג)
(ד) יבמות (ו), (ז) פסוק: (ח)
זכרון קטן: (ט) (ל) היה לו
פסול ואח"כ בשנת מ"ל
לנ"ר ופ"ש, (י) (שמות ד),
(י"א) (ל' כס, ח) ופ"ש
מספוח קטן קטן: ד"ה
בנפחם, (י"ב) (דברים ו) ש"ך
קודם ד"ה יפה,

תורה אור השלם

1. וזה לא ע"ה כי
אמר לא יקרא עד יגמל
העני והבאנו ונראה
את פניו וישב שם עד
עלם: שמואל א א כב
2. וישלח את נערי בני
ישראל ויגלו עמל
ויחזרו ויבאום שלמים לך
פרים: שמואל ב כ

גליון הש"ס

נפלא עולה שהחריבו
במדר: כמ"כ (שמות ה)
יגלו עמל (יבמות ה)
כללות נאמרו בסני:
נפסו נאמרו תורה כסני
לא נפסו: לו, כגון כסני
נאמרו (שמות כ) ונפסו עמל
את עולות ואת שלמים
הקטנים ואת השלמים
יבאום וכל של עולה ונפסו
וקרא נאמרו מועד נפסו
(שמות י"ז) ונפסו ונפסו
קודם:

מוסף רש"י

עולה שהחריבו ישראל
במדר: כמ"כ (שמות ה)
יגלו עמל (יבמות ה)
כללות נאמרו בסני:
נפסו נאמרו תורה כסני
לא נפסו: לו, כגון כסני
נאמרו (שמות כ) ונפסו עמל
את עולות ואת שלמים
הקטנים ואת השלמים
יבאום וכל של עולה ונפסו
וקרא נאמרו מועד נפסו
(שמות י"ז) ונפסו ונפסו
קודם:

רבינו חננאל

ב"א כל שאני יכול
לאחוז בידו של אביו
ולעלות מירושלים לחר
הבית שנאמר שלש רגלים
ממקום מושבותיהם מי
הבית הקטנים ופרקים
ממקומם שהיה אמן
חיבת לעלות ולשבות
הביאנו אמן מ"ן ואילך
שאני חיבת בראיה
משלימו לאביו ומקשה
ל"ש דאמרין אם יכול
לרכוב על כתפיו של אביו
ולעלות חייב. והא שמאל
דכ"ל לרכוב היה וכתוב
יתנה לא עלתה כי אמרה
לאישה עד יגמל דנער
והביאותיו ונראה את פני
ה' וישב שם עד עולם.
ור"י ב"ש ולעמיתו חנה
גופה אמאי לא עלתה מי
לא מירחיב בשמחה אלא
חנה מפקחתא יתירתא חות
בשמאל (והשתא)
(וחששה) משום חילשא
דאורחא משום הכי חנה
נמי פטירה דאמר (ל) חורין
ימשיהו פטורין מן
הוראה: כ"י ר"ש אבא
קטן חנה שיכול להפסד

עד הכא מאן אחיה: עד ירושלים מי הביאו (ו) והלא משהוא יכול
להיות חוץ מאמו יכול לאחוז ביד אביו דכ"י עליה מירושלים לחר
הבית אמה אומר שיחזקוהו ועד ירושלים מי הביאו: מחייב בשמחה.
לעלות לרגל ולשמות חנה שם בעלה דעל השמחה נעשו נשים דכתיב

עד הכא מאן אחיה אמר ליה אביו עד הכא
(א) דמחייבא אימיה בשמחה אייתיה אימיה
מכאן ואילך אם יכול לעלות ולאחוז בידו של
אביו מירושלים לחר הבית חייב ואי לא פטור
השיב רבי תחת בית הלל לדברי בית שמאי
יוחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל
הנער והביאותיו והא שמאל דכ"ל לרכוב
על כתפיו של אביו היה א"ל (א) אביו ולעמיתו
תיקשי לך חנה גופה מי לא מחייבא
בשמחה אלא חנה מפקחתא יתירתא חוויא
ביה בשמאל וחשה ביה בשמאל לחולשא
דאורחא בעי רבי שמעון קטן חייב לרכוב
בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו ה"כ
דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט
וסומא שאינו יכול להתפתח השתא גדול
פטור קטן מיבעיא לא צריכא בחיגר שיכול
להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי אמר
אביו כל ה"כ הגדול מחייב מדאורייתא
קטן נמי מחנכין ליה מדרבנן כל ה"כ
הגדול פטור מדאורייתא מדרבנן (ב) קטן נמי
פטור: ב"ש אומרים הראייה שתי כסף
כ"ז בית שמאי אומרים הראייה שתי
כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה
כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ועוד מצינו
בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר
מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה מעה
כסף והחגיגה שתי כסף שהחגיגה ישנה לפני
הריבוי מה שאין כן בראייה ועוד מצינו
בגשיאם שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר
מבעולות ובית הלל מאי טעמא לא אמרי
כבית שמאי דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה
כולה לגבוה אדרבה חגיגה עדיפא דאית
בה שתי אכילות ודקא אמרת גילף מעצרת
דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן
יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"ט לא אמרי
כבית הלל דקאמרת חגיגה עדיפא דישנה
לפני הריבוי ראייה נמי ישנה לפני הריבוי
ודקאמרת גילף מנשיאים דנין דבר הנוהג
לדורות מדבר הנוהג לדורות ואין דנין דבר
הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות
ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני
הריבוי דכתיב¹ ויזבחו זבחים שלמים ראייה
נמי הכתיב² ויעלו עולות קסברי בית הלל
³ עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד
הוא ובית שמאי סברי עולה שהקריבו
ישראל במדבר עולת ראייה הוא אמר אביו
בית שמאי (א) ורבי אלעזר ור' ישמעאל כולו
סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר
עולת ראייה הוא ובית הלל ורבי עקיבא ור'
יוסי הגלילי כולו סבירא להו עולה
שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוא
בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל ד' דתניא
ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסני
ופרטות

(א) דמחייבא אימיה בשמחה פירש רש"י בפרק קמח דקדושין
(דף לז: ושם) גבי אשה בעלה משמחה כגדל כגדלי
לנפשו כ"ז כגדלי פשתן והכא משמע דכשלי שמה מיי
והתם (כ"ז אשה) פ"י וכן בפ"ק דר"ה (דף ו: ושם):

דיכול לרכוב על כתפיו של אביו.
שהיה גדול קטן אצל לא
מצי לאחוז בידו ולעלות ברגליו:
בחיגר שיכול להתפשט. מקמי
גדולו מאי מי אמרין
דכיון דגדול המחייב מדאורייתא גבי
קטן נמי מחייב דכיון דמדי הוא
טעמא כקטן אלא משום לחנכו ידיע
כשהוא גדול או דלמא כיון דגדול
כדי לא מחייב גם קטן לא:
הראייה שתי כסף. ומדרבנן
הוא דמדאורייתא אין
לו שיעור לקרבן רק לאש מעילות
(שבעה העדות) דכתיב ביה כסף
שקלים (ויקרא ה) ותנן בכריתות (דף
ט:). המפרש שמי שלמים לאש והא
דאמרין דכתיב (דף מה.) [לא] יהא
ספיקו חומר מודלו מה ודלו חטאת
בת דנקא אף ספיקו אש כד דנקא
ובמנחות (דף ק:). יצא (א) אש הוא
ונסיו כסלע לאו דוקא קמשי
דאמרין בפרק ב' דכריתות (דף י:)
יצא (א) אש כסלע וכן הא דאמרין
ב' הוליו לו צימא (דף נה:)
נישקול ארבעה זוזי ונשי דנהר לאו
דוקא דלא כ"י כולי האי ופ"כ דמנחות
(דף ק: ושם ד"ה כש) פליגי:
ישנה לפני הריבוי. וס"ל עולה
(א) ראייה הוא דקאמר במקום:
ע"קרבן יחיד. כגון חגיגה ופ"ה
דיומא (דף נה.) (שם)
דקרי ליה קרבן צבור היינו גבי פסח
שני דקאמר התם חגיגה מ"ט מקריא
קרבן צבור דאמאי כנפולא פסח
נמי איתא כנפולא איכא פסח שני
דלא איתא כנפולא:
דנין דבר הנוהג לדורות. ולא
כ"י למינר דנין יו"ט מיו"ט
לפסוקי נשיאם דחול הוי דלא מצינו
ליה האי חילוקא בשום מקום (א) א"ע
דלקמן פרק חומר בקדוש (דף כג:)
(שם) ילפינן ליריף קף אחת הכתוב
עשה כל מה שצדק אחת ולא פרכין
דורות משעה לא ילפינן דהתם כיון
דליכא למלפי מדורות ילפינן ליה
שפיר משעה אי נמי שאני התם
דמי ביה קרא תריסר זמני כדאמרין
בפ"ק דמנחות (דף ט:). ובפרק הקומץ
רבה (שם דף יט:). גבי כלי הלל מקדש
הלל ויליף שמואל דורות משעה
דמי ביה קרא תריסר זמני:
ורב"י ישמעאל ורבי אלעזר ורבי.
ואין להקשות וצדק ב"ה
ועבדי כ"ש הלל ב"ש במקום בית
הלל אינו משנה וי"ל דסבירא להו לא
נחלקו בית שמאי ורבי דדבר זה:
בית שמאי הא דאמרן ר' יצחק
לאקשי מנא ליה דאית ליה
עולה ראייה הוא דלמא לעולם
סבירא להו עולת תמיד וטעמא דידהו
עדיף להו דהי משמע מדכתיב
מאי טעמא לא אמר בית הלל
כותיהו הא לאו מילתא היא
כדאמרין ר' יצחק ור' אלעזר ורבי
עדיף להו עולת ראייה כתיב שמאי:
מי

כד א מ"י פ"ה מהל'
תנינה הלכה א סג
עין רט:
כה ב מ"י פ"ה הלכה
ג:

הגהות הב"ח

(א) נפלא עד הכא מאן
איתיה אמר ליה אביו עד
הכא אימיה דמחייבא
בשמחה אייתיה
מכאן ואילך פ"ש:
(ב) שם דגדול פטור
מדאורייתא קטן נמי
מחייב (פ"ט) מדרבנן כ"ש
אומר: (ג) שם בית שמאי
ור' ישמעאל ור'
אלעזר ורבי אלעזר ורבי
ד"ה עד הכא מאן איתיה
עד ירושלים מי הביאו
דכתיב עליה מירושלים
(וכי) מי הביאו והלא
משמחה יכול וכו'
לאחוז ביד אביו הפ"ד
וא"כ מה"ד דמחייבא:
(ד) ת"ח ד"ה אימיה
דמחייבא כמחה:
(ה) ד"ה ישנה וכו' עולה
תמיד הוא: (ו) ד"ה דנין
וי"א דף עב גל וכו'
בפרק אמת וכו' משנה
משום דמי:

רבינו חננאל (המשך)

לדברי (כ"ה) [ב"ש] וקטן
סומא שיכול להתפתח
לדברי סומא מאי ופ"ש
אביו כל ה"כ הגדול חייב
מן התורה קטן נמי כ"י
מדרבנן פטור: ב"ש
אומרים הראייה שתי כסף
כ"י. ת"ר הראייה שתי כסף
שהיא כולה לגבוה מה
שאין כן בחגיגה שהחגיגה
החלה והתם לגבוה והבשר
לבעלים ועוד מצינו
בעצרת שהחזירו הקב"ה
לישראל בעולות ושלמים
ורבה בעולות ובת"א
החגיגה גדולה מן הראייה
שהחגיגה ישנה לפני מתן
התורה שנאמר ויבאנו
ובחם שלמים לה: פירס
ובי תימא וראו התם נמי
כתיב ויעלו עולות והנה
הקריבו נמי קודם מתן
תורה עולת ראייה היא
עולה שהקריבו ישראל
קודם מתן תורה עולת
התמיד הוא. ועוד מצינו
בנשיאים שהקריבו פ"ד
ואיל ובכש לעולה
והקריבו לזבח שלמים
פרים שנים וגו' ודחינן
כ"ה עצרת קרבן צבור ואין
דנין קרבן יחיד מקרבן
צבור. ודחינן ב"ש עולה
שהקריבו ישראל במדבר
עולת ראייה הוא. קרבן
נשיאים אינו נהג לדורות.
אמר אביו ב"ש ור'
ישמעאל ור' אלעזר כולו
סבירא להו עולה שהקריבו

(א) נגמ' לא מצינו אי דק גבי
סוכה כסביה ד' ב"ש ואלי
ד"ל דלמחר ור"ל דלמח
כסביה קן דמחור ודחולין
ישמחין פטורין מן הדליה.

וּפְרָטוֹת בָּהֶם מוֹעֵד. משהוקם ההשכן וידיבר עמו מעל (6) הפרוכת שם פירש לו הכתוב כדכתיב: ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מזה מועד לאחר ובספר תורת כהנים דהיינו ויקרא נתפרשו כל הלכות הרבן וכן דרשים הרבה: ונשנו. פעם שנית וכל מה שנאמר כאן נאמר

בערבות מואב. מפי משה לישראל
שנאמר בעבר הירדן חצרון מואב
הואיל משה באר את התורה וגו'
(דברים 6): **ואי סלקא דעמך עולם**
מיני עולם עמך מואב. הוואי וחובת
הדורות מפי הגבורה: **מי איבא מידי**
כו'. אלא ודאי עולם ראייה הוואי
ומאליהם הקריצו: **והיא עננה לא**
עולה. והעולה שהקריצו הצבועות
עולם ראייה הוה: **ומה אני מקיים**
הצבועים ומנחה הנשקם לי במדבר.
נשפין תימה ומתענה שלא הקריצו לפי
שנשפין היו: **בכטו של לוי.** הקריצה
שלהם: **שמחה** אהבה הם עומדי

שמחה אם אין לו בשר שלמים של
נדר ונדבה שהמנדב כל השנה
שמביאין ברגל ולא מעשר בהמה
מביא שלמים משלו או ממועות מעשר
שני שלו להיות לו בשר לשבוע שאין
שמחת החג אלא צבטר: **שחגיגה**
ישנה לפני הדיבור אותן שלמים
שהקריבו הבעורות חג על פי שלם
ברגל הקריבים אותה נקראו שבהן
נתקיים ויחוגו לי במדבר (שמות ה)
שנאמר להם במזמרים: **השמחה**
והבנה בשמים דכתיב ושמחת אתה
וביתך (דברים יד): מה שאין כן
בשמיים: דמאות עשרה שזומן גרמא
והכחול וזה ריבה אותי: הכי
גרסינן ורבי ישמעאל מאי טעמא
קא מוקמס ליה כבית שמאי אי
סלקא דעמך וכו'. ולא גרסינן אמר
לך. והכי פירושא לאבוי פריך דאמר
לעיל בית שמאי ורבי ישמעאל כו'
מאי טעמא מוקמס לה לרבי ישמעאל
דלא כהלכות דבית שמאי במקום
זית הלל אלא מניה משום דשמעת
ליה דאמר פרטות לא נאמרו בסמי

וקסיא לך אי סלקא דעךן עולת
תמיד הוא ומי איכא מיד כו' משום
הכי לא היה לך לאוקמה כבית
שמיא וי: הא ר' יוסי הגלילי. דשמעת
ליה בהדיא דלמך לעיל עולת תמיד
הוא ופסלו הכי שמעין צבולת
תמיד דלית ביה הפשט וימיתו:
לפסוקי טעמים. בנגיטו. אם תאמר
שני מינין נריך אתה לפסוק הטעם
של ויעלו עולות באתנחתא כמו
שאתו קורין אותו אז צורך קטן טעם
שמפסיק הדבור ממה שלאחריו ואם מין
אחד היה נריך אתה לקרותו עולת
נגון פשטא ר' רביע: **לאומר הרי עלי**
נפא: מזה לאומר הרי עלי עולה כלשה
פסא מיקו: **תנן הכס.** במסכת פאה:

הפאה
 שר ולמאן דאמר יס לו שיעור למטה
 ות דלא הוי פאה אס לא שילס לו
 דמחלוקת בששיניהן אדוקין בתורף
 כל שדבו תרומה דהא נעין ראשית
 עד שלא קצר שכולת לא נתחייב
 ב פאה אין לה שיעור וכי תימא
 בבורי כל ואני הייתי מפרס מפני
 (ופקר ד מיה) המצבה בתרומה דרי
 אלה חולין ומחלה תרומה ד' עקיבא
 לראשית שיהו כדגן:

[illegible]

ישראל כמדבר עולת ארץ
 והוא וישי הרבי עקבא
 וישי הרבי סברי
 עולת חמיר הוא
 בישי דאמן ר' ישמעאל
 תרגיז נאמר סברי
 ופירשטו באהל מעד
 לכיה מדי רבסי לא בעי
 הפשט תתום דהא אמר
 לללות נאמר וסבסו
 וישי הפשט תתום שנאר
 ופירשטו את העולת תתום
 אשת לתתיה. אמר
 לאו עולת תתום
 אלא עולת ארץ
 הוא. ר' אליעזר נמי דתיא
 עולת חמיר העשרה בהר
 סמי ר' אליעזר אומר
 עולת חמיר סמי ורש
 עצמה לא קרבה ר' עקיבא
 ואמר היא עצמה קרבה
 וסמי ורש לא ספק.
 ותיבא תיבא איני והתיב
 והתיבס ויפתח השמים
 לי במדבר ארבעים שנה
 כישראל לוי שצדור ע'
 הקריבו עולת חמיר בכל
 ארבעים שנה שהי ישראל
 ותיבא ותיבא ארץ עקיבא
 לללות ופירשטו נאמי
 וישי תתום ונשן באהל מעד
 ונשכלשו בערובת ארץ
 דאמן ר' ור' הו' דאמן
 ר' וישי הגילוי תניא
 ר' וישי הגילוי אומר
 מ' מעות נצטוי ישראל
 בעליתין לרגל לארץ חגיגה
 ושמהי ר' וישי חמיר משא"כ
 משא"כ שהיה כלה
 לגבוי משא"כ בשתיין.
 וישי בחגיגה משא"כ
 כשחזרי שהחגיגה שני
 חמיר הדבור מה שאין
 כן בשתיין ורש בששמה
 שהששמה נרגת בששים
 כשכשמה מה שאין כן
 חמיר בששתיין. חמיר
 שהחגיגה שיהא לפני
 הדבור מה שאין כן
 בעליות ארץ חגיגה ויבשמה
 וישי דסבר ר' וישי הגילוי
 וישי שהקריבו בני ישראל
 עולת חמיר חמיר ר'

תורה אור השלם

1. עלת המיד העשירי
בבאר סיני לרוח נוח
אשה לוי: במדבר כח
2. הובחם ומנחה
הגשם לוי במדבר
ארכים שנה בית
ישראל: עמוס ה כה
3. וישלח את נערי בני
ישראל ויעלו עלת
ויבחו ויבחי שלמים לוי
פרים: שמות כד ה

(6) וְשֵׁי דָּיִם וּפְרוּטוֹ
 יוֹסֵף מַעַל הַהִפּוּרֹת עַם:
 (7) דָּיִם הָיוּ בְּנִימְיוֹ וְכִי
 אֶתְּקַדֵּשׁ הָיָה לִרְאֵה רַב
 יוֹסֵף: (8) דָּיִם לִי מִי
 אִילָנִי וְכִי דוֹקָא מְצוּלָה
 מְדִירָא קִי מִינְעִילָה עִי
 (9) דָּיִם לִתְלֵת נִפְקָא עִינֵי
 יוֹסֵף וְכִי אִמְרִי פְסָמִים
 מְאִירִינִי מִאי דְהָא
 דְהָא מְחַלְלִינִי: (10) דָּיִם
 אֶתְלֵן וְכִי דְלִילִי מְדִירָנִי
 דְהָא אֶתְלֵן וְכִי אִי פִתְחֵן
 מְפִלָּה אֶפְרִילִי מְצוּלָה
 אֶלְרִין פְּחוּת מְסָס וְכִי
 לִי לֶסֶם שְׂעוּרֵי לֵב אֶתְלֵנָה
 לִי לֶסֶם לְמוֹרֵי מְפִלָּה
 וְכִינֵל נִתְחֵן וְכִי לִי כְלֵיל
 עֵלְמָא אִילָנִי שְׂעוּרֵי לִמְטָה
 מְדִירָנִי וְכִינֵשֵׁי יוֹסֵף
 אֶתְלֵנָה לִי חֲמוּרֵי מְצוּלָה
 אֶתְלֵנָה מְפִי תְּהִלְתֵּן
 וְכִינֵשֵׁי מְחִלְתֵּן וְכִי לִי
 כְּסִירִים כְּדָמָא נִפְקָא לִי
 שֵׁלָה קִדָּר שְׂעוּרֵי
 אֶדְרִישׁוּנֵי לִי מְתִיבִי וְכִי
 שֵׁלָה פְּלִטֵי: (11) דָּיִם לִי
 מְשִׁירִים יֵה דְקָמָר יַעֲדֵן וְכִי
 יֵהִי תְּהִלְתֵּן וְכִי לִי
 מְפִלָּה וְקִיל:

[illegible]

(א) נראה דנ"ל שכתו של נח שלא עבדו ע"ו וכו'.

(ב) לכאורה נ"ל דלא סבר לה כנ"ש אי דנ"ל דסמי ר' ישמעאל מדברי רבי.

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

(א) ונחל (כז: ב) ונחל
מוספות כ"ב קני' ד"ה גרס
ומוספות כמדות ד' ד"ה
(אלה: א) (ג'ל' אשע"ה)
(ד' ג'ל' דמנן)

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלל אמר
חכמים הראיה: (ב) גמ'
בעיקר הגמ' לחכמים ר"ל
(לד') ר' יוסף ב' יחודה:
(ד') שם לחכמים ר' יוחנן
לרש לקט' ברא' יראה
מה אלה: (ד') ר"ה יחין
הפאה וכו' אע"פ דיש
שם שיעור חכמים בתנן
בו שיעור: (ה) ד"ה יחין
נראה וכו' לקמן הסיד'
והוא מ"ה' מכות דען
יחי' חז' ורעי הסיד'
ואתם מ"ה' חכמות וכו'
ואתם הסיד' ואתם מ"ה'
סג' רב: (ו) תוס' ד"ה ר'
יוחנן וכו' דכין לחיית
קרבן בנאיה: (ז) באר'
מתני' בראיתא פנים אבל
בראיתא קרבן יש לו:
(ח) באר' לא ילאו פני
ריקס אפילו מן שהיה:
(ט) באר' דלא מן מקלנין
מיניה טפי מלשון כל
מוסף וכו' אם ילה דאח
לא פני וכו' פליג ר' יוחנן
יוחנן וכו' יש לו שיעור
היינו יש לו שיעור למטה
כדלחא צירושלמי וכו'
שיעור להבאחו:

גליון הש"ס

גמרא כל היכא דאחא.
עין זה שנת ד' נ ע"ה
ועין מוספות שם ד"ה
אלל ח' אחר:

הגהות מהר"ב

והשוברין
[א] גמרא ח' חסם חסם.
נ"ב ע"י שור' חס:

מוסר רש"י

והראיון. מפרש בגמ' דכל
כמה דעני' למחזיקי עניה
בגמ' מתחזי ומייתי קרבן
עולת רחל וגם הקרבן פני
שיעורא למחזיקי חס מנהג
אם מושע מן המורה. אלל
חכמים אמר להלוי מהנה
כסף והמנהג שמי כסף
(והור' 172).

רבינו חננאל

דברים שאין להם שיעור
והבבכורים והראיון
כו'. א"ר יוחנן בא
ר' אושעיא ברבי ולימד
הראיון אין לו שיעור אל
למעלה ולא למטה. אבל
חכמים אומרים הראיה
מעה כסף וחגיגה שתי
כסף. מאי הראיון ר'
יוחנן אמר ראית פנים
בעורה כלומר בראית
ורציאחו בעורה כמה
פעמים אין לו שיעור
ר"ל אמר ראית פנים
בקרבן. ואמרין בעיקר
הרגל כלומר בתחלת הרגל
בצד כוונת להקביל פנים
בעורה דברי הכל ראיה [פנים]
בקרבן כי פליגי בשאר ימות הרגל וכל עיני דמייתי ועייל כ"ע אל פליגי דמקבלין מיניה
כ"י פליגי היכא דאחא בשאר ימות הרגל ולא אייתי ר' יוחנן אומר עייל דלא צריך לאחרי כל זמן דעייל ור' שמעון בן

הפאה. לא נתנה זו תורה שיעור (ד) ווע"פ שאין לפאה שיעור נתנו
זו חכמים שיעור אחת מששים: וכן **הבבכורים.** ולקחת מראשית כל
פרי האדמה (דברים כו) ולא נאמר כמה: והראיון. לקמן מפרש:
אמר רבי יוחנן כסבורין היינו לפרש. האי אין לו שיעור דקמי

הכא: אין לכן שיעור למטה. שיעור
כמה שיראה: אלל למטה יש לו
שיעור. שלא לפחות ממנה כסף כמו
שננינו במשנתנו והיינו סבורין
דשיעור דלוריימא הוא: עד שאל
ר' אושעיא ברבי ולימד. ברבי גדול
דכורו: ולימד שאין לו שיעור לא
למטה ולא למעלה. מן המורה: אלל
חכמים כו'. כלומר שיעור מנה
כסף ושמי כסף האמור במשנתנו
בראיה ובחגיגה מדברי חכמים הוא:
אלל אמר חכמים גרסין: מאי
הראיון. ולא נתנה הראיה דליהו
משמע דמי עולה דלאו השתא לאו
דמטע משמע אלל במורה ראית
פנים: רבי יוחנן אמר ראיה פנים
בעורה. כמה פעמים שהוא חפץ
בא ומראה עצמו בעורה ואין צריך
להביא קרבן בכל ראיה וראיה:
ראיה פנים בקרבן. וצריך להביא
קרבן על כל פעם ופעם: **בעיקר**
רגל. צ"ע רש"י: **וכנס:** צריך
להביא קרבן במה הזוחים בסבין
ולא עולת העוף שהיא נמלקת:
נאמר חגיגה ברגל. למאכל הדיוט:
ונאמר ראיה לגבוה. דהא לא יראו
פני דכמיז משמע לצורכי אני שואל:
מה חגיגה האמורה להדיוט וכנס.
של צהנה דכמיז לא ילין חלז מני
עד בקר (שמות כג) במידי דאית
ליה חלז הקרב לגבוה קאמר: ואין
נראה חלזין. מפרש לקמן (ט): **במחשבות**
ואשמוס. שלא מחשבו ומחשבו להביא
חטאת ואשם: **מניס רעל.** מניס
אוהב הקצ"ה שערף שערל רעים
שנאמר למען אחי ורעי (מלכים קכג):
סגר רב יוסף למימד כו'. דאי לאו
הכי מאי אין נראה חלזין דיליף מבכל
זכור אי שלא יהיו חלזין עולין מזכור
נפקא שהרי כל הזכרים כולל זכור:
ח"ל

כל היכא דאחא ולא אייתי דכולי עלמא לא פליגי דמייתי דעיל ומתחזי ונפיק כי
פליגי דאחא ואייתי רבי יוחנן דאמר ראיה פנים בעורה ראיה פנים
הוא דאין לה שיעור יש לה שיעור וריש לקיש אמר ראיה פנים
בנים בקרבן דאפילו קרבן נמי אין לו שיעור איתביה דהוקר רגלך מבית
רעך התם בחטאות ואשמות כדברי לוי דרבי לוי רמי כתיב הוקר
רגלך מבית רעך וכתיב יאבא ביתך בעולות לא קשיא כאן בחטאות
ואשמות כאן בעולות ושלמים תניא נמי הכי הוקר רגלך מבית רעך
בחטאות ואשמות כשהוא אומר אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי
חרי עולות ושלמים אמור הא מה אני מקיים הוקר רגלך מבית רעך
בחטאות ואשמות הכתוב מדבר: ואין נראה חלזין כו': סגר רב יוסף
למימד מאן דאית ליה עשרה בנים לא ליסקו האידנא חמשה ולמחר חמשה
א"ל

דין הוא שיש לו שיעור בהבאחו אי צעי מייתי אי מקבלין מיניה או לא ומייה לפי לשון צירושלמי לא ידענא הכי מוקי לה מתני' בראיתא פנים
בעורה ולא בקרבן משום שיש לה שיעור כרבי יוחנן והא חשיב פאה שיש לה שיעור למטה ושמה דלענין ליישנו למתני' כדברי הכל אף
כתנא דאמר פאה אין לה שיעור לא למעלה ולא למטה ומתקמא בראיתא פנים לחוד לרבי יוחנן קן נראה לי הפירוש דהך שמעתתא:
מצינן

והבבכורים אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה. הדך פריך
צירושלמי רבי דכריה צעי למטה לא תנינן עפר
לסוטה אפר פרה רוק נחמה דס נפור של מזורה א"ר יוסי לא אייתינן
במתני' אלל דברים שהם מוסף עליהן יש צעשייתן מזה ולא אע"פ
שמוסף עליהן אין צעשייתן מזה:
צירושלמי
הדא תימא בגופו אלל
בממונו יש לו שיעור וצוקר חוליס
דאין לו שיעור כדלחא בנדרים (דף
לע): הוי כולל גמילות חסדים:
בסבורין אנו צומר ריש צו
שיעור דמשה. וסבירא
ליה כדאין נתנא צירושלמי דחשיב פאה
דיש לה שיעור למטה:

רבי יוחנן אמר ראיה פנים
בעורה. דכין דלמיני (ו) בראיה
חלל זימנא מופטר צכא חס יראה
או יביא כמו שיראה אלל ראית
פנים בקרבן יש לו שיעור דקצינא
ליה לרבי יוחנן מעה כסף ושמי כסף
דלוריימא והכי אחא צירושלמי
דמסקת פאה מתני' בראיה (ו) אלל
בקרבן יש לו שיעור דא"ר יוחנן מעה
כסף שמי כסף דלוריימא ועוד אמר
במילתין רבי יוחנן כדעמיה דלמר
כל השעורים הלכה למשה מסיני
ואמר מעה כסף ושמי כסף דלוריימא
וריש לקיש דמוקי לה בראיתא פנים
בקרבן סבירא ליה כו' (ו) (יהושע)
דלמר מעה כסף שמי כסף דרצין
וכן אמר התם לא יראו פני (ו) כל שהוא
אלל חכמים נתנו להם שיעור שיש
כסף שמי כסף וימיהו הש"ס
שגנו לא נחית להכי אלל להך לישנא
קמא משמע דצעי למימר דממנינן
מייתי אף במועד הלכך לא מצי
לאוקמי בראיתא קרבן דאין לא מיחייב
כלל להביא אלל בראית פנים מחייב
כלל חלל זימנא ומס' (ו) והלל
אין לו שיעור וריש לקיש אמר
דמתני' נמי בראית פנים בקרבן
דמיחייב להביא ומי' צריך לומר
דסבירא ליה כרבי יהושע דפרישמי
דכי שלא יהא שיעור כלל ולאחד
לישנא דלחא ולייתי צו ביום קאמר
דלא מקבלין (ט) משום כל מוסף קמי
דכנר נפיק אלל למחר וליומא
אחרת מני להביא חס יראה ואלל לא
פטר ליה קרא מה אני בחנם רק
במיוצא אלל אי מייתי שפיר מקבלין
ואי משמע לישנא דלעיל דלחא ולא
איתי צעאר יומי ולא פליג רבי יוחנן
רק דלא מיחייב ללחא אלל אי מייתי
מקבלין שפיר וריש לקיש לא אימתנא
אלל משום דמיחייב ולא מחייב ליה
קרא ולא דמי האי יש לו שיעור
להאי צירושלמי דהתם מלמטה
מייתי (ו) (ודחי) הקרבן אלל הכא
קיימינן שיעור בהבאחו ואם נצוא
להשוות יחד הכא לקרבן יש לו
שיעור למטה כדלחא צירושלמי וה"ל

מצינן
בכל יום ולהביא חטאת ואשם וכדו' לוי דאמר כתוב אחד אומר אבוא ביתך בעולות וכתוב אחד אומר הוקר רגלך מבית
רעך ומשני לא קשיא הא בעולות ושלמים אבוא ביתך והא דכתב הוקר רגלך בחטאות ואשמות. תניא נמי הכי כשנניא

בכל יום ולהביא חטאת ואשם וכדו' לוי דאמר כתוב אחד אומר אבוא ביתך בעולות וכתוב אחד אומר הוקר רגלך מבית
רעך ומשני לא קשיא הא בעולות ושלמים אבוא ביתך והא דכתב הוקר רגלך בחטאות ואשמות. תניא נמי הכי כשנניא

בז א מ"י פ"ה מהל'
ממנות עניים הלכה
טו כמנן לאחין פפר:
בז ב מ"י פ"ה מהל'
בכרים הלכה ח
סמך עין חזון:
בז ג מ"י פ"ה מהלכות
מנהג הלכה ב סמך
עין רכס:
ל ד מ"י פ"ה מהלכות
אלל הלכה א:
לא ה מ"י פ"ה מהל'
ת"מ הלכה י טושיע
י"ד פ"ה רמז טעף ג:
לב ו ד מ"י פ"ה מהל'
מנהג הלכה ב:
לז ח ט מ"י פ"ה מהל'
לד י ב מ"י פ"ה מהל'
ופ"ה שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. את חג המצות תשמור
למנוחת ימים תחלל
מצות כאשר צויתך
למנוחת חודש אביב כי
בו יצאת ממצרים ולא
יבא פני יוסף:
שמור כג טו
2. שלוש פעמים בשנה
יראה כל ובורך את פני
אלהינו בקולך אשר
יצחק בתוך המצות ובחג
השבעות ובחג חסכת
ולא יראה את פני יו
דברים טו טו
3. הוקר רגלך מבית רעך
פן ישקעך ושמאך:
משלי כה יז
4. אבוא ביתך בעולות
אשלם לך רגלך:
חללים טו יג

רבינו חננאל (המשך)

לקיש [אומר] לא עייל אלא
אי מייתי קרבן בהדיא.
ומותבי ר"ל והכתיב ולא
יראו פני יוסף. ופריך ר'
יוחנן ההוא בעיקר הרגל
כי קאמרין דלא צריך
היכא דאייתי בעיקר הרגל
ולא אייתי בשאר ימות
הרגל. איתביה לא יראו
פני יוסף בובחית אחת
אומר בובחית או אינו
אלא בעיפות ובמנחות ודין
הוא נאמר חגיגה להדיוט
ונאמר ראיה לגבוה כו'
ופריך רבי יוחנן ההוא
בעיקר הרגל וכן בהא דר'
יוסי ב"ר יהודה והדר ר'
יוחנן ומותבי ליה לר"ל
בתיב ויראו קרבן יראה מה
אני בחנם אף אתם בחנם.
ופריךין אלא לעולם בעו
לאחריי דהא כתיב ולא יראו
פני יוסף (ח) וכל היכא
דאחא ולא אייתי אע"פ
דעבר כ"ע לא פליגי דעייל
בעורה ומתחזי ונפיק כי
פליגי דאחא ואייתי בעיקר
הרגל. ר' יוחנן אומר
לה שיעור ויחזי דאייתי
פנים בעורה הוה דאין לו
שיעור ואחא דאחא
עייל אבל ראית קרבן יש
לו שיעור ויחזי דאייתי
אי מייתי אחריית לא
מקבלין מיניה ומותבי
ר' יוחנן והכתיב הוקר
רגלך מבית רעך כלומר
אל תבהה להרעות לו
פניך ופריך ר"ל התם
בחטאות ואשמות כלומר
הוה בעצמך ואל תחטא

(א) דברי רבינו אלל אדם עוליס לפי סוגית הגמ' ויחזי נדרשת לחתור היה לו וי"ע.

[illegible]

אלמא קסבר חגיגת ארבעה עשר לאו דאורייתא. ואין להקשות דתניא בפ' אלו דברים בפסחים (דף ע. וסס) לא ילין מן הכסדר לימד על חגיגת י"ד שנכללת בשני ימים ויליג אחד כו' אלמא סביבא ליה דהוי דאורייתא ועוד אשכחן תנא אחד דליגי נאכלת לאו ליום ויליג אחד משמע דאשכחן תנא דאורייתא אבל פליג אדאורייתא דאמר שני ימים ויליג[ה] ויש לומר דסבר כהנא דמתני' פרק אלו דברים

אמר מופלין בהמה
מעות למעות ורבי
ת למעות ואין מופלין
כוותיה דחוקיה תניא
א כוותיה דרבי יוחנן
מביא חובתו מן
ה לערב מערב ח"ל
להדין תניא כוותיה
אדם מביא חובתו מן

ובמועט בזמן שצא בשבת במרובה
או בטומאה אין מביאין א"כ משמע
ללא חובה דפעמים לא התיב
כדקאמר רב אשי התם בגמרא:
"אמאי דבר שבחובה הוא. אומר
הר"ר אלחנן הוא הדין
דהוה מצי להקשות עולה היא ואינה
נאכלת ואין להקשות דמי תעשר רק
בדבר הנאכל והכי מצינו בקיפרי
פרשת עשר תעשר בכל אשר תאוו

כו' אי מה ללבו עולה ושלמים אף
 כן תלמוד לומר ואכלת ושבעת
 שמה שיש זה אכילה יאזל עולות
 שאין נאכלות ויש להקשות דאמר
 בפ"ק דחולין (דף כ"א. וס') בשעתה
 דכמשפט אלתרין כמשפט צעות
 העוף לומר שאינה צאה אלא מן
 החולין מפורק ליה דעולה היא ומיהו הא
 לז' קושיא הוא דהתם (נמ' פירי')
 ביום מצבים לוותו נפקא ומשני כד
 יבוא ויבוא דהו' דהו' דהו' דהו'

מפרש להכניס והקריבו דהוי חלין
שמע מינה דמוזיל מכלל שאר עולות
וליימי ממעשר א"ע דלינה נאכלת
ומיהו מימיה הדיא דמלייל (דף ט.
דאמר אין בין נדרים ונדבות כו'
שסקקה הר"ר יעקב מאורלייני"ש ליתני נמי
שגדורים אינם צאים
אלא מן החולין דהוה ליה חובה ונדבות
אף ממעשר וי"והיה ממך
הה"ר אלחנן דמירי בעולה דללא הכי
אינה צאה י"א מן
החולין שאני נאכלת דמירישים:

כל מעית למעות להטורף מעות חולין ומעות מעשר לקנות בהמה
 אחד לפי סברתו מיהו יש ליתן טעם במילתא דתרווייהו דחוקיה אמר
 ר' עקיבא דקבינא ליה לחוקיה הם חולק לחובתו לשני בהמות הלכך
 לה דשרי על כרחו הכי הוא דנשתי בהמות לא הוי דקבינא ליה לר'
 אילא נשם רבי אמר איתפלגון חוקיה ורבי יוחנן חוקיה אמר אדם
 בהמות וכו'.

דף פג.) מפיקין ליה מקרא אחרינא וגם בפרק דס החטות (וזמס) ז' אשר יצרך לטפלה דמעשר חמא כולי נמי ליימי מן המעשר: לא תוכל שטמו (דברים יד) מה להלן מן המעשר כו' ר' אליעזר ק' כאן מעשר רבי עולא בר ישמעאל נאמר כאן מקס ונאמר להלן פל' ב' ימות הפסח אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה. אכל

[illegible]

ויהי למס עובד (בראשית מט) לא מייחי דהני לאר מעות משתמעין גבי חג הקובות כתיב ודרשין ליה מזהדר כתיב כסיפרי דמעלת הוא דרשין לה דכתיב חכרת כי עבד הייט צארך וזג נוהג בעצרת תלמוד לומר אלה אלה נוהגין בעצרת כו':

הגהות הב"ח

רבינו חננאל (דמשך)

שמעות על פטות החגיגה.
במקום בחינה וזיכרון מסת
למלך המשיח ביום
ההוא. החתולין כשיא יום ראשון
מן החולין כשיא יום ראשון
מן המעשר ובה"א אכילה
אשנהאן מן החולין כפי
ישראל מן המעשר. פין
אכילה ראשונה בדמה
שנתה אהל אהל כפי
אזה אהל מן החולין
ישראל ימות הפסח
יוצא יום ראשון במעשר
בדמה. אכל ביום"ל
ולמא אתר לעשר שו
אפשר לעשר ביום ראשון
למא שטוקר על הכמה
כצבוע ביום"ל.
סמטא מנא על דלישא
חולין הוא ואמרין מסת
למשקן מס כדכתיב ושל
מלך אחשורש ושל
הארץ: מנא ישראל
יוצאין יום בדרים תרבות
י"ד שמחת ביום
לרבות מן מני שמחת
שמחת מיכן אמרין ישראל
יוצאין יום בדרים תרבות
כמסעשה בדמה. ודכתיב
בכחאשורש ודכתיב ושל
בכחאשורש ושל ושל ושל
במנחתו בעופות הלמוד
למלך המשיח ושל

(א) מו"ק ט: (ב) [ז"ל]
 (ג) [דברים טז],
 (ד) [ע"א], (ה) [ע"א],
 (ו) [ויקרא כג], (ז) [ז"ל חמש],

(6) ה' אלהי דלג אקריננה
משמש לרעב סהות ייה
אזל דלגה ייה אקריננה
למאט אהי דלג אקריננה
משמש לרעב ייה
(7) רש"י אהי אילמל אהי
למאט אהל מעת:
(8) ד"ה חזר ויה
דרחמא אמר ויה דשני
סמלין: (9) ד"ה
תתקן ויה ויה שטת ייה
חבזר ולא באשקד 16
למין: (10) ד"ה חזר ויה
למין עשר כמות
והקריב חמש ייה טול
הראשון המותר
מסדה ל"ט ויה ד'
ויעתן דאמר אהי טול
למית למעט אהי
טול במה להבמה
ד"ה דואר אהי דוח
ויה לקח דאמר אהי
טול מעט למעט אהי
דואר אהי טול דוח:

האחרון של זה ואני
שאלו מקריבין ונתנו
התובת מנדרה הוואל
התחלת החלת הפרשת
התניגה היתח כאה מחר
הקריבין ביום ור' יוחנן
אמר כיון ששק שוב
אנו מקריבין איך אבא
כזה עלינו כן כסתם כן
בכפרש ארזה ר' יוחנן בן
שמשון בסתם והקריבין
המזון חמש יראים שהות
כיון לישותו השאר וגם
יש לו בני אדם שצרי
לאכלם כיון שלא שחטם
שישירי שירינו ונעשו
בגורם תובת שלא
מחמת ירש שאין קריבין
ירש לקש כון
שפירש ואמר שאלו
הנשארין אקריבין ביום
האחרון כן זה מחר היה
מסבא ר' אבהו
אמר

ציוס טוב שני. וזה חמריקן עובר
 הוא צבל חוסיק (א) ורחמנא חמר
 ומגותא חמוי' חד יומא ומו לא
 דהקן נמי דמד יומא הוא עשני
 תשלומין דראשון: **בספס.** אם
 הפרישן ספס אינו חוזר ומקריבן
 כדמפרש ואילי: **לאן במפרש.**
 דאמר בהדיא ליום ראשון אי מפרש
 אם כולן חוזר ומקריבן שאינו אלא
 תשלומי ראשון: **האי ספס.** דאמרת
 אסור להקריבן היכי דמי: **מאוס**
 דלא הוה ליה **ספוס הוה.** ומסמאל
 ליום ראשון הפרישן: **שיורי שירי.**
 שהיה בדעתו לחוג שני ימים: **ה"ג**
מסכתארא. דמודה ר' יוחנן בדמפרש:
איממר נמי. דהיבא דמוכת מילתא דלא
 היה בדעתו לחוג שני ימים מודה ר"י:
 לא

הפריש עשר בהמות
ביום טוב ראשון
ביום טוב שני רבי
עק שוב אינו מקריב
ליוג כאן בסתם כאן
רמי אילימא דליכא
האי דלא אקריביהו
אלא דלית ליה אוכלין
לית ליה אוכלין לא
יום ואית ליה אוכלין
בהו שמע מינה שיוורי
תברא דכי אתא רבין
עשר בהמות לחגיגתו
טוב ראשון חזר
ב שני קשיין אהרדי
ה כאן בסתם כאן

עולא אמר ריש לקיש
לחגיגתו הקריב חמש
חוזר ומקריב חמש
יוחנן אמר: כיון שפ'
אמר ר' אבא ולא
במפרש האי סתם הרי
שהות ביום לקרב
(6) דליכא שהות ביום
האי דלא אקריבנהו
צדיכא דאיכא שהות
(7) (מבדקמא) לא אקרנ'
שיירינהו והכי נמי מ
אמר ר' יוחנן הפריש
הקריב חמש ביום
ומקריב חמש ביום
אלא לאו שמע מי

ממשה כסף וחזן פחות משני כסף
חזון וקריב (הוא) ביו"ט שני.
 פרש"י ואינו עובר משום
 בל תוסיף דרשנא חמר ואחזקו
 ואחזקו חג חד יומא והוא חזון שני
 ימים דהוה ליה תשלומין דראשון
 אבל בסתם אסור כדמפרש ואזיל
 ונולא שייך לאקשויי כיון דלא הוי חזי
 צדראשון איך הוה חזי בשני הואיל
 ושמעין ליה לר' יוחנן כבמקור
 תשלומין דראשון דהוה חזי צדראשון
 תקרינ גיה הואיל ואינא שם הרבה
 הכניסו שיקריבו אותן צדא אחת
 וומיהו ר"ח פירש צענין אחר וזהו
 לשונו אמר ריש לקיש הפריש עשרה
 בהמות לחגיגתו הקריב חמשה ציורי
 ראשון מקריב חמשה ציורי אחרון
 וועב"ג דאין מקריבין גדרים ומדבות
 רואל ואלו חמשה חמשה חמשה

שֶׁהַפְּרִיָּשׁ כָּסֶה וְהַקְּרִיב וַיֵּשׁ לוֹ שָׂהוּ
 מִמָּחַם יוֹם טוֹב שָׁלַח קְרִיבֵי וּדְרֹשׁ
 דְּכִי אִחָא רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הַפְּרִי
 יִתְמַר נָמִי אֲמַר רַב שֶׁנָּח בֵּר אִחָא אָמַר
 יִרְיִיעֻהוּ וְנִשּׁוּ וְדָרְשׁ וְנִדְרֹשׁ אֲזַל גַּמַּר
 (ב) עֶשְׂרֵה בְּהֵמוֹת הַקְּרִיב חֲמֵשָׁה בְּיוֹם
 לְקִישׁ חֵד אֹמֶר דֹּחָה וְחֵד אֹמֶר אִינוּ
 לֵיחֹן דְּרַבִּי יוֹחָנָן דוּ אָמַר טוֹפֵל מֵמוֹת
 עֵשׂוֹת דוּ אָמַר אִינוּ דֹּחָה אָמַר רַב שֶׁנָּח
 יָקָם מִשְׁמַע לַעֲנִין דְּחֵיית יוֹם טוֹב מִיִּירִי:
 זֶה

גמ' אמר רב שמואל
מפרש הא דר' יוחנן כגון
ועשו ככדרים ומדות של
מותר הכי גמי מסבדר
האדרי כו' חלל לאו כו' א
ר היום דאמינן שויר
ושלמי דמכילתא היו לפניו
ר איתפלגון ר' יוחנן ורש
מפרש מליהון דרגנ מן
ואין אדם טופל מצות למ
יאמר אין עוד דעמו להם

במפרש ש"מ איתמ

ולא פליגי כאן בסתם כאן
ים ולא שחטן שיערי שיעריה
קריסע ביום טוב אחרון כגון
רבי חזר ומקריב רבי קריסע
ב ימינו מקריבין אלף שלל א
זנגל ורבייה לדבריו משמע
טוב האחרון רבי קריסע א
אין אמר דא אמר רבי זירא
אמר אדם עופל בהמה לבהמה
סיף והולך ודומה יום טוב עד

לחגיגה יתירה ומומר להקריב ציט
טוב ורבי יוחנן אמר כיון שפסק שוב
אילו חזר ומקריב ומביא א"ר אבא
ציט לשחוט השאר וגם יט לו חזק
לקיש כגון שפירש שאלו הנשארין יק
עשרי צהמות לחגיגתו הקריב חמשה
עשר יוחנן בל שני דמיון שפסק לקיש
היום חזר ומקריב כך פירש רבינו
טוב ראשון והמומר מהו שידחה יוס
דוחה ולא ידעינן מאן אמר אבא ומו
למעוה דו אמר דוחה ריש לקיש דו
בר אבא בשם ר' יוחנן לעולם הוא מו

גג א מ"י פ"א מהלכות
חגיגה הלכה ד [ז]
גד ב מ"י שם הלכה ו
גה ג מ"י שם הלכה ז
גו ד מ"י שם הלכה ד
ופ"ב הלכה ה
גז ה מ"י שם פ"ב הלכה
ה

1. מעות לא יוכל להקן
ותסרון לא יוכל
להקנות: קהלא א טו
2. ששת ימים תאכל
מצות וביום השביעי
עצרת ליי אלהיך לא
תעשה מלאכה:
רברים טו ח
3. ותחתם אתו חג ליי
שבעת ימים בשנה חקת
עולם לדורתיכם בחורש
השביעי תחגו אתו:
יקרא כג מא

והדוריד ממנה ממור.
עניו נלוי וזוכר כל זמן
שחמור קיים ויבמות כב.
אם כן למה נאמר
שבעה לתשלומי חזק?
הדין לתב המצות שחזק, והוא
הוא שבעה ימים ילקחון חזק.
בטמא כיום מבוא
בטמא אינו מבוא.
יור ביום ח', שחזק לקרב;
מבוא ב' קרבנות, כלל ח'
אני מבוא. לענין קרבן
ומזבח ארבעה ימים, דלילה
מחוסר חן (בימות ח').

אותו כלומר יום ראשון
אשר חנוג איה אהר הנגד
לד' א"כ אשר חנוג
שבעה (ב) תשלומין זה
לזה. מיתר ר' יוחנן סבר
ש' ששה ימים חנוגה
מאשמן ולא חג משלם
ככל דאמרו התנא חנו
אז נהתיבן בראשון כגון
שהיה חולה וכיוצא
שאני מחמיר בחנוגה
אע"פ דאפשי בשרי בטור
הוא. ו' אושעיא סבר
בין דאפשי בשרי חייב
לכח השאר הימים וכן
כל ימות חנוג תשלומין
הן זה חנוג א"ר ר' ר'א
חינן ביום ראשון
ותפסתי בשרי אכא
במיתר. ר' יוחנן
פטור ביום ראשון
בראשון לכל ימי בשני.
ו' אושעיא סבר ל' אז יתכן
זה שחלקו לו חוקי ו'
יוחנן ששנטאם בלילה
הנעצרים ביום ונתיבין
ליבן. ומשקין מי א"ר
יוחנן הכי תואמר חזקיה
נטאם בשרי. ו'
יוחן ששנטאם טמאת
מ' וצור נטאם ביום שמני
לטמאתו
טמאתא מה אחרת מבאי
צור? קרובות נטאם בלילה
ביום מבאי. ר' יוחנן אמר

אָפֿן בלאָן י״ט אַחרון תּשׁלומין לראָשׁון
וּחַוּ לִכְלֵא לַמִּסְפֵּךְ כַּדְפִּרִיךְ בַּהֲשֵׁם שְׁלֹ
הֵיבֵא גִוְרָה שׁוּה גִמּוּרָה (י) כְּדִילְשִׁין
מִינִינָה בַּסּוּכָה בִּפְיִי הֵישֵׁן (דָּף כ.ו.) וְעוֹד
יְהוּדָה זֵר סְפָרָא בָּשֵׁר רַבִּי אוֹשְׁעִיא
לְדִרְשֵׁי הַסֵּם וּחוּמוֹת אֲתוּמוֹ חֵג לֵא
שִׁבְעָת יָמִים וְכִי שִׁבְעָה הֵם וְהֵלֵא
שִׁמְנָה הֵם אֲלֵא יֵאֵל שִׁבְתָּ [מַהֵם] הֵרִי
י' ר' יוֹסֵף צִנִּי וְכִי מִכָּאן לַמְדֵנוּ שֶׁאִין
תְּחִיבָה דְּרוּחָה שִׁבְתָּ וְהֵלֵא מִמָּקוֹם אַחֵר
הַתּוֹבֵב רַבִּי יוֹחָנָן אַחֵי דְרַבִּי סְפָרָא
וְהַתְּנִיף אֵף בִּפְסָק חֵג מַעֲמֵתָה אֵל מִן
שִׁבְתָּ [שִׁשָּׁה] הֵנּע עֲמֻלָּךְ שְׁחַל
י״ט רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן בִּשְׁבָתָה וְאַל מַהֵם
שְׁנֵי יָמִים? הֵרִי בִּלְאָן שֶׁהָ אַחֵא יְהוּדָה
זֵכֶר סְפָרָא בָּשֵׁר ר' אוֹשְׁעִיא וְחוּמוֹת
אֲתוּמוֹ חֵג לֵא שִׁבְעָת יָמִים (י) אֵל מִן
שִׁבְתָּ שִׁכְבֵר לַמְדֵנוּ שֶׁאִין תְּחִיבָה דְּרוּחָה
שִׁבְתָּ וְהָ מִל' תְּחִיבָה לְרִשׁוֹת יוֹ״ט
הַאֲחֲרוֹן לַתּשׁלומין לִרֵאשׁוֹן וְכֵל אֲתוּמוֹ
לְדִרְשׁוֹת אִין בִּבְכָאן אֵף בִּפְסָק אֲלֵו
זִכְרִים (פַּסְקִים דָּף ע.) מִיִּיתִי לַהֲרִיא
לְיְהוּדָה סְפָרָא וּפְרִיךְ עֵלֵה הֵיבֵא דְחַל
י״ט הֵרֵאשׁוֹן וְהַאֲחֲרוֹן בִּשְׁבָתָה הֵרִי בִּלְאָן
שֶׁהָ וְלֵא מִיִּיתִי תְּחִיבָה:

תשלומין זה זהה. והיה
דלקמן (97 פ.)

ידלפיקן תשלומין לחם הסבצות מחם
המזות כל ז' לא מסתבר למימר
תשלומין זה לזה כיון דחול גמור הוא:
ביון דלא חזי בראשון תו לא חזי
בשני. וי"ע אם היה פשוט
בראשון ואמר בשני מי אשארין כיון
דחייבא עליה כריח בראשון תו לא חזי
פקע מיניה אע"ב דהשחא לא חזי
ואו דלמא כיון ^(א) דתשלומין זה לזה לר'
אושעא חייב מיחייב וימיהו כיון
דהשחא לאו בר חייבא הוא לא מצי
מייתי ליה הואיל ואינו צדיחא לא
הוי בהבאה:

נשמה ביום מביא. ג'י נזיר
שנטמא קאי דע"כ לא פליגי
רבי ור' יוסי בר יהודה (נזיר דף י"א).
(ח) נטמא בשמיני שכן ילא לשעה
הראויה להציל קרבן אבל בליל שמיני
דלא חזי לקרבן לא ורבי יוסי בר
יהודה דנקט טמא בשביעי לאו משום
הבאת קרבן הוא אלא דחשיב ליה
כמה טומאות בשביעי:

שאני מוטאה הואיל ויש לה תשלומין בפסח שני. היה קשה למורי א"כ סבירא ליה לר' יוחנן וי חגיגה אם כן לימא לעיל ריש מביילין ניי ויש לומר דאין הכי נמי אלא משום יומר הכי נקט מילתא דשוי לתרוייהו: שמי

מִרְמָר אֲבָל גַּמְר חוּזֵר
יִמָּא גַמְר קֶרְבָּנוֹתָיו
גַּמְר הַיּוֹם אֲבָל גַּמְר
תַּנִּי' אִמִּי⁶ שְׁלֹא חָג
חֻגְג אֶת כָּל הָרֶגֶל
בְּכָר הָרֶגֶל וְלֹא חָג אִינוּ
אֹמֵר יַמְעוּוֹת לֹא יוּכַל
לְהַמְנוֹת ר' שְׁמַעוֹן בֶּן
מַעֲוֹת שְׁאִינוּ יְכוּל
לְעַרְוָה וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה
יְכוּל הוּא לְהַחֲזִירוֹ
מִרְמָר אֵין קוֹרִין מַעֲוֹת
זֶקֶן בְּתַחֲלִילָה וְנִתְעוּת
הַפּוֹרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה:
רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי
בִּשְׁבִיעִית שֶׁל פֶּסַח
שֶׁל חָג מָה לְהֵלֵךְ
וְשִׁלּוּמֵין מוֹפְנָה דְרֵא
זֶרֶךְ מָה לְשִׁבְעִי שֶׁל
שִׁלְפִּיז תֹּאמֵר בְּשִׁמְיֵי
ר' לֵאמֹר אֶפְנוּי מוֹפְנָה
וְהַרְבֵּעִישׁ מִלֵּאכָה

לאכה עצרת רכתב
שמע מינה לאפנוי
רתניא בוחנתם אותו
כול יהא חוגג והולך
אותו אתה חוגג ואי
אם כן למה נאמר
שאם לא חג יו"ט
והולך את כל הרגל
בחדש השביעי תחגו
יכול יהא חוגג והולך
אותו אתה חוגג ואי
אי תשלומין ר' יוחנן
קון ור' אושעיא אמר
ינייהו א"ר זירא חיגר
יום שני איכא בינייהו
לראשון ^הכיון דלא
זני ור' אושעיא אמר
דלא חזי בראשון חזי
והאמר חזקיה ^הנמא
גו מביא ורבי יוחנן
גיא א"ר ירמיה שאני
זין בפסח שני מתקין
למאן דאמר ^הפסח
שני

נעמא דיוס בראשון וז"י נשי
לחמיו עמא בראשון ונעמא
דלרב פפא דבסמון לא מנא
והפיכר יז לו תשלומין
בבראשון יז לו תשלומין
פלוגמא היא במסכת פס

לא שנו אלא שלא
ומקריב מאי גמר א
מאי מקריב אלא של
היום חוזר ומקריב: (ב)
ביו"ט הראשון של חג
ויור"ט האחרון של חג:
חייב באחריותו על זה
לחקון וחסרון לא יוכי
מנסייא אומר "איזה
להתקן זה הבא על
ממזר א"ת בגונב וגו'
ויתקן ר"ש בן יוחי:
אלא למי שהיה מח
וצאי זה זה תלמיד חס
גמ' מנהני מילי אמר
ישמעאל נאמר: עצה
ונאמר עצרת בשמי
לתשלומין אף כאן
לאו מופנה איכא למ
פסח שכן אינו חלוק
שלל ששחלוק משלל
וכבר מאי עצרת

הכתוב: 'לא תעשה
רחמנא למה לי אל-
ותנא מייתי לה מהכא
חג לה' שבעת ימים
כל שבעה ת"ל אותה
אתה חוגג כל שבעה
שבעה לתשלומין ומי
הראשון של חג שחזו
יוזם טוב האחרון ת"ל
אותו אי כחדש השביעי
החדש כולו ת"ל אור
אתה חוגג חוצה לו
אמר י"תשלומין לרא
תשלומין זה לזה מאי
ביום ראשון ונתפשט
רבי יוחנן אמר תשלום
חזוי בראשון לא חזוי
תשלומין זה לזה אע"
בשני ומי א"ר יוחנן ה
ביום מביא בלילה
אמר אף בלילה נמי
שומאה ריש לה תשל
לה רב פפא הניחא

לשעה שהיה ראוי להביא
 קין לו תשלומין: ורבי יוחנן
 גרסינן ששמו נחמייב בקרבן
 נחמא אף על גב דלא ראו
 קרבן הנדהה מפני הטומא
 שני נדהה מי שלא ראוהו
 : הניחא למאן דאמר כ

ויהא **ממזר**. שהביא פסולין בישראל ויהא
 וכרוז (א) לפיך אין ענותו נמחקין
 במשפחה: יכול להחזיר. דמי גבייתו
 וגבולתו לבעלים: ויפקן. ויהא ממזקן
 נתן החטא: מעוות. מחקולקל:
חב' מהני מילי ד"ע האחרון של
 הסוכות תשלומין לקדשנות החג
 ליחידים: **עזרת בשביעי של פסח**.
 ופרשה כל הבכור ששם ימים תאכל
 ונמנע זכרון השביעי עזרת (דברים טו):
לשביעי של פסח. תשלומין
 לראשון ששרי אינו חלוק משלפניו
 משני עזרת חלוק משלפניו לעין
 ש"ר קס"ב: **מופנה**. וזריכה גזירה
 זו וז שחמא מופנה דמו לא פרכין
 ועליה מדי דכל גזירה שזה מופנה
 למדידן ואין משיבין: לאיי. באמת:
לא תביע לא תעשה מלאכה. שהיה
 הקרא גופיה וביים השביעי עזרת
 ה' אלהיך לא תעשה מלאכה: וחסא
מייסי לה מהבא. משום דר' יוחנן
 דגמר לה כדאמרין לעיל אמורא הוא
 בקט הכא האי ליטנא: **כל שבעה**
 כל יום יום: **בחדש השביעי**. כל
 ימי החג האמור בחדש השביעי:
 ויכול יהא חוגג והולך כל החדש.
 אחיה יום שירלה לתשלומי החג אם
 לא הקריב בחג: **ס"ל אורו**. בספייה
 דקרא תרי אורו כתיב ביה: **מאי**
תשלומין. כיצד הם תשלומין (א) כולן
תשלומין לראשון. שהרי יום אחד
 הכתוב עיקר ככולן דכתיב אורו
 שלאחריו עשה תשלומין לו: **כולן**
תשלומין זה לזה. אין לך יום בהם
 שאין חובתו מזהו בו בעצמו למי
 שאלא נראה בימים שלפניו (א) יום ראשון
 הוא נראה לבוא עיקר לדידיה
 וימינו שלאחריו תשלומין לו: **חיגר**.

טומאה ציוס. בכריתות (דף טז.) תנן יוצר מביא קרבן אחד על טומאות ההרבה ואמר חוקיה טומא ציוס ח' טומא טראוה' אלא להביא קרבנות ולהתירם מזירותיו וימים שמה קודם לטומאה בטלוק כמו שאל' וימים השמימי יוציא שתי תורים או שני בני גור' והיה לה' כל ימי גורו וגור' והימים האחרונים יפלו כי טמא גורו (במדבר ו: **מביא.** קרבן על הטומאה השנית שכבר נחייב קרבן הטומאה והתחילה שניה והיה זו טומאה אחרת. אלל טמא בליל שמימי אינו מביא אלל

קרבן אחד דכיון דלא יזא מטומאה הראשון
ועליה קרבן לא נמחשו בקרבן הראשון
הואיל ועצל לטומאתו ראשונה
אלא על פי שאין לילה רחץ לקרבן.
אם לקרבן יש לו תשלומין **שאינו שומא**
גייס **תשלומין** (ו') כגון אלו בשר
לו תשלומין אלא אם כן נראה בשר

(א) נראה דחשב כאלו יצ"ל שבעה לתשלומין מאי תשלומין ר"י אמר תשלומין זה לזה וכו'. ב) איני מוצא ואולי יצ"ל סבר דחייב בשני ומקשינן מי אמר ר"י הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא, לא יתכן וכו' ונטוהים הם למצין אלא הכי פירושו מיר שנטמא וכו'.

מסורת הש"ס

תורה אור השלם

תורה אור השלם

-

ועבשוו אין לך תללות טעמא של רב
תשלומין לשני: **קסבר ר' יוחנן**. אין
להקריב קרבנותיו מחר הלכך מחויב
עכבו מלהביא אבל חגר ביום ראשון
אין עליו שום חובת ראייה לפיכך
אין לו עליו תשלומין: **ומי א"ר יוחנן**.
אין לילה מחוסר זמן: **והא"ר יוחנן**
ראה אחת בלילה. וז' ספקר שבעה
נקיים כמסעטו וטובל והטריב שמשו
ומזר וראה אחת בלילה ושמים למחר:
מציא. קרבן על שימאה שניה י
לגד מן הקרבן שציצה על הראשונה
ויציא שני קרבנות כשטיהר הואיל
ולא ראה השניה עד שיאז לשעה
שיאז ראייה להביא קרבן יש לו
תשלומין ואף על השניה יציא אע"פ
שתחילתה בתוך זמן קרבן הראשונה
לא אחרתין אחת דטומאה היא. ופי' ר'
יוסף אמר הטעם בוס' כרימות"ו לפי
שהראייה ראשונה של זכ אינה אלא
בקרי בעלמא ובי חיי אינך למחר
מנטרפת בהדיהו הי"א אע"פ שהיתה
ראייה ראשונה בתוך קרבן ראשון
כי הדר חיי אינך למחר מנטרפין
בהדיהו: **ואי סלקא דעמך לילה אין**
מחוסר זמן. אפילו ראה שלש
בלילה זה כבר יאז מומן ראשון ושני
ויצות הן אי לאו דסבירא ליה לילה
מחוסר זמן הלכך אם ראה שמים
בלילה הווא לא יוצא אריכותא: כי
א"ר יוחנן. הויא לדברי האומר
לילה מחוסר זמן אחרת אבל לדרייה
סבירא ליה אפילו ראה כוון בלילה
מציא: לדברי האומר פשיטא. אי
אחרת בשלמא טעמא דנפשיה קאמר
אשמעינן ביה דסבירא לילה מחוסר
זמן אלא אי לדברי האומר כו' קאמר
מאי אשמעינן בה: מהו **דמיא**
כאפקפא דרב שיא. דלמקמי
בכריתות"ו על הטעם שנתן רב יוסף
על הדבר כמו שפירשתי למעלה חדע
דחא ראייה ראשונה של כל הוצים
קרי בעלמא הוא ובי הדר חיי שתי
מנטרפין בהדיהו הי"א לא שנה
ומתקרי לה דר שיאז דמי היתם
כולהו בזמן חיובא חויבהו הכא לאו
בזמן חיובא דהאי קרבן חוייה:
להמלאות מינעי ליה. אלא שחרון
נופל לשון מילוי שספר מנחה אחת
לא יתמלא עוד שחרון זה משחרר
שעטתו סבירי דסבר מנחה. שחרר
לו בא עמנו ולא הלך נמלא שספר
עמנו מאותו מנין לא יוכל לימנות
עוד בזאתו מנין שסבר עשו את
המנחה: **היינו לדיק היינו עובד**
אלהים. מי הוא לדיק ומי הוא עובד
אלהים הלא אחד הוא: **אינו דומה**
שונה פרקו כי אע"פ שגמיה
לדיקים לא עבדוהו בשוה שזה עבדו
יותר: **עשרה פרסי**. ישיבר לך אדם
ק. ולא חשש כמו שזכרתי הספק בלא
וימתקן: **נטרד מן העולם**. אין לו עוד
לחי אין זה מעוות: **אלא בקרו טלה**.
לחי אין לא הוליד לא: **בנאש איש**. בלא
בעלה לפיכך הוליד אין לא הוליד לא:
בראון

אלא למד' רנל כפני שני
יומנן כהאלי ויש לנמוסה
חסרון זמן כמי שהגיע ליל
הוא בקרנן אלא שהילה
הוא אלא למד' רנל כפני שני
יומנן כהאלי ויש לנמוסה
חסרון זמן כמי שהגיע ליל
הוא בקרנן אלא שהילה

שני תשלומין דראשון הוא. היינו ר' נתן אלף למיד שני רגל כפי עולמו הוא היינו רבי ואע"ג דאית ליה חנא דמסיע ליה פריך שפיר דמסתמא לא פליג ארצו דהתם דק"ל סהלכא כרבי מחזירו אבל לא מסתברא למימר דבעי ליטענה ככולי עולמא: **א"ר** תפלה של ערבית. אמאי כמ"ד תפלת ערבית ש"ע ואפילו למ"ד רשות בנחם אין לנו לבטלה אם לא ע"י אונס קצת וכן משמע ההיא דתפלת השחר (ברכות דף כו.) שכן ולא התפלת ערבית מתפלת שחרית שמים וכן שם דף כ"ג. אם שכן ולא הזכיר של ימים בלילה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בלילה הא מקדשין מחזירין ולא מחלק כלל בין למ"ד רשות או בין למ"ד חובה דמשמע דליכא מאן דפליג וההיא דשבת (דף ט: ושם) אי שרף לא הימנייה לא מטרחין ליה וכן בירושלמי אי עלה למטתו לא ירד היינו אונס קצת ולא כפי' ה"ג שפירש' דאף למ"ד רשות אי שויה עליה חובה היא כחובה והא לימא דמי לא עסקין בהכי שכן התפלת בשחר לילות ואם היינו מפרשים שויה עליה חובה בלילה מילתא יתכן ההיא דטעם ולא התפלת ר"ח בלילה ובברכות הארמאי (לוחבנאי) ההיא דאמרנו (יומא דף טו: ושם) דתפלת נעילה פוטרת של ערבית: **בר** הי ה' ה' ה' מפרשים שגר היה והיינו צן אברהם ושם שנתוסף ה"א בשמן וכן ג' א"ג דכולה הגמרא עולה ה"ל:

בברוא בומקא. רשעה ודומה לו מעיקרא משכא והשתא אברוא (ביק דף טו:) ובג"ר ט"ס יאי עניותא לברתיה דיעקב כערקתא סומקתא לקסילא חורא: **באן** באחוריה פניה. משמע ליטענה דפסיקא ליה דיש ממזר מחזיבי כריתות מדנקט (א) אחותו טפי מכל שאר עריות והיינו כשמעון המימיני (ש) (בקהליון בפרק האומר) (דף סא:):

[ע"י קדושין עד:]

אפילו

כל מדות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות רב יוסף היינו דאמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי חורא: ר' שמעון בן מנסיא אומר אי זה הוא מעוה הבא על העררה והוליד ממנה ממזר וכו': הוליד א תניא רבי שמעון בן מנסיא אומר גונב אדם אפשה גזול אדם אפשר שיחזיר גזול ויתקן אבל הבא על אשה נטרד מן העולם והלך לו רבי שמעון בן יוחי אומר בקרו חזיר אלא בקרו מלה ואי זה זה תלמיד חכם יהודה בן לקיש אמר כל תלמיד חכם שפירש מן אומר בצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי לא קשיא כאן באשת איש ואי בעית אימא והא באשת

חמורו בזה אחד שכבר נהגו בן ואם תאמר לו לילך פרסה יותר יאמר אלך בחרתי בכור עוני לזרפתי. כור הוא המרסע) שזרפתי: וזה גמרא משנה לפי שעשה דבר שאלו ר' רשעה: אין אדם בקרו גמל. זה לקרנן שמה נפל בו מוס ומתקלקל. כל לשון קלקול נופל בלשם שיהיה הוליד נמי יש זכרון לעונו שאסרה על בעלה לא שנא אחותו ולא שנא

ורית או של ערבית. יחסרון לא יוכל לרמנות זה שנמנו חביריו לדבר מצוה על בר הי להלל כתיב ושבתם וריאתם בין צדיק לרשע בין עיבד אלהים

נח א מ"י פ"ה מהל'
קרנן פסח הלכה ה'
סמג עשין דנד'
נח ב מ"י פ"ג מהלכות
מחוסרי כפרה הלכה
ה'
ס ג מ"י טס הלכה ד'
סד ד מ"י פ"ג מהלכות
תפלה הלכה ה טור
ש"ע א"ח ס' קח ס"ו:

דבינו חנואל

אחר כיון דנטמא בשעה
שזאור ראיא אל הליבא כי
היה יחיד על כל אחת
ואחת אלא ש"מ דלא
כפא (אליעזר) ומקשה ר'
פפא סמירוקא דר' ירמיה
ונראה לן דתן דכפר ספח
דתי תשלומי דראשון וכן
איכא לשנוי כדשנינן.
אלא רל דכפר ספח שני
לכד מפני עצמו דר' מאי
אית לן למימא דבר ר'
נתן מפרשין כפסחים
פסוק מי שדחה טמא לו
דבריו חזקה בחלתו.
וסברן שאני נטמא דאורי
לה תשלומי כפסח שני
ונראה דבבבא ר' ירמיה
ומשיל דמיני שני ושני
דרון) כאלו נטמא ויהי
שמיני וכן ואמרינן עליה
כי כבד נטמא בעת
שנתיבתי בך קרבן ללכין
שמינין בעת שמינין
ומקשינן עליה דרב פפא
ומי כד ר' יוחנן לרב
אמי חסור זמן. והאי
ראשון בכירתו שני פרק
ואמרינן וב סא אהא אית
אחת בלילא ושמיני ביום
שמיני של מביא קרבן
שמיני בלילא ואחת
ביום שמיני שלו אנו
מביא קרבן אחר. ואי
ס"ד יוחנן נאמר אליה אי
מחזור? וכן אפרלו שני
מחזורין וכן אפרלו שני
בלילא לילי שמיני ואחת
ביום שמיני דהא אמרת
לן יוחנן לילי שמיני
ביום שמיני דהא ופריך
רב פפא כי אמר ר' יוחנן
שנים בלילא ואחת ביום
שמיני אלא דלרבי דאמור
לילא מחזורין זמן ואמרינן
דא פשוט דר' מאי
אחא ר' יוחנן לאשמעינן
ופריך איצטריק למימר
לן דא ראיא אחת
בלילא ושמיני ביום כמיה.
מיה דרימא כיון דלילא
מחזורין זמן הוא לה
תקפא האשונה שמיני
בלילא בבדיה שנים
שראא ביום כחאקפתא
דבש שישא שריה
ואת יתת חין דלאו זמן
חיובא אחר אל תתפרן.
אחא ר' יוחנן לאשמעינן
רב יוסף דאמר דרע
דאציג ואלו שני קרבן
חייבין דראשונה מצטרפא
ודא ראיא האשונה של
זמן ושכנת זמנה
הוא ודרימא אחריניתא
מצטרפא בבדיהו. ואלו
רב שישא דרב יוסף
מיפרשא בכירתו סוף
פרק הארין ואיפאק חס:
פסוק שראו אל חנוני
חייב באחריותו על כל
נאמר מעוות לא ויכל
תקנן גוי ר' חננאל
בבבבא דרב מצוע לה
הכי מעוות לא ויכל לתקן
ולא פשיט לן של
הוא נמנה דרע עמשה.

הוא ר' יהודה אומר משום
בבועה קמור אשר נשבעתי
לך הוא דאחא דאמר גמר
ואקיימה. מכלל שיש דרך
תחת המצות. אבל הא דאמר
האי מלתא דשמואל לית
דך על מה שנתן לך אבא
והוא דאמר אמרה הראוי לכל

מסורת הש"ס

מלאכת מחשבת. שהיא
מלאכת אומות, אהרה
תורה. שמונה פרקים
שבה. (מלאכת המען
נתיקל, והם מלאכת
מלאכת חיים (ביראה יא)
ומלאכת מחשבת שהעושה
אותה משפיל ומלאכת
נמורה אלף שנה אצל שבת וז'
סבור שמלאכה זו מותרת
(בבבא יא) ומשפיל לעשות
מלאכה וקבוצו חיים וז'
ובבבא יא) שמשכ לעשות זאת
(מנהגיהם) שמשכ נתיקול
ומלאכה זו עולה בנתיקול
יש. מדבריו קבלה.
נתיקול ומכוסים מכל ונתיקול
על הברית מכל ונתיקול

והיו אצלו מעות הקדש וטעה זה אינו שלטו: קדושתו חב: מעות הקדש לחולין, ואילו לא נבית רמיא מעילה אשליה ככל ממאי קא עביד. הא לא עביד בגונזר עסקין, בפרק ה' הרי י' דגזר יס לו רשות ליתן וזה הוא יסלם להקדש (ברכות פ"א).

לצטן

להקדים שמים לארץ. דאי לא כתיב את היה אמתא כחות נבראו אלא שאי אפשר לקרות שני שמות כחות להבי כתב את להקדים: **למי אין דרכו להשכים והשכים.** הכא נמי (ט) דקרא לשמים תחלה ה"ל ארץ אין דרכו להשכים ועוד שכל מעשה ארץ מתוונים ומעשה שמים

כחמת לךך התחיל לספר מעשיה
תמלה: יולר הרים ובורא רוח.
מה ענין זה אלל זה אלל ללמדך
שהרים עומדין על הרוח: רוח
סערה עושה דברו. דבר הרוח
סערה עשאתו: ומספס. כל היצירה
ורעוה עולם. הסובלות אותו:
נכנס שחריה. למך מיקו והאור
נראה: ויולל ערבים. מחיקו
ומתפשט למטה מן האור והרי
העולם שחך וזהו חידושו (א) למעשה
בראשית בכל יום: דקוק. יריעה
טייל"א בלע"ו. אלמא יש שמים שאין
משמשין אלל תשמיש יריעה פרוסה:
מעון. לשון מדור. מקום שמלאכים
דרין בו: והשמות (ב) מפני כבודן של
ישראל שמקלסין ביום: יומם יולו
ה' חדרו. יולו למלאכים לשהיק
כדי לעשות חסד ללריכס חסד והם
התחתונים: ובכלילה שירה עמי.
(ג) ברכיע עם שיר שלי שקילסתי ביום:
ומלן. דמעון איקרי שמים: מכוון.
לשון אורז של פורעניות כמה דאח
אמר נכונו לללסם שפטים (משלי יט):
שבו אולרות שלג בו. כל אלה
לפורעניות: עליהם אגליס. לשון
(ד) עוגל של מים (חזיון דף מא). ולשון
אגלי טל (איוב לח) ולשון
אין הסהר (שיר השירים ו) שמתחלפת
ל' ביו"ן. והם מים העומדים להלקות
פירות: (ה) פסח לו אורז פורענות:
העוב. שמה לו אורז נשעני ורועות:
לא יקורר רע. לא יגור אללך: ורועות
ונשמות. חדא היא ויש מפרשין דוח
היא הנשמה העשויה בדמות הגוף.
נשמה נשימה אליי"א בלע"ו: מכוון
כסאך. והכסא בערבות הוא כדמסיק
לקמן: וילבש דקדק. למדת שעמו
דקדק שריה: ויקרה לו. קראה
אללו: רוח מלנטי. אלמא לפניו הם:
גשם נדבות תניף אלהים וגו' (ו) והאי
קרא במתן תורה כתיב שילמה
נשמתן שגאמר נפשי יאלה דברבו
(שיר השירים ה) והניף עליהן טל
תחיתו שגאמר גשם נדבות תניף
אלהים: והאי קרא נשעני במתן תורה
בזממור יקום אלהים יפולו איוביו:

ותמים שנאמר¹⁸ הקומפים מלוח
ונון קדשך מן השמים מכון שבו
זופה (וסערה) ומערה של קימור
נהו הני בארעא איתנהו דכתיב
רה עושה דברו אמר רב יהודה
אל חפץ רשע אתה לא יגורך
יב²³ ואתה תשמע השמים מכון
מתן של צדיקים ורוחות וגשמות
צדק ומשפט מכון כסאך צדקה
דכתיב²⁷ ויקרא לו ה' שלום וגו'ני
דוני צדורה בצרור החיים את ה'
אני עשיתי²⁸ ומל שעתיד הקב"ה
שם אופנים ושרפים וחיות הקדש
סולו לרוכב בערכות ביה שמו
כתיב התם³³ רוכב שמים בעוזך
שבת מים עבי שחקים ומי איכא
וגהורא עמיה שרי לא קשיא הא
כבתי

[illegible]

[א] גמ' ומדרה של סופה
ומערה של קיטור. כז"ל:

טייל"א. יריעה. אליינ"א.
נשימה.

הובא בסוף המסכת

אינו צריך לגופו. משל דר' ישמעאל הודיע שהקדים

על העמודים ועמודי הארץ

הקב"ה שנא: ומתחת זרועות עולם, פי' הדבר שהוא

בעולם מתחת דכל חליי
בורע בגבורתו של הקב"ה.
כי הגבורה היא הזרוע
כדכתיב לך זרוע עם גבורה.
ר' אלעזר אומר על עמוד

[illegible]

התקופה פתוחה. **היום** דרך להתקשר שמים נעצים: **במומוט**
התקן מימי שחוק שמשחקין לפניו: **סיפר**. **דברים** הללו: **לכה**
שלישית. של כיתות היושבות לפני השכיבה: **הרלה דברים**. **דש**
במעשה המרובה: **דלרלי** ו**אלרו** קמה: **הרלה** לפני אחרים ואחרים
לפניו: **דלרלי** מיהא קמיה מאן

דארלי. אס לא הרצו אחרים לפני
הוא הרצה לפני מי שחור והרצה לפני
אחרים לכן הוחק להימנות שאו
משום דרבי עקיבא להודיע כהן
הרצה ואחרים הרצו לפניו אבל ר"א
לא אחרים הרצו לפניו ולא הוא הרצה
לפני מי שהרצה לפני אחרים: **ונכנסו
לפרדם.** עלו לרקע על ידי שם:
שם עהור. מזהיק כמים כלולין:
אל פאמרו מיס מיס. יש כהן איך
נלך: **הליץ.** ללד השכינה: **יש ופוגע.**
נערה רדמו: יקר כעניי ה' המוזהב
לחסידי. הוקשה ויתמו לפניו לפי
שמת בחור ואעפ"כ אי אפשר שלא
ימות משום שנאמר כי לא יראני
האדם וחי (שמות לג): **שאלו אם בן
וואם מביא לפרסוי כלבא.** הואיל
וקורס מזה אלל ממיי קרבנ' וכלב
אפילו חליפיו אסור למזבח משום
מחיר כלבא) אסור לפרסו או לא:
בחולה שעיברה מזה לבסן גדול.
והיא חומרת שימצאו לה בחולים אי
ממי כסן גדול נשאה ולא ידע שהיא
מעוברת ומאכל לה בחולים ואחר
מנאכל מעוברת מזה לקיימה משום
בחולה מעמיו יקח (ויקרא כא):
יכול

דורש ואין נאה מקיים נאה דורש אתה נאה דורש ונאה מקיים אשרך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצין וכשנאמרו הדברים לפני ר' יהושע היה הוא ורבי יוסי הכהן מהלכים בדרך אמרו אף אנו נדרוש במעשה מרכבה פתח רבי יהושע ודרש (י) ואותו היום תקופת חמוז היה נתקשרו שמים בעבים ונראה כמין קשת בענן והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאין לשמוע כבני אדם שמתקבצין ובאין לראות במזמזמי חתן וכלה הלך רבי יוסי הכהן וסיפר דברים לפני רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ואשרי יולדתכם אשרי עיני ש כך ראו ואף אני ואתם בחלומי מסובין היינו על הר סיני ונתנה עלינו בת קול מן השמים (י) עלו לכאן עלו לכאן טרקלין גדולים ומצעות נאות מוצעות לכם אתם ותלמידים ותלמידי תלמידים מוזמנים לבת שלישית איני והתניא (י) יוסי בר' יהודה אומר שלשה הרצאות הן ר' יהושע הרצה דברים לפני רבן יוחנן בן זכאי ר"ע הרצה לפני ר' יהושע חנניא בן חכניאי הרצה לפני ר"ע ואילו ר"א בן ערך לא קא חשיב וארצו קמיה קחשיב דאצי ולא ארצו קמיה לא קא חשיב ר' חנניא בן חכניאי ולא ארצו קמיה ולא חשיב דאצי מיהא

קאמירטע^(*) וואס האבן זיך געפונען אין קהילות און שולות פארשטייט זיך אזוי אז ער איז
קמיה מאן דארצי "ח"ד אריבער נכנסו בפרדם ואלו הן בן עזאי וכן זומא
אחר ורבי עקיבא אמר להם ר"ע כשאחת מגיעין אצל אבני שיש מהור^(**) אל
תאמרו מים מים שנאמר^(***) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני בן עזאי
הציץ ומת עליו הכתוב אומר יצקר בעיני ה' המוחה לחסידיו בן זומא הציץ
ונפגע ועליו הכתוב אומר ידבש בצאת אכול דיך פן תשבוענו והקאתו^(****) אחר
קיצין בנומעות רבי עקיבא יצא בשלום שאלו את בן זומא מהו לסרוסי
כלבא אמר להם^(*****) ובארצכם לא תעשו^(*****) כל שבארצכם^(*****) לא תעשו שאלו
את בן זומא בתולה שעיקרה מהו לכ"ג מי חיישינן לרשמואל^(*****) דאמר שמואל
יכול

מן הוא וכו' רבי יהושע אמר לא מביה אנו חיינ כו' והבא משמע דקבעיא אליבא דר"ע * (שם) וסמך נאן
 ואל אשה בצמוליה יקח קרי ביה יקום נאמנת ולה"י נראה (ו) דטרחינן לצורקה ע"פ חזית בדאימא
 עומל לא שכיח לא טרחינן ומוקמה בחזקת בעולה אי נמי קמבעיא ליה בהך דצדקתה ע"פ
 דפיה דשמואל לא שכיח לא מסקינן בריש חזיונות (והה דף ער: ושם) שמי שמואל דרב גיבירה אף
 (דף ו: ושם) דסמך ודס מייפקד פקיד דרוב צדקאין בשמיהו (ז) חזל דודאי תחילת ציאה רוב
 (ח) בשעת מעשה (ט) אבל גמר כדי שמתברר אי אפשר כי יאן לשמואל

[illegible]

אין דורשין פרק שני חגיגה

טו.

עין משפט
נר מצוה

א ומי פ"א מהלכות יסוד
התורה הלכה יא:

הנהגות רב"ח

(א) גפ' אלו מורע דלמא
מעיקרא נמי יורה: (ב) שם
למיתבא ליה רשותא חדא
שעתא בירמא (ג) למיתב
דלמיתבא וכוונא: (ד) שם
שמה חס ושלום שמי רשות
יש בשמים מיד אפקיה:
(ה) שם מון מחלל שרע
בבדי ומוציא בן אדם הולל
ואלמיתב: (ו) למיתב רע
לשכח לילי ומיתב נפק
נמק: (ז) שם בן אביה את
ששמן יצא בכל הארץ
עקר פונלא: (ח) שם כל מה
שנאל הקב"ה בעולמו ברא
עצמו: (ט) שם לאנן כללי
וכסית יצא פ"א א"ל
האלהים אפילו בכלי
חרס אבל ר"ע כו: (ט) שם
ובלי וכוית הללו אע"פ
שנשתברו י: (ט) שם אמר
לו והלא כבר שמעתי:
(י) שם למוד תורה מפיו
וביון דהו מעשה בן הורן
שבקין ליה וואלון לון
וקאמר ליה ליבא מאיר וכו'
ש' עקבא דרש ליה דה'
ברך את איוב מראשיתו
כיות מלות ומעשים טובים
שהיו ביד מראשיתו ומימי
ליה טוב אחרת דבר וכו' אלל
טוב אחרת דבר כשהוא טוב
מראשיתו וכו' הוה המעשה
היה וכוית שגא למחול
אחר קול וכו' אמר ר"א
לרבי יהושע עד דלנן
עסקין וכו': נשקין אבן דידן
י' אמר לון אחרת דברוי
מה בלחם לבקין את בתי
עלי אמר לו מ"י אלל יושבין
היו וחזרין בדברי מורה
וכי' הדברים נמתיקין
מפיו והיתה האש מלחך
סביביו בלחיתן מסיני
נתינתן מסיני לא נשא נתנו
אמר לון בבדיה הולל וכו':
(ט) בא"ד שגא אדם אלל
שגא הנשים: (א) בא"ד ויהי
אזנו המון מפעפע גופיה
עכנא: (י) פירוש כלל של
עכנא: (ט) בא"ד דומה
שמתן מפעפה נפטר רבין מן
דקדוניה ירה אש מן
השמים ושרפה את קברו
ואמרו ליה לרבי מאיר הא
קברא דרבין אייקר מה
(ע) בא"ד וקא פריס:
(ע) בא"ד טוב לל אלל
(א) פ"א ומיתב יגאל נמק:
(ט) בא"ד אמר ליה לר"מ
אין אמרין וכו' אמר לון אנא
מיקרב דרבי קדמין:

לעזי רש"י

בשטרנא דר"י בקלות.

יכול אני לבעול. שהיה בקי בהטייה וזו נמי נבעלה כן: באמצעי.
כלי שרוחניו בו כל הגוף וי"ל שהטיה שם אלס שכבת זרע ונכנס
במעיה: מעיקרא. כשילח מן האדם: מאין ולאין. מאין כחא ואין
לך עור: לופס הייתי. מתכוון הייתי במעשה בראשית: ואין

יכול אני לבעול כמה בעילות בלא דם או
דלמא דשמואל לא שכיב⁶⁰ וחיישין שמואל באמבטי
עיברה והאמר שמואל⁶¹ כל שכבת זרע
שאניו יורה כחץ אינו מזרעה⁶² מעיקרא נמי
יורה כחץ הוה ת"ר⁶³ מעשה ברבי יהושע
בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר
הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר
לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי
בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין
זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר
יורוח אלהים מרחפת על פני המים כיונה
שמרחפת על בניה ואינה נוגעת אמר להן

ביניהן. במקום חביון מקום קשר
כיפת הקרע בקרקע: גודא דגמלא.
כשנסקדן לוחין של גשר זו אל זו
אי אפשר שלא תהא ריוח ביניהם וכן
גלימי וכן כסי: סחופין. כפופין:
אחר קיץ נטישום. קלקל ועיזת
כננס לפדס ומקץ הנטישום.
ולפי שדימה אותן כמחלת הדברים
לננס לפדס נקט לישנא דקיץ
נטישום: לא עמידה לא גרסין:
לא עורף. דכלל דליהן יש להם פנים:
עיופי. עיפות: פולסי. מכח מקל
כשנואלד⁶⁴: פונלא. לנן: ממישרא.
ערוניה: ונוחין לאכדן. על ידי שכתה:
כי

רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוץ מכרי ורוח אלהים מרחפת על
פני המים אימת הוה ביום הראשון הברלה ביום שני הוה דהואי דכתיב
יורחי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן
אמרי כי גודא דגמלא מר וזמא ואיתימא רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן
אמרין ואמרי לה כתיב כמי דסחיפי אהרדי אחר קיצין נטישום עליו הכתוב
אומר יאל תתן את פיך לחטיא את בשרך מאי היא חזא מיטטרון דאיתיהבא
ליה רשותא⁶⁵ למיתב למיכתב וכוונא דישאל אמר גמירא דלמעלה לא הוה
לא ישיבה ולא תחרות ולא עורף ולא עיופי שמואל חס ושלום ב' רשויות
(א) הן אפקוהו למיטטרון ומחיוהו שיתין פולסי דנורא א"ל מ"מ כי חזיתיה
לא קמת מקמיה איתיהבא ליה רשותא למימחק וכוונא דאחר יצתה
בת קול ואמרה ישובו בנים שובבים חוץ מאחר⁶⁶ אמר הואיל ואיטירי
הווא גברא מהוואו עלמא ליפוק ליתתני בהאי עלמא נפק אחר לתרבות
רעה נפק אשכח וזנה תבעה אמרה ליה ולא אלישע בן אבויה את⁶⁷ עקר
פונלא ממישרא בשבת ויהב לה אמרה אחר הוא שאל אחר את ר"מ לאחר
שיצא לתרבות רעה א"ל מאי דכתיב גס את זה לעומת זה עשה האלהים
אמר לו כל מה שברא הקב"ה⁶⁸ ברא כנגדו ברא הרים ברא גבעות ברא ימים
ברא גן עדן ברא גיהנם כל אחר ואחר יש לו ב' חלקים אחד בגן עדן
ואחד בגיהנם וזה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן נחתיב רשע נטל
חלקו וחלק חברו בגיהנם אמר רב משרשיא מאי קראה גבי צדיקים
כתיב לכן בארצם משנה יירשו גבי רשעים כתיב ומשנה שברון שברם
שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה מאי דכתיב לא יערכנה
זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז אמר לו אלו דברי תורה שקשין לקנותן
ככלי זהב וכלי פז ונוחין לאכדן ככלי זכוכית⁶⁹ אמר לו ר"ע רבך לא אמר
כך אלא מה כלי זהב וכלי זכוכית⁷⁰ אע"פ שנשברו יש להם תקנה אף
ת"ח אע"פ שסרח יש לו תקנה אמר לו אף אתה חוזר כך אמר לו (ט) כבר
שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר ת"ר מעשה באחר
שהיה רוכב על הסוס בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה
מפיו אמר לו מאיר חזור לאחריך שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום
שבת א"ל אף אתה חוזר כך א"ל ולא כבר אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי
הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר תקפיה עייליה לבי מדרשא א"ל
לינוקא פסוק לי פסוקא אמר לו אין שלום אמר ה' לרשעים עייליה לבי
כנישתא אחריתי א"ל לינוקא פסוק לי פסוקא אמר לו כי אם תכבסי בנתר
ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל
לינוקא

(א) וחיישין נמי אמרין לקלא
רש"י בשבת קנא. ד"ה ושמאל
אמר. (ב) נזה מגל.
(ג) ונפסחא פ"א. (ד) ד"ה כפי
המעשים להנמיך כפי
דפסחא דרביה השלישי.
(ה) אחריו פ"א ויש דלמיתב
למיתבא כן אבויה. (ו) נתי
רש"י דפסחא פ"א. ד"ה יש
לס כו'. (ז) יגל וסוף ה'.
(ח) מפעפע. (ט) כלל של
מיתב. (י) שגא קמא.

תורה אור השלם

1. והארץ יהיה תחת ובהו
וחשך על פני תהום ורוח
אלהים מרחפת על פני
המים: בראשית א ב
2. יאמר אלהים יהי קוץ
בתוך המים ויהי מבדיל בים
מים למים: בראשית א ו
3. אל תתן את פיך לחטיא
את בשרך ואל תאמר לפני
המלך כי שגגה היא לך
יקצף האללה על קולך
ודבל את מעשה ידך:
קבלת ה
4. שובו בנים שובבים נאם
י כי אנכי כעלתי בכם
ולקחתיו אתכם אחד מים
ושנים ממשפחה והבאתי
אתכם ציון: ירמיהו ג י
5. ביום טהרה יהי טהוב
וביום קצף ראה גם את זה
לעומת זה עשה האלהים
על דברת שלש ימנא
האדם אחריו מאומה:
קבלת י
6. תחת כשתים משנה
וכלמה ירנו חלקם לון
בארצם משנה ירשו
שמתת עולם תהיה להם:
שיעור סא י
7. יבשו דפי ואל אבשה
אני דיתו הוה ואל איתנה
אני הביא עליהם יום קצף
ומשנה שברון שברם:
ירמיהו יז ח
8. לא יערכנה זהב וזכוכית
ותמורתה כלי פז
אויב כה י
9. אף שלום אחר י
לרשעים: שיעור סא כב
10. כי אם תכבסי בנתר
ותרבי לך בורית נכתם עונך
לפני אף אחר אחרית:
ירמיהו כ כב

גליון הש"ס

גפ' וחיישין שמואל באמבטי
עיברה. עין משפט נר מצוה
מהל' אשית הלכה ד ויפין
מהל' א"ל ליה יג:

מוסף רש"י

ונחין לאכדן ככלי
זכוכית. לא שאין להם תקנה
שיש להם תקנה למיתב וכוונא
ילעושת מן כלי אלל
שנסקדן לשעתן ואין מתקיימן
יסודותיה צא:

רבינו חננאל

דכין דהוא למטטרון
דאיתיהבא ליה רשותא חדא
שעתא למיתב למכתב וכוונא
דישראל אמר גמירא דלמעלה
באחר מקום אין שם ישיבה
שמו שתי רשויות הן. יצתה
בת קול ואמרה שובו בנים שובבים
חוץ מאחר שהיה עליו זה שאמר אחר משום ר' עקיבא כי רשע מתירס בגיהנם חלקו וחלק הצדיק והצדיק וכו' ב"ע חלקו וחלק הרשע ואפסכותו אקרא זה לכן בארצם משנה
יירשו ומשנה שברון שברם. ד"א לאו דסמכא הן וקרא מדרש הוא ולא עיקר. מיהו אית לן למימר שהמחטיא את הרבים אין מספיקין בירו לעשות תשובה ועונו גדול מאד הוא ועליו ועל כיוצא בו נאמר ומשנה שברון

ומחיוהו שיתין פולסי. להודיע (א) לו שאין יכולת למטטרון
יותר מאחריני: שובו בנים שובבים. צירושלמי
מפרש למה אירע לו כך ואיכא טפי מקראות שדורש והיה הורג
(א) דזכרי דברי מורה ואמר כל תלמיד דהוה חמי ליה הוה קטיל ולא עוד
דהוה על לבית ועדא הוה חמי טליא

קמיה סופרא ואמר מאן אלו עבדין
הכא כו' כיון דהוה שמעין ליה שנקן
ואולין וקאמר ליה ר"מ מאי דכתיב
(וה' בירך) את כל אשר לאיוצ
למשנה (איוצ מצ) ואמר לו שכלל לו
ממונו והוא השכי שר"ע דרש ליה
בזכות מלות ומעשים טובים ליה
מראשיתו ומימי ליה טוב אחרית
דבר מראשיתו ודרש ליה ר"מ לאדם
שהוליד בנים בילדותו וממו וזכונותו
הוליד ונתקיימו ואמר לו ר"ע רבך
לא כך דרש אלל טוב אחרית דבר
שחזר מראשיתו [ובן] הוה זה
המעשה אציה אבי הוה מגדולי
ירושלים וזיוס שגא למהויל קרא לכל
גדולי ירושלים והושינן ציית אחד
ולר"א ולר' יהושע במקום אחר מן
דלנןן ושמן שרין מטפחין ומקדס
אמרי עד דלנןן עסקין נדידהו נעסוק
דידןן ישנו השמים ודכתיב מורה
לכה אש מן השמים והקיפה אותן
אמר לון אציה אלל גברין מה באתם
לשוקן ציית אמר לו מ"י אלל יושבין
היינו וחזרין דברי מורה מתורה
לנביאים ומנביאים לכתובים והיו
לדברים שמחים כנמינתן מסיני לא
באש נשבת אמר הואיל וכן כחה של
מורה אס יתקני הכן הוה למורה
אני מפרישו ולפי שגא היתה כונתו
לשמים לפיכך לא נתקיימו צו ובמקום
שם צנמלא שגא לחורי הפרגוד יש
לשם מאחורי בית קדשי הקדשים עוד
אימא התם שהיה רוכב ציוה"כ שחל
להיות בשבת ושמע כו' ומימייה מהוה
דפרק קמא דקדושין (דף לט:). שגא
(ט) אחד שנטל הכנים ושילח את האס
וכי אייתי נפל ומת ולא היה דורש כו'
יעקב כדמימייה התם ועוד אימא שגא
לשון רבי יהודה הנחתום נתון כפי
כלל והיינו בגרסא רבה דקדושין ורבי
נתן אומר כשהיתה אש מעיברת ממנו
עברה לפני ע"ו והריחה מאותו המין
ואכלנה והיה אותו המין (א) מוזדעזע
גופיה (ט) כעכנא ולכסוף חלה מתנוגא
ואמרו לו לר"מ רבך בלגש אלל גביה
לבקרת' ואל' חוזר כך אמר אי הדנא
מתקנלן אמר ליה והכתיב (תהלים ג)
תשז אנוש עד דכא ותאמר שובי בני
אדם ככה אלישע ונפטר א"ר מאיר
דומה שמתוך תשובה נפטר (ט) וכי מן
[דקדוניה] ירה אש מן השמים
ושרפה אותו ואל' לר"מ הא קבר
דרבך [ואוקיד אמת] וקא פריס
גלימיה עליה ואמר ליי (פה) הלילה
וגו' (רות ג) ליי פה בעולם הזה
ללל (תהלים קמה) (ט) יגאל ואס לא
יספון לגאלך וגאלתיך אציה אמר ליה (ט) אין [אמרין] לך כזהיא עלמא למאן את בעי למקרנה קדמייתא לאנן או לרבך אמר לון מיקרב
לרבי קדמיו וזמר כן לאלא א"ל ושמעין לך א"ל ולא כן תנינן ימלינן חיק הספר עם הספר מלינן אלישע בזכות תורתו:
הא

שדומה ללילה והיה צנוק לעולם הכא אס יגאלך טוב יגאל זה הקדוש ברוך הוא שנאמר טוב ה' לכל (תהלים קמה) (ט) יגאל ואס לא
יספון לגאלך וגאלתיך אציה אמר ליה (ט) אין [אמרין] לך כזהיא עלמא למאן את בעי למקרנה קדמייתא לאנן או לרבך אמר לון מיקרב
לרבי קדמיו וזמר כן לאלא א"ל ושמעין לך א"ל ולא כן תנינן ימלינן חיק הספר עם הספר מלינן אלישע בזכות תורתו:
הא

[illegible]

(א) ז"ל אבות, (ב) [תוספתא]
 פ"ב, (ג) מכות ה' [תוספתא]
 דסנהדרין פ"ו, (ד) [מכות ג.]
 (ה) עירובין ז': ר"ה ג. חולין
 פה. [קדושין יא. ו.] ז"ל
 שמעון, (ו) [שבת קנא.]
 (ז) [בכרים יט. א.] [שם]
 (י) [מכות ה. ב.] (כ) [דף ע'
 במגלה גופה ליתא אבל בפרש"י
 ד"ה שהרי איתא, (ל) [סוטה
 ב. א.] (מ) בס"א: ליתא יקפא,

וכו"ה בירושל' (ז) קצת בסגנון
 אחר ירושלמי להבא ע"ר
 עליהם (ק) כדלמא הם ע"ש
 יע"ר מנחות יט. וז"ע קצת,
 (ר) |בד"ה דלמא, (ש) |בד"ה
 האר"י, (ז) ויע"ר ח"ס
 ערובין פז. ד"ה דלמא כ"ו.

(א) גפ' ללדין מיתרין נסמוך
אראשה אלא לאו: (ב) רש"י
ד"ה מאי קיבל וכו' שמעון
שס ולא קיבל הס' ד ואח"כ
מה"ד אלא לאצטרופי לא
מזטרופנא: (ג) ר"ה נסמוך
אראשה דהא ראש:

הָתָם כִּמְה נִסִּים: (1) ד"ה וְהָיָה
כִּי מִסְעִי לֹא יִהְיֶה הַיְּהוּדָה
בֶּן שְׂטָאֵי הָרוּן בְּנֵי יוֹסֵפִים
כְּעוֹן מִמֶּנִּי יִחִידָה נִשְׂא וְלֹא
יִכְבֵּל עֲלֵיהֶם עֵקֶב וְחֹזֶל
לִיה עֲלֵיהֶם דִּירָאִי וְכִי: אַל
מְחֵי אֲרוּסִי יוֹסֵף אֶלֶס
(1) ד"ה לְנֶשֶׁת וְכִי דִהֲשֵׁא
דִימֵה כִי וְכִי: מִתְּלָה דִּירָאִי
פִּירְשֵׁנוּ לְנֶשֶׁת:

[illegible]

חפץ. עבירה, והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חילול השם, ואמר לן רבי משום רב האי גאון יעשה מה שלבו חפץ, רוצה לומר דודאי כיון שלבם שחירים וכו' אי ערב בדבר שאינו חפץ מכאן ואילן בעבירה (ה"פ ט"ז) המסכת

חַי לְבָנֶה יִרְגֵּלֶיךָ לַמַּסָּע בֵּין שְׁנֵי
יִשְׂרָאֵל, כּוֹן הִיו אֲמוֹרֵים דְּכֻרִים
יִשְׂרָאֵל בְּדִבְרֵי תִירָם וְסוֹסֵה מִזֵּה
(צ' .) עַתָּה כֹּאֵן גִּילִיק עֲלוּדוֹת קוֹדֵם
וְחִלְרָה נִתְחַלְטָה (מְבוֹת ה')
מִתְחִיל הִיא (שס) מֵה שְׁנֵים אֶלֶן
מֵסֵם עַד שִׁפְרוֹת לֶךְ הַכְּבוֹד אַחֵר
אַלְקִין רוֹאִין אוֹתוֹ (שס.) דְּבַר אֵל
עֵינֵי וְסִפְקֵן יְדוּ וְגו' (דִּרְהֵה דג'
וְחוֹלְטֵין)

[illegible]

ופניית בבקרה. שהוא חול המועד דלילו ביו"ט מחומין אסור: אין לה יום טובות כלל. אם לא הקריבם ביו"ט עוד אין להן תשלומין: אבל בהא. בעצרת שחל להיות בערב שבת אימא מרוד לביה ויקרבו ביו"ט דלא מחר שבת היא ולא קרבי וממוך שאתה מתייחס עיך: אתה לא תפשוש עוד: אבל תחריבם עוד:

דבתיב יופיית ברבר והלכח לאהליד חני

דכתבי יופנית בבקר והלכת לאהליך תנן
עצרת שחל להיות ערב שבת ב"ש אומרים
יום טובו אחר השבת וב"ה אומרים אין לה
יום טובו מאי לאו אין לה יום טובו כלל לא
שאינה צריכה יום טובו ומאי קמ"ל דמקריבין
ביומיה הא איפלגו בה חרא וזימא דרתנן
ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין
עליהם אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין
שלמים ועולות וסומכין עליהם צריכא דאי
אשמעינן בהא בהא קא אמרי ב"ש משום
דאפשר למחר אבל (א) הכא אימא מודו להו
לכ"ה ואי אשמעינן בהא בהא קאמרי ב"ה
משום דלא אפשר למחר אבל בהא אימא
מודו לב"ש צריכא ת"ש מי שלא תנן שבתות

של עצרת שוב אינו חוגג מאי
ש מינה דחד יום טבוח אימא
תורה מנה ימים וקדש חדש
וצרם למנוייה מאי לאו ומר

תורה אור השלם

- ## הגהות הנ"ל

מוסף דע"י

מִנְהָ יָמִים. שְׁמֹרֶת
בְּמַדְבַּר (א) עַד דָּשׁ יָמִים,
קִדְשׁ חֹדֶשׁ. בְּקִרְבָּנָה
דָּשׁ
רִבְעִי. מִזֶּה חֹדֶשׁ מִמֶּנּוּ
יָצִים לֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא מִקְרִיבֵן,
וְעַתָּה הוֹקֵעַ לִפְנֵי חֹדֶשׁ מִן
יָמִים שֶׁהוּא נִמְנֵה עַד יוֹם,
אֵלֶּיךָ עֲצַת הַלְמוֹנִיָּה.
נִחַף קִרְבָּנֹתֶיהָ נִחַף
מִמֶּנּוּ, וְהִרָּא הִיא נִמְנֵה
שְׁמֹרֶת שְׁבוּעִים. שְׁמֹרֶת
וְיִקְרָא (ב) שְׁבַע שְׁבוּעוֹת
תְּחִלָּתָהּ הַיְּמִינִי (ד) חֹדֶשׁ

אבל

מסורת הש"ס

ידיים מה שאין כן במעשה ידיים מותר בחולין ובמעשה חכמים דפלוני על ר' מא בגיניע ולא באכילה (א) ורחינן להא שנויה חמי וי אסורים אבל אנגינע דממ הכל בעי נטילה. והא דק דאמר בפרק כל הבשר א טהירות לא נתחנן ידיו אע"פ שלא נתחנן ידיו ט

[illegible][illegible]

נא א מיי פייף מאל
אזות העומאות הלי
ט יפייץ הלכה טז:
נב ב ג ד ה ו מיי פייג
מהלכות מטמאי משכב
ומושב הלכה ו:
נג ז מיי שם הלכה א:

גדולים דברי חכמים שהיו אומרים בלבו לשומרו מזהר אין בלבו לשומרו ממא בשלמא לרבי אלעזר בר צדוק כל אחת ואחת אומרת חברתי אשת עם הארץ ומסחה דעתה מינה לרבי יונתן בן עמרם גמין כיון דכלים דשבת עביד להו שימור טפי מסח דעתיה מינייהו אלא לרבי יונתן בן אלעזר נעביד להו שימור ביריה דחבריה אמר רבי יוחנן יחזקה אין אדנא משמר מה שביד חברו ולא והתניא

[illegible]

בד א מ"י פ"ג מהל'
מטמא משכ ומשכ
הכלה ה'
א ב הכל במ"י פ"ג
מהל' אבות הטומאות
מהכלה א עד הכל ה'
ומהל' יא עד ה' טו:

מוסף רש"י

מאי שנא רישא ומאי
שנא סיפא. ה' ק' מהו
ל'ו דנגע. דקמי טעוין
טרוח, וזני לאו תיבת
ניטהו שיהי טומאות וט'
טט. במטהר חמור.
שטעילן ומנגן טהור (שס).
על מגע חבירו. הפוגע
זו דרך ולא נטיה לך
(שס). אי הכי רישא נמי.
כיון שהפליג אינה ליתם
הי (שס). בבא להם דרך
עקלתון. שבעה הית יול
לנא דרך עקלתון דמרת
השקא חמי (שס).

הדרן עלך אין דורשין
הכלי מצרף מה
שבתוכו. עריכה ארובה
וכה אובלי קדש מכאן
ואובלי קדש מכאן ואין
נוגעין זה בזה ינגע טמא
באובלי שגורא חמור וכלי
לא נגע ואובלי אין טמא
כל אפילו מדרגתו. ואפילו
הכי האובלין שגורא לרשע
טמאים שכלי מדרגת
(פסחים י' א': אף שש נגע
טובל יום במקדשו פסל את
טלו ומחוח כד.)

רבינו הגאון

ירמיה באומר שמרתיה
מרבד המטמאה ולא
שמרתיה מדבר הפסלה
ושם דאיכא נטירותא
לפגמא ואסתרינא מן הכל
ומן המגרפה. ובמשנה
דשני נשים שאגרו
בטהרה ואמרו לא היה
בלבנו לשמור וטמאין ר'
ישמעאל. פשוטות הן:
הדרן עלך אין דורשין
בקריית

חומר בקדש ובחורמה
שמטבילין כלים בתוך
כלים לתרומה אבל לא

והתניא וכו'. אלמא אדם משמר מה שצד חבירו וצפ' בתרא
דע"ז (דף סט.) פרש"י גבי מאי שנא רישא ומאי שנא
סיפא דהא (ה) חזי ליה דנגע דקמי טעוין טרוח והני לא בחציות
מיייר שהיו טומאות אלא באובלין מיייר בלא חציות אך קשה להר"ר

אלחנן לוקמי בחציות ולא תקשה ליה
ועוד דהכא כי אקשי ור"ל שאדם
משמר מה שצד חבירו היכי מצי
משמר ליה כיון דאינו בחציות ומו
למה לי נתעלמו עיניו מהם לטמאותם
חיפוק ליה שהוא נוגע בזה ועוד
אפי' בלא סיפא נמי תיקשי ליה מ"ט
דרישא ופי' הר"י דהכא בחציות מיייר
ואמנם פתוחות הן דאי טומאות לא
יטמאו בהעלמת עין (ו) ועוד לא היה
נזק לאוקמי רישא במטהר לך
כיון שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו
זה יש לדחות דלגז דמקמי ליה הכא
משום שינוא דשני' ליה אוקמי' גם
הסם בע"ז ופר"ך מינה מכה ההיא
דכא דאי לא תימא הכי אלא אקשי
ליה מסבירא כי יש לחוש שמה נגעו
בהן גרישא א"כ הכא בשמעתין כי
פר"ך מ"ש רישא משום מה שצד
חבירו כו' בזה חזקתי ליה ליחוש
שמה יגע בזה אלא ודאי מסבירא
לא קשיא דלא נגעו דמרתמי כיון
שלא הודיעו שהוא מפליג ומיהו
היה מצי לאקשוי ולטעמין רישא
גופא ליחוש שמה נגע וכן נכמה
דוכתי ולא פר"ך ליה:

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא
א"ר יצחק רישא ומאי שנא במטהר
חמור ופועליו א"כ. קן כחזו
בספרים רש פ"י כחזו ולא גרסינן
ליה אן צפ' שלפני מלאמי כחזו
ופירוט לעולם אין אדם משמר מה
שצד חבירו וכי תימא מאי שנא רישא
במטהר חמור ופועליו לך ולפיכך
מרתמי וצפ' ישיש כחזו וכן מורי

דקוי כמו וליטעמין כלומר אלמנכות מרישא דאדם משמר תיקשי
לסיפא והיינו מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא דאי אדם משמר
סיפא אמאי לא אלא במטהר לך:

בבא להם דרך עקלתון. ואפ"ה צענין שיעהרם לך כדי שיהו
מרתמים ינגע זו (ו) ואי לאו הכי לא מירתמי הואיל ומסרין
להם הטהרות ומחזיקים עצמם כטהורים ואפי' מוהירין אותן שלא
ליגע סבירי דלא קפדי אהך אכל נגכרי סגי דדרך עקלתון לחוד
לעולם יודע הוא שמקפיד על מגעו ומרתמי:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש. י"א מעלות חשיב לרצא ולרצי אילא י' מעלות והיה
קשה להר"ר אלחנן ליתמי ההיא דלעיל (דף יח.) נטעלין

לדיים לחולין ולתורמה ולקדש מטבילין טבל והוחזק לתרומה לא
הוחזק לקדש ונראה למורי דלא קא חשיב במתני' אלא היכא דאיכא דלעיל דררא
דטומאה (ו) והכי נמי צ"ק דנדה (דף ג.) לא חשיב מעת לעת שצנדה משום דליכא דררא דטומאה ובגדי אובלי תרומה מדרס לקדש
איכא דררא דטומאה אף דאורייתא שמה יטעה עליהן אשתו נדה: **הנושא** את המדרס. מנעל של זכר נושא את התרומה (ו) וכלכל
שלא יגע בה רק נושא את החצית וכי תניא בתורה כהנים הנושא את המדרס מטמא שנים ופוסל אחד פ"י מטמא שנים ופוסל אחד
דקוה אף הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה הסם בנוגע בה ועל מה פרש"י נושא מדרס שנושא את התרומה בחצית
ואינו נוגע באיירה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי נושא אף הטומאה לעמא כלי כמו זכר וא"כ ליטמא האי חצית ותורמה שצנכו
בהיסט מ' לא תניא משכב ומושב בקף מאזנים ואובלין ומשקין בקף שניה הכרע המסכב טמא האובלין ועוד תניא צנ"כ הנוגע
במשכבו יכנס בגדיו (ויקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מנל ת"ל (ט) בגד בגדיו א"כ מה ת"ל בגדיו לפרט פ"י לפרט
אדם וכלי חרס אלמא דנושא המדרס לא יטמא כלי אפי' צנע נשאו את המדרס אלא ודאי אפי' יגע באיירה אין לחוש:

לא במדת התרומה מדרס הקדש. לפי שמפרש זו הרבה דיינים ציינה נקט האי לישנא: **הכרי** מצרף מה שבתוכו. הקשה הרב רבי
אפרים דצ"ק דחולין (דף כד.) וס' דרשין מכל אשר בתוכו יטמא לימד על כלי חרס שאפי' מלא חרדל טמא ומלא ליה דטעמא הכי
דלמא הסם מטעמא דצירוף ותיכר הר"י דלא מצינו צירוף לחולין (ו):

כלים הנגמרים וכו'. אומר הר"ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטרהה בזמן עשייתן
עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אכל כי נגמרו שמקבלין טומאה וימנין לז' (ו) לכן לשומרם בטרהה:

חמוריו ופועליו. עמי הארץ: **טעוין טרוח**. כגון יין בחציות של
חרס והן אינן נוגעין בתוכן וכלי חרס אינו מיטמא מנגבו:
טרוסיו טרוח. ואין חוששין שמה נגעו דכיון דלא הודיעו שהוא
מפליג כל שטמא סבירי השמא אחי. אלמא אדם משמר מה שצד

חבירו: **מאי שנא רישא ומאי שנא**
סיפא לא גרסי' ליה. ואי גרסי' הכי
פירושו ואי ס"ד אין אדם משמר מה
שצד חבירו מאי שנא רישא ומאי שנא
סיפא: א"ר יצחק **במטהר חמוריו**
ופועליו לך. לעולם אין אדם משמר
מה שצד חבירו והני אין לריכין
שימור דאי נמי נגעו לא איכפת להו
דכשהטבילין לך עסקינן: **בבא** לכן
דרך עקלתון. כשיכול לבוא להם פחמס
דרך עקלתון שלא יצינו הלך
דחלי מנייה:

הדרן עלך אין דורשין

חומר בקדש מבתרומה כו'.
שמטבילין כלי בתוך כלי
ששניהם (ד) טמאים: **אכל** לא לקדש.
בגמרא מפרש טעמא: **אחוריים** וכו'
ובים הלכיים לתרומה. כלי הראוי
להשתמש בתוכו ומאחוריו ובים
צביטו כל משמשים ומשמשים שבו
חשוב כלי בפני עצמו לענין תרומה
שלא נטמא זה לא נטמא זה וצטומאות
דרבנן קאמר כדמפרש בגמ': **אכל**
לא לקדש. שאם נטמא אחד מהן
כולו טמא לקדש: **נושא את המדרס**.
מנעל של זכר: **נושא את התרומה**.
בחצית (ו) שאינו נוגע באיירה: **אכל** לא
אם הקדש. בגמרא (ז) מפרש טעמא:
לא כמדרס הקדש. בחצית טבילתו
מדת התרומה: **שקדש**. אם יש
נגד טמא ובה להטבילו אם קשור
הוא ממיר את קשרו משום דמי
לחציה: **ומנגב**. אם לא הוא מנגבו
תחלה ואח"כ מטבילו וכל זה משום

דדמי לחציה הוא: **ובתרומה**. אם ראה לקשרו קשור ואח"כ
מטביל: **כלים הנגמרים בטרהה**. שמה בהן משכבא סמוך לגמרן
שראיין לקבל טומאה: **לריכין טבילה לקדש**. וצמחור (ח) מפרש
טעמא: **הכלי מדרס את מה שצנכו**. (ו) אובליים חתוכות הרבה
כלי אחד ונגע טמא בחד מהן הכלי מדרס להיות כולן
חתיכה אחת וטמא כולן: **אכל** לא לתרומה. אלא אותה
שנגע בה היא ראשון והנוגעת בה היא שניה והנוגעת
בשניה שלשית והשאר טהורות: **פסול**. ואינו פוסל עוד
אחר: **אם נטמא אחד מידיו**. צטומאה דרבנן שאינה
מטמאה אלא ידיים ולא את הגוף: **נגובין**. שהיו נגובין מימיהן
שלא הוכשרו לטומאה מעולם: **צידים מסואבות**. שניות לתרומה דכיון
דלא הוכשרה לא מיפסלה: **אכל** לא לקדש. בגמ' (ט) מפרש טעמא:
האון

דלכא דררא דטומאה קמא ואפי' צנחרייתא נמי אכל הך ליכא כלל דררא
דטומאה (ו) והכי נמי צ"ק דנדה (דף ג.) לא חשיב מעת לעת שצנדה משום דליכא דררא דטומאה ובגדי אובלי תרומה מדרס לקדש
איכא דררא דטומאה אף דאורייתא שמה יטעה עליהן אשתו נדה: **הנושא** את המדרס. מנעל של זכר נושא את התרומה (ו) וכלכל
שלא יגע בה רק נושא את החצית וכי תניא בתורה כהנים הנושא את המדרס מטמא שנים ופוסל אחד פ"י מטמא שנים ופוסל אחד
דקוה אף הטומאה ועושה ראשון ושני בחולין ופוסל בתרומה הסם בנוגע בה ועל מה פרש"י נושא מדרס שנושא את התרומה בחצית
ואינו נוגע באיירה וקשה לפירושו דחשיב ליה להאי נושא אף הטומאה לעמא כלי כמו זכר וא"כ ליטמא האי חצית ותורמה שצנכו
בהיסט מ' לא תניא משכב ומושב בקף מאזנים ואובלין ומשקין בקף שניה הכרע המסכב טמא האובלין ועוד תניא צנ"כ הנוגע
במשכבו יכנס בגדיו (ויקרא טו) אין לי אלא בגדים שהוא לבוש בגדים אחרים מנל ת"ל (ט) בגד בגדיו א"כ מה ת"ל בגדיו לפרט פ"י לפרט
אדם וכלי חרס אלמא דנושא המדרס לא יטמא כלי אפי' צנע נשאו את המדרס אלא ודאי אפי' יגע באיירה אין לחוש:

לא במדת התרומה מדרס הקדש. לפי שמפרש זו הרבה דיינים ציינה נקט האי לישנא: **הכרי** מצרף מה שבתוכו. הקשה הרב רבי
אפרים דצ"ק דחולין (דף כד.) וס' דרשין מכל אשר בתוכו יטמא לימד על כלי חרס שאפי' מלא חרדל טמא ומלא ליה דטעמא הכי
דלמא הסם מטעמא דצירוף ותיכר הר"י דלא מצינו צירוף לחולין (ו):

כלים הנגמרים וכו'. אומר הר"ר אלחנן דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשומרם בטרהה בזמן עשייתן
עד עת גומרם לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אכל כי נגמרו שמקבלין טומאה וימנין לז' (ו) לכן לשומרם בטרהה:

האון

(א) [ומספחא דהריות פ"ו]
ע"ז טט. ע"ש. (ב) פסחים
יט. [ומנחם כד. א.] (ג) [לקמן
כב. ד.] [לקמן כג. א.]
(ד) [לקמן כד. א.] (ו) ועי'
חומשית חולין כד: ד"ה
התורה]

הגרות הב"ח

(א) חוב' ד"ה והתניא וכו'
ומאי שנא סיפא דהא קא
חזי דהו דנגעו דקמי:
(ב) בא"ר לא יטמא
בהעלמת עין אלא בבדי
שיטתו ורשתיו ויגור
כדתנן בפי' בתרא
דמסכת ע"ז ועוד לא היה
נזק לאוקמי בפרק
בתרא דמסכת ע"ז רש"י
במטהר וכו' משום שיהא
רשני ליה אין אדם
משמר כו' אוקמה גם
הסם במסכת ע"ז וכו' כי
פר"ך מ"ש רישא משום
אין אדם משמר מה
שצד חבירו כי בלא הכי
תיקשי ליה ליחוש שמה
יגעו בזה וכו' שמה נגעו
וכן: (ג) ד"ה בלא וכו'
דאי לא הכי: (ד) רש"י
ד"ה חומר וכו' ששניהם
טמאין. ר"ב ע"י בקף כ"ב
במ"ש הסו' כד"ה מאי
איכא: (ה) ד"ה נושא את
המדרס בחצית כד חרס
שליט נגע: (ו) ד"ה הכלי
מדרס את מה שבתוכו
החיתוכות אובלין הרבה:
(ז) חוב' ד"ה חומר וכו'
ליכא כלל דררא דטומאה
והכי נמי לא חשיב מעת
לעת שבגדה משום
דליכא דררא דטומאה
בכל כדמאמרין בפרק
קמא דנדה ובגדי אובלי
תרומה: (ח) ד"ה הטמא
וכו' את התרומה בבלי
חרס וכלכל שלא יגע בה
וכו' את התרומה בחצית
של חרס ואינו נגע
באיירה קשה לפירושו
דכיון דחשיב ליה וכו'
לנטמא כלי חרס כמו זכר
אם כן: (ט) בא"ר בגדים
אחרים מנל תלמוד לומר
טמא אם כן מה ת"ל
בגדיו פרט לאדם וכלי
וכו' לא יטמא כלי חרס
אפילו כלי ותיבת לפרט
פ"י ממק: (י) ד"ה כלים
וכו' נותנין לג' עליהן
לשומרן:

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כא.

רבינו חננאל

(א) ונחמיה ט"ו (ב) [לחמן כד: (א) (פסחים נח: פ"ט), (ד) (דפיה פ"ג), (ה) (נ"ט) שם] במשנה ובירושלמי.

הנהגות הב"ח

(א) תר"ח ד"ה האונן וכו' משמע לישנא טבילה אין אלל וכו' משמע דלא בעי הערב שמש וכו'; (ב) בא"ד אחר תמיד של ערב משפיר דמו לא במחציתו כיוון דבתיב עליה בבי עולה ומיהא: (ג) בא"ד ודברות נקט דאע"ג: (ד) בא"ד משמח שחרית כ"ל ויתנה דלס נחמק: (ה) בא"ד משמח את הקדש וכו'; (ו) בא"ד להשמש ברוך לזרין חולין וכו' הערמה עיפא טפי מאלו וכו' מציא הכי סיעתא מהא דלמר וכו' ואל תחמה מהחיה דאמרינן: (ז) בא"ד מלחי יומא וטביל הא טעמא רקאי ומחי קאמר כ"ל ויתנה וקיימא ליה נחמק: (ח) בא"ד וחי מתמלין ליה וכו' הערב שמש וכו' אלל ודאי דאף בצעורא של ע"ה לר"ך הערב שמש ועוד דקאמר לקמן שחי מעמלין את הכהן השורף וכו' נשביעו עלו כדלקמן הלכך: (ט) בא"ד ואמר רבי יהודה דמטמאין לברך השורף וכו' וכן כההיא דאמר בצעורא מיירי שטמא חולין וכו' נחמק ובההיא דהא וכו' וגם נשפוטת החמור טפי וכו' לא משמע הכי אלל בכל יו"ט מיירי:

גליון הש"ס

חוב' ר"ה האונן וכו' וחבא' הר"ר אלחנן סקר וכו' תחיתא טעמא זה זה תעיר זרמיו וילא לית השריפה ב' ה"א בנתיב פ"ו דשקלים משנה ג' דברי חוב' נלע"ג:

האונן ומחוסר כפורים צריבין טבילה אצל לא לתרומה. משמע לישנא טבילה (א) אלל הערב שמש לא כדדיק לקמן (דף כג). ככלים הנגמרים והכי נמי משמע כזמנים ברים טבול יום (דף טז). דקא דייק על כך משנה היכי דמי אי לאסת דעתיה מטמא שרץ טמא מעליא הו' אם כן משמע דלא הערב שמש בעי וגם רש"י פ"י כן התם דלא בעי הערב שמש והא דתנן התם טבול יום ומחוסר כפורים אין חולקין בקדשים לאכול לערב משמע דמחוסר כפורים בעי הערב שמש איכא למימר משום טבול יום נקטיה אלל קשה לר"י דלמר בעירובין בפרק ככל מערבין (דף לז). האשה שהיתה עליה לילה או יוצה מציתה מעות ונותנת בשופר טובלת ואוכלת בקדשים לערב והתם לא מני טבול יום וי"ל דלערב דנקט מיירי שאינה עומדת שם בשעת הקרבה אלל קומתה לה על חוקת צ"ד אוכלת לערב דחוקה אין צ"ד ממעללין וק"ל דללחמ חלות תשתי שכן מלניו גבי עומר (מומח דף סח). הרחוקים מחלות ואלין מותרין לפי שאין צ"ד ממעללין ויש לחלק דהתם בקרבן צבור ממנה טפי לעשות עד חלות אלל קרבן יחיד ממחיתין כל היום אלל טפי לא כדי שלא יכשל על ידם וכו' תימא אחר תמיד של ערב תשתי

דמו לא תשתי (ט) כיון דכתיבה עליה העולה ומיהא ילפנין (טעם) דהשלמה דאין מקריבין אחרי עולת התמיד בין הערבים כלום ויש לומר דאיכא למימר שפעמים מאחרין התמיד עד הערב שמש

כדאמרין ריש תפלת השחר (ברכות דף כו:). שהולך וקרב עד הערב הלכך כיון שאין לו זמן קצוב מספקין לה בכל הספק אי נמי כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה שאמר ריש תמיד נשחט (פסחים דף עג.) שחטאת העוף קרב אחר תמיד הערב והכי מפרש ר"י ברים תמיד נשחט גבי מחוסר כפורים טבול ואוכל בקדשים לערב דלא נקט ערב משום הערב שמש אלל לפי שאינו עומד לעולם על קרבנו כדפי' וסומן על חוקת כהנים וכן יס לפרש ההיא דכריתות ברים פרק מחוסרי כפרה (דף סח: [גר] מעובר לאכול בקדשים עד שיצא קנו ביצא פרידה אחת שחרית אוכל בקדשים לערב (א) דרבותא נקט ואע"ג דלס הביאות שחרית מריוהו לא יאכל עד הערב היכא דסומן על חוקת כדפרי' אלל ליכא למימר התם משום הערב שמש דלא לר"ך כדפרי' ועוד דלא מוכיר התם טבילה וגם לא מלניו מחוסר כפרה הרי"ך טבילה רק מחוסר כפרה דטומאה אלל בגר לא מלניו לו וכן תנן (פרה פ"א מ"ה) כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא (ו) הקדש וכו' אחר ביאתו מותר בכולן משמע כל שהוא מדרבנן מותר מיד בלא הערב שמש ומההיא דפרישית תירך הר"ר שמואל מרא"ס הא דתניא בפ"ב דביצה (דף יח. יט.) גבי מתני' דכלי שנטמא בולד הטומאה מטבילין אותו צ"ע ואמאי והא בעי הערב שמש ותיירך דכיון דולד טומאה דרבנן לא בעי הערב שמש והכי משמע בירושלמי דתרומות פ"ב גמרא המטביל לאו בשבת וכו' מתקן מנא לנחמיה תני נפל כליו לתוך הכור מערים עליו ומטבילו כלומר ציוס טוב ובשבת מרי אמוראי חד אמר ככלי שנטמא בצא הטומאה ומד אחר ככלי שנטמא בולד הטומאה מציא מאן דלמר בולד הטומאה למאן דלמר בצא הטומאה אפי' בחול הא טעון הערב שמש כלומר הצינה לדידי דאוקיימנא ליה בולד הטומאה שפיר דלא בעי הערב שמש אלל לדידך דמוקמית ליה בצא הטומאה לר"ך ליה הערב שמש ולא חזיא לאשתמושי ביה רק בחול א"כ הוה ליה מטביל משבת לחול ומוקין לה בדינא להשתמש(ט) לזרך חולין דטבול יום שרי בחולין בלא הערב שמש והשתא לדבריו מוקמי מתני' דביצה (סא) דאין מטבילין כלים שנטמאו בצא הטומאה בבין מיירי לאכול תרומה אי נמי באוכל חולין על טהרה תרומה ולא שרי בטומאה דרבנן רק ע"י הערמה גם שמתמא דביצה ע"י הערמה מיירי ובצא הטומאה אפילו על ידי הערמה לא וכו' שרי התם בנתיב מדלין דלי טמא והוא טהור מאליו הך הערמה עריפא שפיר מאליו החזירו ריקן ואותה גירסא שפיר מייתי לה בירושלמי גם בפ"ב דביצה [ג"ז סא] כתיב נשינוס בפקדים אלמנס העט הגירסא כמו שפי' ועוד היה מציא ר"י סיעתא דלמר בפרק האשה (פסחים דף יז:) אמר רב אין שומטין וזורקין על טמא שרץ דילמא פשע ולא טביל ואלו במחוסר כפרה אמר התם שומטין וזורקין עליו ולא חיישין דילמא פשע דהואיל וטהור מעליא הוי מדאורייתא לא העמידו חכמים דבריהם במקום כרה לפוטרו כבך מפסק ושפיר שומטין וזורקין עליו ואל תחמה דלמר בפרק הוצילו לו (יומא דף סח.) גבי ר' ישמעאל בן קמחית כהן גדול שסיפר עם נכרי בשוק ונחזה צינורא מפיו נכנס יסבב אחיו ושימש תחמיו ואמאי ליזיל ולעטבול כיון דטומאה דרבנן הרי לא בעי הערב שמש התם י"ל כיון דחכמים שניהו לנכרים חזים לכל דבריהם החמירו בזה והלכירו הערב שמש ובצ"ע וצ"ע למען לקמן (דף כג.) כההיא דשפוטת דבעי הערב שמש דקאמר אמאי יעמא ויטבול לא קממא (ו) וקיימא ליה ומאי קאמר הא בטומאה קמיימא לא בעי הערב שמש וילכא היכירא וחי מטמאין (א) בעי הערב שמש ושפיר איכא לעירא לזדוקין אלל ודאי דאף של ע"ה לר"ך הערב שמש ועוד תנן (פרה פ"ג מ"ו) שהיו מטמאין כהן השורף את הפרה ומציא בתוספתא(י) שהיו נוטעין צו כדפירש לעיל דבגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת ואיזה היכירא לזדוקין איכא כיון דלא בעי הערב שמש כדפרי' ותיירך הר"ר שמעון דעשאוהו כטמא מת בשביעי שלו כדלעיל הלכך אף הערב שמש. בעי אף רש"י לא פירש הכי לקמן אלל פירש עשאוהו כטמא מת צו' שלו למימני ביה ראשון ושי ואל לענין הערב שמש והשתא קשה דמשמע דאיכא הערב שמש אף בטומאה דרבנן ואלו כההיא דכל הטעון ביאת מים משמע דליכא הערב שמש ואמר הר"י (ט) דמטמא כהן השורף את הפרה מיירי כדי שיהיה טמא לטמא חולין במגעו וכן כההיא [צינורא דע"ה וצינורא דנכרי שנתהו מפיו] שנטמא חולין במגעו לפיכך בעי הערב שמש אף לישנא לא משמע שטמא חולין במגעו כההיא דכהן השורף את הפרה וכן לקמן גבי שפוטת לא קאמר עשאוהו כטמא מת צו' שלו רק לענין הערב שמש ולא לענין לטמאות חולין במגעו והא דבעי הערב שמש איכא למימר דכפרה החמירו וגם נשפוטת טפי מזכלים הנגמרים דסגי להו בטבילה בלא הערב שמש היינו גבי חולין ותרומה לקדש ולא לחטאת וההיא דפסחים פרק אלו דברים (דף ע.) דלמר סקין שנמלא צ"ג שונה ומטביל אותה צ"ד שוחט זה מיד כלומר דמקמא העבילה מתחילתו כדי לעשות לה הערב שמש וכו' ליחוש דילמא טמא בטומאה דרבנן דלא בעי הערב שמש ונטר ליה עד כפרא להטביל דהא הוה ספק דרבנן ולקולא ועוד דרגילות להטביל מאורחא דלמא מעריר כ"כ ולא טביל כ"כ וליכא לאתמוהי האי סקין שנמלא היכא אי בירושלים אפי' צ"ג נמי ואי חוץ לירושלים אפי' צ"ד נמי לא כדאמרין התם בשליה פרק קמא דפסחים (דף ע.) וי"ל דמיירי חוץ לירושלים אי נמי בירושלים ובנתיבא שנינו לא דרך ירידה ולא דרך עליה וצ"ד דלכא הוכחה דלעטבול שריא והקשה הר"ר אליהו לפסול האי סקין בהיסח הדעת דלמר לעיל שיליה פ"ב (דף כ.) דלמר לבי על הסל ולא על המגריפה ופסלינה ליה בהיסח הדעת ותיירך הר"י דלא שייך היסח הדעת לפסול רק דומיא דהתם שהיו צידו ואסח דעתיה הימנה אלל היכא שאין צידו כגון שאבד לא שייך התם היסח הדעת לפסול * והביא הר"ר אלחנן סקר דכדיו מפרק ו' דשקלים מ"ג דלמר התם נמלא צעורה אברים עולות חמיות טעמות ומשענה שעולה נקריבה וטעמא (א) מאכל ולא מיפסלה בהיסח הדעת והקשה הר"ר אלחנן מאי האי דקאמר לישנא דשונה ומטביל דמשמע שכבר הוטבל ותיירך לו הר"ר דאפי' הכי צה שהטבילה בעלים נמי מטבילין דלימא לא נשמרה כההיא הוצילו ואיך ליה שהות כולי יומא ובההיא דביצה דלמרין כלי שנטמא בולד הטומאה מטבילין ואקשינן הא בעי הערב שמש היה אומר הר"ר אלחנן דצ"ע שחל להיות כע"ש עסקין דצ"ע מכן לשבת הלכך מטבילין אפילו יומא אחריתא אף לישנא דמתני' לא משמע ליה אלל בכל יו"ט מיירי:

האונן ומחוסר כפורים צריבין טבילה לקדש אבל לא לתרומה: **גמ'** בקדש מ"ט לא א"ר אילא מפני שכבדו של כלי חוצץ והא מדסיפא משום חציצה רישא לאו משום חציצה דקתני סיפא ולא כמדת הקדש מדת התרומה שבקדש מתיר ומנגיב ומטביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואחר כך מטביל רישא וסיפא משום חציצה וצריכא דאי אשמעינן רישא הוה אמינא היינו טעמא דלקדש לא משום כבדו של כלי דאיכא אבל סיפא דליכא כבדו של כלי אימא לקדש נמי לא הוי חציצה ואי אשמעינן סיפא הוה אמינא היינו טעמא דלקדש לא משום דקיטרא

דמו לא תשתי (ט) כיון דכתיבה עליה העולה ומיהא ילפנין (טעם) דהשלמה דאין מקריבין אחרי עולת התמיד בין הערבים כלום ויש לומר דאיכא למימר שפעמים מאחרין התמיד עד הערב שמש

דקיטרא

לקדש כו' ואמרין מ"ט דמתניתין א"ר אילא משום חציצה פ"י חיישין שמא כבדו של כלי יש בו בקרקעית הכלי החיצון ואין טבילה עולה לו. וה"מ דחיישין כולי האי לקדש אבל לתרומה לא חיישין כולי האי. ומקשינן אי משום חציצה הא קתני לה לקמן מדת הקדש מתיר מטביל ומנגב כו' ופרקינן לעולם רישא וסיפא משום חציצה ואצטרך לתרומה דאי תנא מטבילין כלים בחוץ כלים בלבד היינו אומרים שזה מפני כבדו של כלי אבל תורת חבל אין צורך ואלי תנא מתיר ומטביל בלבד היינו אומרים משום שהקשר במים ואין מים באים לחוץ אבל כלים בחוץ כלים אימא המים מצפים אותו ובאין עליו מכל צד קמ"ל דחיישין תנא

ד' ג' מ"י שס' הלכה ו' קור
יש"ע שס' סעיף מ':

ובית הצביעה לתרומה אבל לא לקדש הרי שנים הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקדש הרי שלש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש הרי ד'. מתיר ומטביל ומגב (ג) ואחר הנגמרים כטהרה

(א) נראה ד"ל לטעמיה דאמר

[illegible]

טבילה לקדש אבל לא לתרומה נמצאו מעלות הללו לר' אילא דמשרי להו

ש. מעלות שנו בלאו ששם שמיבו יכו'. בן ז"ל ואמר זה בליס הנגמרים כו'.

ההרי רביעי בקדש דקתני ושלשי בתרומה דהוי דלורייתא דליתא
אלא כפי' רש"י שפירש דהוי דרבנן רביעי בקדש ועוד קשה למורי
נ"י אחרות לקדש דיוקא אם כן סבירא ליה כל אלו דבתרייתא
לדירוף סל הוי דלורייתא דמשני ליה למימרא דרבי חנין כגון
דלורייתא ככלי שם לו מוך וסירח הר"י כיון דלא שייך לחולין לא
והיינו שיבות דטומאה:

מחיר

עירוב מקראות. מקוה
חסר שצדד מקוה שלם
ומתעורבים המים דרך חרץ
ונקב ושיעור הנקב ללצרף
המקואות ולהשכיח החסר,
כשופרסר הנדר. קנה
שטחנים בני העד שיהא
שיעור חלל החרץ כעוביה
ויחללה על שופרסר. דליו
כשתא מצבעות חזרות
למקומן. מחפסות חלל
הנקב בריוח ירבות וט.)

(א) תס"כ רבינו יה"מ באל וגרנותיו ל"ע דהא באל וגרנותיו לעולם יש בהן כשפיפרת הנוד ומוחר לעבול בהם אף אם הן טהורין ועי' רס"י ד"ה ויה"מ ול"ע.

לַעֲמֹד עִירָנוּ. הוּא יִכְלֹם שֶׁהִי הַחֲבֵרִים דְּבִינָן מִהֵן וּמִמֶּנּוּ
וּבִלְאֵל הֵי מֵאֲכָלוּ עִמָּה: **עִירָם לָךְ וְלוֹ**. שְׂמָה תִּשְׁאַלְנוּ וְתִשְׁמַשׁ
בָּהּ: **אִשָּׁה לֶשֶׁה בְּעִירָיָה**. בְּעִלְיָהּ זֶה: **כְּלוֹם מִשְׁנִיחַ עֲלֶיךָ**. לְפִיכָךְ
טָהוּר לִי בִּישׁ אֲזֻלָּתִי וּמִשְׁקָן וְכֵלִי הַחֵם שֶׁאֵין לָךְ טָהֳרָה אֲלֵא בְּעִירָתָךְ
וְאִם בָּאת לְאִסְרָךְ עָלַי לֹא יִשְׁמַע לָךְ
אֲבָל כְּבִלִי שֶׁטֶף יִשְׁמַע לָךְ וְיִטְבִּילְנוּ:
מַעֲבִילִין לָהּ. שְׂמָה הֵטְבִילֵם כְּלִי
בְּתוֹךְ כְּלִי: **וְאִשְׁבִּילָהּ לֹא מֵהֵימֵן**.
דְּאִמָּה הַשּׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ תִּרְצֵךְ לִהְטִבֵּל:
כְּנוֹסֵם. מֵהֵימֵן: **וְהִסְבִּילָהּ**. בְּנִיחוּתָהּ:
לֹא הִכְשִׁירוּ. לֹא רָאוּ לְטוֹמָאָה:
חֲכַר שָׂכָה לַהֲוֹת. וְאָמַר רָאוּ לְקַבֵּל
זֹאת דְּרֵאשׁוֹת שֶׁכָּבַד עֲבָדֵי ג' יָמִים
לְטוֹמָאָתָם הַסְּיוֹת יוֹם ג': **סָפֹךְ הוֹמֵר**
שֶׁהִתְחַמֵּם עָלָיו בְּפִסְיָה. **מִשְׁכָּח לְפִיכָךְ**
לְהִזְדַּחֲסוֹ וְלֹא הִאֲמַנְתּוּ הַקָּלָם עָלָיו

שאלם אתה אומר לו טמא אומר לך שר
טהור ושלך טמא והוה מעמן של ב"ש מיד
הלך ר' יהושע ונשתמח על קברי ב"ש אמר
נעניתי לכם עצמות ב"ש ומה סתומות שלכם
כך מפורשות על אחת כמה וכמה אמרו כל
ימיו י'הושחרו שיניו מפני תעניותיו קתני
מיהת לך ולו אלמא שאלין מינייהו יכי
שיילין מינייהו מטבלינן להו אי הכי ניהדרו
להו ב"ה לב"ש כי שאלין מינייהו מטבלינן
להו הטמא מת בעי הזהה ג' ו' ומנא ל'
יומי לא מושל אינשי ואטבילה לא מהימני
והתניא נאמנין עמי הארץ על טהרת טבילת
טמא מת אמר אביי ל"ק הא בגופו הא
בכליו רבא אמר אידי ואידי בכליו ולא
קשיא הא דאמר מעולם לא הטבילתי כלי
בתוך כלי והא דאמר הטבילתי אבל לא
הטבילתי בכלי שאין כפיו כשפופרת הנוד
והתניא נאמן עם הארץ לומר פירות לא
הוכשרו אבל אינו נאמן לומר פירות
הוכשרו אבל לא נטמאו ואגופי מי מהימן
והתניא חכר שבא להוות מזין עליו מיד
עם הארץ שבא להוות אין מזין עליו עד

שעִנְשָׁה בַּפְּנֵינוּ שְׂרִישִׁי וְשִׁבְעִי אֵלֶּה אֲמַר
אֲבִי מִתּוֹךְ חֹמֶר שֶׁחֲמַרְתָּ עָלָיו בְּתַחֲלִילָתוֹ
הִקְלַת עָלָיו כְּסוּפוֹ: "אַחֲרוֹרִים וְתוֹךְ: מֵאִי
אַחֲרוֹרִים וְתוֹךְ כִּדְתָנָן "כְּלִי שֶׁנִּשְׁמָט אַחֲרָיו
בְּמִשְׁקֵן אַחֲרָיו טָמְאִין תּוֹכוֹ אוֹגְנוֹ אוֹנוֹ וִידֵיו
טַהוֹרִין נִשְׁמָט תּוֹכוֹ כֹּלֹו טָמֵא: וְכִית הַצִּבְיָה אֲמַר
וְכוֹ: מֵאִי כִית הַצִּבְיָה אֲר"ר יְהוּדָה אֲמַר
שְׁמוּאֵל מְקוֹם שֶׁצּוֹבְטֵנוּ וְכֵן הוּא אוֹמֵר וַיִּצְבַּט
לָהּ קִלִּי אֲסִי אֲר"ר יוֹחָנָן מְקוֹם שֶׁנִּקְיִי
הִדְעָתָ "צוֹבְעִין תָּנִי רַב בִּיבִי קָמִיה דְּר"ג כֹּל
הַכֹּלִים אֵין לָהֶם אַחֲרוֹרִים וְתוֹךְ אֶחָד קִדְשִׁי
הַמִּקְדָּשׁ וְאֶחָד קִדְשִׁי הַגְּבוּל אֲ"ל קִדְשִׁי הַגְּבוּל
וְתוֹךְ וְכִית הַצִּבְיָה: לְתוֹרֵמָה דְּלֵמָא לְחֹל
קְאֻמְרַת אֲדַכְרָתָן מִלֵּתָא דְאֻמְרָ רַבָּה בְּר
שֵׁנו כְּאֵן שֵׁשׁ רֵאשֻׁנוֹת בֵּין לְקוֹרֶשׁ בֵּין

הקדוש אחרונים לקדוש אבל לא לחורין
הנושא את המדרס נושא את התרומה
מאי טעמא לא ימשום מעשה שהיה דר
מעשה באחד שהיה מעביר חבית שם
וקדשים כדאמרין פרק אלו מומין (בכורות דף לז. ושם):
נגזרה קצין ונמנין צמח הקיבול חומץ וחרדל והקפה ה
וכו וצריך לזכור ולומר דהכי פ"י הממני אחרים ומן הנז
ה נממא אחריו א"כ לפירוש זה רב יהודה אמר שמואל ורז

[illegible]

ושביעי בפנינו הקהל עליו
בסופו נאמר: "התחזקו
להיותו נאמן... ועלמה
שמונה זו כרם שלא
למכור... כל אחד מהם
לכל קדוש מעלה היא
קדוש גיורה משום
שהוא בציו כמספרת
השן: והן אחת עשרה
מגלות: מעלה שניה
אחרונה: (ובית)
הצביעה לתרומה אבל לא
לקדוש: פי' אם נפלו
שקטשן שמאן אחר
ההכלים או בבית הצביעה
שלאו רוח מים חתופים
באמצע: הוכח של
התורה: ואם יש כתוב
תורמה לא נטמאת היא
תורה קדש: נטמא והו'
אשחרו: פי' שנטמא
אשחרו ממעקן אחריו
שנטמא: תוכו אוגו אוגו
ידיו תורמה לתרומה אבל
לא לכהן שנטמא:

(א) ע"י בערוך ערך בית לצע.

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כר.

עין משפט
נר מצוה

אומ"ם פ"ב מהלכות אבות
העומות הל' טו:
ב ג מ"י פ"ב מהל'
שם אבות העומות הל' טו:
לא ד מ"י שם הל' א'
ופ"א הלכה ט'
ל ב ד מ"י שם פ"א
הלכה ז'
ל ג ד מ"י שם פ"ב
הלכה ז' ופ"ח שם
הלכה ז':

תורה אור השלם

ו. ודבר אשר יגע בכל
טמא לא יאכל קדש
ישלח והפך כל טהור
יאכל בשר: ויקרא ו יט

רבינו הגאון

טמא במקחו שבימא
את כולו וקני הוסיף
ר' עקיבא אלא צירוף
דבריו הוא פירק ר"ל
אליבא דרבי חנין לצולם
צירוף דאורייתא ור'
עקיבא שירי מנחות אהא
לאשמעינן דמדאורייתא
מצרפו שאין צריך לכלי
דבר הצריך לכלי כלי
אין כלי מצרפו. ואחר הבין
ועשו מעלה וגזרו אפי'
בדבר שאין צריך לכלי
ומקשינן תינה דמצרפו
הכלי השלם מפי שצריכה
כלי קטורה לבונה וגחלים
מאי כלי צריכ. ופירק רב
נחמן כגון שצדק ע"ג
קטבילא מדאורייתא יש
לן תוך מצרפו. אין לו
תוך אינו מצרפו. ואחר
רבנן קטור דאפי' אין
לן תוך מצרפו ופליגא
ד"ר חייא בר אבא דאמר
משל ר' יוחנן מערותו
ש"ר עקיבא נשנית
משנה זו הכלי מצרפו מה
שנחביו לקדש ומסתברא
הצירוף כלי מדרבנן היא
דא"ר ר' יוחנן מוקים לה
ממתינין מערותו של ר'
עקיבא ומשנתנו מעלה
מדרבנן וכבר שיינוהו
בפסחים פ"ב ה"א ט"ז:
מעלה שביעית הרביעי
בקדש פסול והשלישי
בתרומה פ"י טמא מת הוא
אבי הטמאה וטומאתו
ז' דכתיב וכל אשר יגע
על פני השדה. הכלל
הרב אי במת או בעצם
אדם או בקדש יטמא
שבעת ימים והנוגע בו
טמא וטומאת ערב שנאמר
וכל אשר יגע בו טמא
יטמא והנפש הנוגעת
טמאה עד הערב. עד
קדשים הנוגעים בטמא
השני יהיה טמא וטומאת
ערב נטמא ששנאמר
הובשר אשר יגע בכל
טמא לא יאכל נמצא
שלישי לקדש טמא מן
התורה כמו שפירשנו.
ורבינו מקי' כרתניא
מנין לרביעי בקדש
שפסול ודיו דא"ר ימה
מחוסר כפורים שמיחור
בתרומה שני' ונא שמע
וטמא ואחר יאכל מן
הקדשים כי לחמו הוא.
ותנן נמי הצירוף ששמי'
אולי בתרומה פסול
הוא זה התורה כפורים
בקדשים כדחנן הביא
כפורים אולי (בתרומה)
שעלה אולי וזהו ופיר
שעלה הכהן וטהרה מכלל
שעלה שלא הביאה בפתחה

רבינו הגאון

טמא במקחו שבימא
את כולו וקני הוסיף
ר' עקיבא אלא צירוף
דבריו הוא פירק ר"ל
אליבא דרבי חנין לצולם
צירוף דאורייתא ור'
עקיבא שירי מנחות אהא
לאשמעינן דמדאורייתא
מצרפו שאין צריך לכלי
דבר הצריך לכלי כלי
אין כלי מצרפו. ואחר הבין
ועשו מעלה וגזרו אפי'
בדבר שאין צריך לכלי
ומקשינן תינה דמצרפו
הכלי השלם מפי שצריכה
כלי קטורה לבונה וגחלים
מאי כלי צריכ. ופירק רב
נחמן כגון שצדק ע"ג
קטבילא מדאורייתא יש
לן תוך מצרפו. אין לו
תוך אינו מצרפו. ואחר
רבנן קטור דאפי' אין
לן תוך מצרפו ופליגא
ד"ר חייא בר אבא דאמר
משל ר' יוחנן מערותו
ש"ר עקיבא נשנית
משנה זו הכלי מצרפו מה
שנחביו לקדש ומסתברא
הצירוף כלי מדרבנן היא
דא"ר ר' יוחנן מוקים לה
ממתינין מערותו של ר'
עקיבא ומשנתנו מעלה
מדרבנן וכבר שיינוהו
בפסחים פ"ב ה"א ט"ז:
מעלה שביעית הרביעי
בקדש פסול והשלישי
בתרומה פ"י טמא מת הוא
אבי הטמאה וטומאתו
ז' דכתיב וכל אשר יגע
על פני השדה. הכלל
הרב אי במת או בעצם
אדם או בקדש יטמא
שבעת ימים והנוגע בו
טמא וטומאת ערב שנאמר
וכל אשר יגע בו טמא
יטמא והנפש הנוגעת
טמאה עד הערב. עד
קדשים הנוגעים בטמא
השני יהיה טמא וטומאת
ערב נטמא ששנאמר
הובשר אשר יגע בכל
טמא לא יאכל נמצא
שלישי לקדש טמא מן
התורה כמו שפירשנו.
ורבינו מקי' כרתניא
מנין לרביעי בקדש
שפסול ודיו דא"ר ימה
מחוסר כפורים שמיחור
בתרומה שני' ונא שמע
וטמא ואחר יאכל מן
הקדשים כי לחמו הוא.
ותנן נמי הצירוף ששמי'
אולי בתרומה פסול
הוא זה התורה כפורים
בקדשים כדחנן הביא
כפורים אולי (בתרומה)
שעלה אולי וזהו ופיר
שעלה הכהן וטהרה מכלל
שעלה שלא הביאה בפתחה

טמא מדרבנן דאין קודש אלא חול כדמוכח בהתכלת (מנחות דף נב.
והס) שאין מועילין באפר פרה וקמני הוסיף ר"ע דמשמע דהוי דרבנן
כמו רישא כדדייק הכא והשתא ממקומא דרשה דמייתי בכלי
הש"ס והבשר לרבות עטים ולבונה ר"ל דפרק המנחות והנסכים (שם
דף קנ: וס) דאין לרבנן הא משמע

אף גבש כפר שמיטה יש לה משמע
ומיהו יכללא לאוקומי כרבנן
ובהקדשו ככלי וכדמוקמין לה בפסמי'
אף איכא לדמות דלא קאי רק אלבונה
ולא אעלים וכן גריש המנחות והנסכים
פ"י גסס הר"ר דעיקר קרא לא קאי
רק אלבונה אלא אעלים לא הוי רק
אסמכתא בעלמא והתם הארכתי ולא
שיך הכא ואין להביא ראיה מהא
דלא חשיב עטים בפרכ' שני דמעילה
(דף טו.) כי חשיב איך הוכשר ליפסל
כטובל יוס ונמחשו כפרה משים דלא
שיך ביה פיוגא אף בהולכה ובהקטרה
דלא קרנן גמור הוא':

דאורייתא יש לו תוך מצרפו.
הקשה הר"ר אלחנן
אמאי לא קאמר כגון שצדק כלי חול
דאורייתא כלי שרת מנכר ולא של
חול דנענין דומיא דק"ף ואע"פ שז'
לו תוך וז"ע:

מנין לרביעי בקדש שהוא פסול.
פרש"י ולמ"ד דיו הוי מעלות
דרבנן מינה ולא דאורייתא והאי
דקאמר ולמדנו שליש מן התורה
מילתא בעלמא הוא ולא קאמר נמי
מק"ו אלא מילתא בעלמא הוא ובפ"ק
דפסחים (דף יט.) פ"י רש"י גבי ההיא
ד"ר יוס' ור' שמעון דאין משקל
מטמא בכולל ואין טומאה עושה
כיוצא זה היכי אשכחן רביעי בקדש
אלמא דלא דרבנן הוא ומצינו ראיה
דמכילתין חשיב גבי מעלות דרבנן
דמתייתא וקשה לר"י חנין דאית'
ליה צירוף כלי דאורייתא וקחשיב
ליה גבי מעלות דרבנן ולר' יוחנן דאית'

ליה צירוף דרבנן הוא הא מוקי לה כ"ר עקיבא ור"ע סבר שליש
בחולין דאורייתא וא"כ רביעי בקדש נמי דאורייתא קרי כאן והבשר
אשר יגע בכל טמא לא יאכל דמי לא עסקין דנגע וכו' ומיין
הר"י דקרי להו דרבנן משום דלא משכח לה לחולין שנעשו על
טהרת הקדש (דהוי דאורייתא) וכן אר"ה דמשכחת לה לרביעי בקדש
[דאורייתא] ע"פ עטים ולבונה דממאין ע"י חיתת הקדש וכן מביעי
ליה לר"ל צ"ע שני מנחות (מנחות דף קנ:.) אי מונין כי ראשון
ושני אי לא דלא מהי חיתת מנחות זו ראשון ושני למ"ד
אין אכול מטמא אכול פשיטא ליה האי והיה קשה להר"ר אלחנן
לפ"ה דמוקי לה ע"י עטים ולבונה וכן עדיפא מאכול גמור דלא
האית חיתת הקדש למימיו ביה ראשון ושני:

בחיבורין שני. פרש"י שבעה שחיד טמאה נוגעת לטהרה
היתה טהורה נוגעת לקדש וקשה לפי דא"כ השניה
אינה טמאה כלל והקדש טמא מחמת גזרה שמה יגע בראשונה
הצרכו חכמים להטביל שחיה שמה נטמא שחיה וע"ל בחיבורין שו דיד אחת נוגעת בספר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת זה תדון
כאילו נגעה בספר דגורין לה שמה תגע וכן הא דתנן לקמן יד מטמאה חצרתה ועושה אותה שניה בקדש מיקמין לה בשמעתין הכי
לפי מאי דר"ד לרבי ר' יהושע דיד מטמאה חצרתה להיות שניה ומאחיה טעם לא תהיה שלישית אלא ודאי דגורין שמה נגעה בספר
עצמה ואפי' לא נגע ביד השניה טמאה שמה נגעה בספר ותיא בתוספתא המטביל את ידו אחת מהן כל טהרות שעשה בטהרה עד
שלא הטביל את הטמאה טמאה שחיד מטמא חצרתה לקדש משמע דכלל נגיעה מטמאה לא והשתא יתכן דהוי מעלה לר' יוסי
שאינה אלא בכלל רביעי לפסול בקדש אלא לא לתרומה דבתרומה אין יותר משלשית לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה ד
מטמאה את חצרתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישית והקשה הר"ר אלחנן אמאי חשיב האי מעלה במנתי' דהיא בכלל רביעי בקדש
ומיין דמ"מ מעלה אחרת היא דיד מטמאה את חצרתה דס"ד כיון דאין גופו נטמא אלא מאז הטומאה גם ידיו נמי לא קמ"ל:

א"א אי אפרת בחיבורין אין וכו' מאי רבוחא. ואי משום תרומה דלא מטמאה אף בחיבורין לא נחית להו רבותא אלא רבותא דקדש:
(ח) **אחד** ידו ואחד יד חברו דפסול. דהואיל ונטמא יד חברו די לנו נכך אם יפסל אכל לרש לקדש דאמר דוקא יד מוקי
טעמא משום איחלופי יד טהורה ביד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה מטמאה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן
משמע בסמוך כי הדר ביה ריש לקיש פירש לדבריו לפסול אכל לא לטמא משמע דמשיקרא סבירא ליה לטמא גסס רבינו שמואל:
דתנן

לא נגמרה טהרתה ובמאי אי לתרומה הא כתיב ובה השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא ודאי
התרומה שגם היא נקראה קדשים. אלא לאו כטהרת קדשים הכתוב מדבר עכשיו שליש שפסול לתרומה אינו רין
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: מעלה שמינית שהיא מטמא לתרומה בקדש אבל לא
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: ואע"פ דלא פירק רב שיובי כיון דאין יוחנן

לא נגמרה. להאי עדות דר' עקיבא דמדרבנן אלא לטולת של שירי
מנחה: **דאלו מדאורייתא הצריך לכלי**. דומיא דקטורה שצדק
דאיירי זה קרא כלי מצרפו ושאינו צריך לכלי כגון שירי מנחה
שכן אכילת כהן אין הכלי מצרפו: **מאי איכא למימר**. הרי לריבין

לכלי: **קרטובל**. עור שליו: **ופליגא**
הא דר' חנין. דאמר לעיל צירוף
דאורייתא אדר' חייא בר אבא:
מחוסר כפורים כשר לתרומה ופסול
לקדש. ביצמות ילפינן לה מקראי
בפרק הערל (דף עז:.) **שלישי**
שפסול בתרומה. כדנפקא לן ק"ו
במסכת סוטה (דף כט.) ומה טובל
יוס שמומר כמעשר אסור בתרומה
שני שפסול כמעשר אינו דין שיעשה
שלישי בתרומה (ה) **אינו דין שיעשה**
רביעי לקדש. וא"ת דיו לנא מן
הדין להיות כגדון א"כ ק"ו לא צריך
שהי למדנו שליש לקדש מן התורה
והיכא דמפריך ק"ו לא אמרין דיו
לנא מן הדין להיות כגדון כדאמרין
בבבא קמא (דף כה.) ולמ"ד נמי
אמרין דיו הוי מעלות דרבנן מינה
ולאו דאורייתא. והאי דנקט ולמדנו
שלישי לקדש מילתא בעלמא היא
דאשמעינן דשלישי לקדש מן התורה
הוא: **מי לא עסקין בו**. מי לא
משמח (כו') נמי מהאי קרא: **דנגע**
בשני. דהא אשכחן דאיקרי שני טמא
דכתיב כל אשר נחביו וטמא וה"ל
הכלי ראשון ומה שנחביו שני וקרי
ליה טמא וקאמר רחמנא והבשר אשר
יגע בכל טמא (ט) בשני וה"ל שליש
לא יאכל והאי קרא כגסס שלשים
כתיב: בחיבורין שני. ממתינין
דקמני יד מטמאה את חצרתה
לקדש כגון שנעשו שחיד הטמאה
נוגעת לטהרה היתה טהורה נוגעת
בקדש דגזר רבנן דלמא אמי למינגע
טמאה בקדש ולמ"ד (ה) פסול לקמן
לפסול דמעלה בעלמא היא: **אכל**

שלא בחיבורין. שלאחר שפירשה מן הטהורה חזרה טהורה ונגעה
בקדש טהור ואין יד מטמאה חצרתה לעשותה אפי' שלישית לפסול:
יד נגובה. אע"פ שאין זה משקין: **לטמא את הקדש**. לעשות
רביעי: **ר' יוסי בר' יהודה אומר**. חצרתה פוסלת את הקדש
אכל לא מטמאה: **אי אחרת כשלמא שלא בחיבורין**. קאמר דמטמאה
היינו רבותא דנגובה (ד) ואע"פ דנגובה היא כשנגעה בזו ואין לחוש
שמה נגעה ביד הטהורה כמשקין שבעמלה שכן ראשונים דכל
הפוסל את הטהורה מטמא משקין להיות טהילה והוא לה קין
יד נמי שניה מחמת המשקין כמו חצרתה אפילו הכי מטמאה
דמעלה דרבנן היא שחיד מטמאה את חצרתה להעשות שניה
כמותה לקדש אלא אי אחרת לא אמרין אלא בחיבורין וטעמא
משום דלמא נגע טמא לקדש מאי רבותא דנגובה אטו יד
קמייתא לא מטמא לה לקדש בלא משקין הלא שניה היא:
אכל

הטמאה ואמאי קאמר ובקדש יטבול שחיה יטבול טמאה ויש ליישנו דה"ק הא נטמאה ידו אחת חצרתה וטהרה וקדש דבחילתו
הצרכו חכמים להטביל שחיה שמה נטמא שחיה וע"ל בחיבורין שו דיד אחת נוגעת בספר הפוסלה ויד האחרת הנוגעת זה תדון
כאילו נגעה בספר דגורין לה שמה תגע וכן הא דתנן לקמן יד מטמאה חצרתה ועושה אותה שניה בקדש מיקמין לה בשמעתין הכי
לפי מאי דר"ד לרבי ר' יהושע דיד מטמאה חצרתה להיות שניה ומאחיה טעם לא תהיה שלישית אלא ודאי דגורין שמה נגעה בספר
עצמה ואפי' לא נגע ביד השניה טמאה שמה נגעה בספר ותיא בתוספתא המטביל את ידו אחת מהן כל טהרות שעשה בטהרה עד
שלא הטביל את הטמאה טמאה שחיד מטמא חצרתה לקדש משמע דכלל נגיעה מטמאה לא והשתא יתכן דהוי מעלה לר' יוסי
שאינה אלא בכלל רביעי לפסול בקדש אלא לא לתרומה דבתרומה אין יותר משלשית לכן אינה מטמאה רק קדש דעושה רביעי ולית ליה ד
מטמאה את חצרתה להיות שניה אלא מטמאה להיות שלישית והקשה הר"ר אלחנן אמאי חשיב האי מעלה במנתי' דהיא בכלל רביעי בקדש
ומיין דמ"מ מעלה אחרת היא דיד מטמאה את חצרתה דס"ד כיון דאין גופו נטמא אלא מאז הטומאה גם ידיו נמי לא קמ"ל:

א"א אי אפרת בחיבורין אין וכו' מאי רבוחא. ואי משום תרומה דלא מטמאה אף בחיבורין לא נחית להו רבותא אלא רבותא דקדש:
(ח) **אחד** ידו ואחד יד חברו דפסול. דהואיל ונטמא יד חברו די לנו נכך אם יפסל אכל לרש לקדש דאמר דוקא יד מוקי
טעמא משום איחלופי יד טהורה ביד טמאה לפיכך כי היכי דידו טמאה מטמאה קדש דשניה היא אף טהורה נמי וכן
משמע בסמוך כי הדר ביה ריש לקיש פירש לדבריו לפסול אכל לא לטמא משמע דמשיקרא סבירא ליה לטמא גסס רבינו שמואל:
דתנן

לא נגמרה טהרתה ובמאי אי לתרומה הא כתיב ובה השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא ודאי
התרומה שגם היא נקראה קדשים. אלא לאו כטהרת קדשים הכתוב מדבר עכשיו שליש שפסול לתרומה אינו רין
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: מעלה שמינית שהיא מטמא לתרומה בקדש אבל לא
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: ואע"פ דלא פירק רב שיובי כיון דאין יוחנן

(א) (מנחות כד.) (ב) פסחים
(ג) פסחים יח: סוטה
(ד) (מסכתא פ"ג.)
(ה) (נ"י בעל המאור ועוד
חמלא שם פ"י העין לכל
הסוגיא וזו.) (ו) (ה"פ ע"י
רש"י פסחים יח: ד"ה שליש
שפסול בתרומה.) (ז) (ויקרא
(ח) (וה"פ חקטות מנחות
כא. ד"ה יגלו.) (ט) ש"ך
(ע"ב.)

הגהות הב"ח

(א) (ש"י ד"ה שליש וכו'
שני שפסול כמעשר אינו
דין שיעשה שלישי בתרומה
וכיון דשלישי פסול
לתרומה דין הוא
שיעשה רביעי בקדש:
(ב) ד"ה דנגע בשני וכו'
ככל טמא אפילו בשני
והיה לו בשר שליש:
(ג) ד"ה בחיבורין פסול
ולמ"ד לקמן פסול
לפסול: (ד) ד"ה אי אחרת
וכי' דאף ע"ב גב דנגינה:

הגהות מהר"ב

רשנבורן
א' גבי אחרת נמי אמר
ר"ל קדש. כ"ב ע"י בספר
טורי אבן מהי האחרת
נמי:

מוסף רש"י

מערות. ע"י עדות
פסחים יח: מנין לרביעי
בקדש שהוא פסול. ולא
אמרין טהור הוא כבתרומה
והוא כט' ומה מחוסר
כפורים.
הצרכו קרנן. כגון זו וזה
יולת ומלצר. וכו'.
שמותר בתרומה.
כדלפינן ביצמות פקד הערל
(נעז:) מקדשו טעל ועלה
אולי כמעשה הערלי שמשו
אכל בתרומה. כדמצינו וכו'
השם יטמא ואחר יאכל מן
הקדשים ופסחים יח:
פסול בקדש. אפר בקדש.
כדלפי' ה"ס מוכפ' עליה
הכין וטהרה. מכלל שחיד
טמאה עד עכשיו וכו'.
שלישי
בתרומה. לרבנן דלפני
הר"ר עקיבא ונפקא לן בבל
ואחר מנינו יוס' ומה
ענין יוס' למחר מחולין
אסור בתרומה. שני שפסול
מחולין אינו דין שיעשה
שלישי בתרומה. נמכת
סוטה בפרק כסס שהמים
ידיקין (נעז.) ויקרא דין
הוא שיעשה זה רביעי מקל
וחומר ממחוסר כפורים
ופסחים יח: אינו דין
שיעשה רביעי בקדש.
ולא תימה דיו לנא מן הדין
להיות כגדון יומא הכי
שלישי שפסול בתרומה דין
הוא שיהא פסול לקדש. דלא
כן טביל ליה האי קל וחומר.
דלפני בקדש לא אלוטריך.
דלא מינעיה. דכי היכי
דבתרומה איחלופי ככל
וחומר מטהב יוס'. הכי נמי
אמי קודש כהוא קל
וחומר. אלא אפילו מן
התורה למעשה. והיינו
דקאמר למדנו שליש בקדש
מן התורה. הלכך לא אמרין
דיו אפילו ליה ק"ו (וסוטה
כט.) וכי אמי ק"ו לרביעי
הוא דאחא. דקרי' ב"ב פ'
שני (נכח.) דהיינו דמפריך
ק"ו לא אמרין דיו לנא מן הדין
ואל. דהא כל טמא כתיב.

בתרומה אמר רב שיובי בחבורין שני. פי' כגון שחביר ידו לידו האחרת אבל אם לא חביר הדר הטמאה לטהרה לא.
התרומה שגם היא נקראה קדשים. אלא לאו כטהרת קדשים הכתוב מדבר עכשיו שליש שפסול לתרומה אינו רין
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: מעלה שמינית שהיא מטמא לתרומה בקדש אבל לא
שיעשה רביעי בקדש וזו היא מעלת הקדש על התרומה: ואע"פ דלא פירק רב שיובי כיון דאין יוחנן

(א) גיטין ח: עירובין ל: מדר
(ב) [ג' י"ה המסן] (ג) פרה
י"ה מ"ח (ד) מ"ה ו:
(ה) טהרות פ"ט מ"א (ו) [ג' י"ה
לעזי ע"י חס"י וכן גרס
הערוך ערך עין וכן
נחומספח פ"י דטהרות]
(ז) [מספח] (ח) [מקואות פ"ו]
(ט) [ג' י"ה כלס]

תוס' ד"ה שרצועה וכו'
מבל צ"ע האך עולין
לרגל. עין ס' שער אפרים
ס' לו:

[א] תרם' דיה שלזעס פ'ן
 אלס זיך פליז לרגל
 ווען העללין פ'ן זיך
 שווען פליז פ'ן שווען
 וע'ן לעמית דיה' אהל
 מחפיק לעמית דיה' חום'
 ווער'ן דף אלס דיה'
 ווער סכר וכו' ומה שלא
 העיר'ן וכו' הע' ע'ן חל
 עקש'ה כעפ' סור און
 י'ל כמ'ס ח'ה' הרש'ה'
 ע'נדי'ן חום' הע'ל
 ע'מול דל' כמ'ל אל העיר'
 דל' לעפ'ן עלית רגל דיה'
 ע'שה דלור'י'ה' ע'פ'ר
 העיר' דיר'יק: [ב] ע'ם
 ח'ל' מ'ן דל'ס'ק'ן ע'ם
 לעזע' נעמ' וצ'י' הע'ה' ג'
 וכו' ח'ן ע'ן ש'ח י'מ'ח
 מ'ס' ע'ם:

ואהל ודורק לאו שמיא
אהל. אהל. המנוטט אינו
אהל. אהל. דקעט עטלויל, האך
מחזיק דאס פארשטעק פאר אהל
בינו לאהר ארץ העמים ואלו
מחזיקים האל (ג'ס'ס'ס'ס'ס'ס'ס'ס'
שמיא אהל אינו מחזק
(עדרובין ל'א) בשיירה.
מרכנת שמים, ענלה עסיה
מקטופסא (שם) וישאל אמה
מקטירי דשם) וישאל אמה
לאהר (ג'ס'ס'ס'ס'ס'ס'ס'ס'
מדין בגלילא. חנינים
שגבול מטהרים יום
לנפסם וזמן למחיות. שמה
יבנה דהם ציונים (נדח)

בגלילא שנו. שיש להם רוב שמן ומאחרים צדדים צרוב שמן שיש להם לעשות והכי נמי אמר פרק כירה (שבת דף מז. וסג) גבי מטלטלין כוונא אגב קיטמא כלומר מחתה אגב קיטמא כדלעיל מינה מחתה אגב אפרה וכן פירש בערוך ועדיף טפי מכלכלה ואפן שבחמה ואחרי ליה וזמן שאם יש בה שברי פתילה שאסור לעטולה שבעל הכלי והשמן אגב הפתילה ומקוץ לה בגלילא שנו כלומר אפן קפדי עליה בטיל ליה אגב פתילה ודוגמא לדבר ההוא דבפ"ק דסנהדרין (דף יא:) טול אגרתא וכתוב לאחמא בצני גלילאה עילאי ותחא כו' לאפרושי מעשרא ממעטנא דיתא וצוני פ' ב"ש (דף לא:) בגלילא שנו דחמתא עדיף משמחא ורין ליה היה מנמי להם הרבה רוב שמן שחיתן דאב דבמשמע בדמיואל (שם דף עה.) דקמי מ"ס דיש לשון א"ל הקיטור דחשיב משום דמחית לרפואה לרפואה שחיתן דאב דהו שחיתן ר"ל מחר עושרם בגליל ואפ"ה היה עדיף להם היין מן השמן משמע שהיה להם רוב שמן בזול דכפר"י ומיהו פירש רש"י בגלילא שנו דפרק כירה (שם דף מז.) שהיו עניים ולא היו להם פתילות מנורות ובהמיואל (שם דף עה.) פירש מתוך שהיו עניים לא היו עושין רפואה רק ממים ולא מיין ולא משמע כן דא"כ גם שחית מים שחית טפי כיון שלא היה להם יין פורתא לשפות הקיטור והיה להם לשער שבחיה ועוד מנמי בחולין כפ' אבות ואת בנו (דף פג.) ועבר יום הכפורים בגליל משמע שהיו עשירים ומרבים וזו מה שפ' דלא היו פתילות מנורות הא אחרנין בשילהי צבא קמא (דף קסח:) מקבלין מן הנשים דבר מועט כלי פשתן וצבגיל אלמא שחיתו פשתן צבייהם ובי קאמר לישראל דלאסור לעטולה דמשמע דקאי אפתיילא דשיין לשון נקבה דהא נר לשון זכר דלחבא למימר דקאי אקשרה דמיינה לה לעיל מומר השמן שצנר ושקדקרה מומר וגם מנטי לשון נקבה אגב נר מנוכה כבתא א"ן וקוקה לה (שם דף עג.) כל זה פ' הרי"י וגם רבינו מאיר פירש כן ועוד הוסיף כי מרוב יין היה להם כבד עניים וטוב המים לרפואה:

וְיָרֵם פ' ב"ש (דף לא:) בגלילא שנו דחמרא עדיף ממשחא ויין היה
(דף קתני מים כדי לשוף אם הקילור דחציב משום דשכיח לרפואה
עדיף להם היין מן השמן משמע שהיה להם רוב שמן בזול דכפרין
היו להם פחיתות מנורות ובחמולא) (שם דף עח:) פירש מתוך שהיו
גם חציית מים שכיח טיפין שלא היה יין פורתא לשמות
(דף פג:) וערב יום הכפורים בגליל משמע שהיו עשירים ומרבים
ב"י צבא קמא (דף קסא:) מקבלין מן הנשים דבר מועט כלי פשמן
דמשמע דקאי אפחילה דשיין בה לשון נקבה דהא נר לשון זכר
שבקערה מותר וגם מליני לשון נקבה אחר נר חנוכה ככתה אין
וד' הוסיף כי מרוב יין היה להם כאב עינים וטוב המים לרפואה:
חבר

בגלילא שנו. שיש להם רוב שמן ומאחרים צדדים צרוב שמן מטלטלין כנונה אבג קיטמא כלומר מחמה אבג קיטמא לא זאנן שבחוכה ואומצו ליה ושזין שאם יש בה שצרי פחילה שאסור לל שפעירים הוו מרוב וכן קפדי עליה בעיל לה אבג פחילה דרוב צדדי בגלילה ערלו ותמאי רון לאפרוזי מעשרא ממעטנא דרומא ומאי להם הרבה ורוב שחיתן בך כדמשמע בהמזיל יין (שם דף טפ) משמיה שלא היו שותין רק יין ממוך שורש בגליל ואפ"ה הוה ומיחו פירש רש"י בגלילא שנו דפרק כירה (שם דף טז) שהיו עניים בעיניהם לא היו עושין פרואר רק ממים ולא שמעו ב' דל"ה הקולר והיה להם לשער בשמיה ועוד מזני בחולין כפ' אבות ואת צבסעטודות ועוד מה שפי' דלא היו פחילות מזניות הא אמרין בש בגליל אלמא שמאי פשמן ציניהם וכי קאמר לישנא דקסור לטלטל דאיכא למימר דקאי אקערה דמימי לה לעיל מותר השמן שצנר וקוקן לה (שם דף נא). כל זה פי' הר"י וגם רבינו מאיר פירש כן

מסורת הש"ס

שְׁלֵא תגעו בשלחן. צבאנים עמי הארץ ההולכין להיכל להשתחוט קאמר דאליו ישראל לא היו ראוי לילך אף בין אולם למזבח וכן פירש רש"י: **מְנוּחָה** א כתיב בה תמיד. פי' רש"י תמיד דכתיב בה לא דמי לתמיד דשלחן דהאי תמיד מלילה ללילה וכן כמו עולם תמיד האמור בתבמידי ונחבציו כ"ג אצל ציוס לא יהיה דולק דמערב ועד צוקר כתיב תתן לה מדה מערב עד צוקר הלכך כל היום יכול ללקח אצל תמיד האמור בשלחן כל היום וכל הלילה להלחם וצוקר וילוי מזהב אצל

חמיד (דף ל:) משמע דנר מערב
דולק כל היום שממנה היה מליק
ובנה היה מסיים ומסתחמח מתמיד
גפפאק עיה קשה להר"ר אבן עזר
להכילא דהא כתיב מערב עד חלק
שיערו חכמים מדתה לחצי לוג'
י"ז (א) דמ"מ לא היה זה טפי
מנשאר נרות ומ"מ ממילא מחמת
הגס דולק כל היום ובשעה שלא היה
הגס היו דולקין אותה בנר כדי
להלכה ממנה האחרות:

הוא כדר"ל^א דאמר
השלחן הטהור מכל
כלי עץ העשוי לנחת
אלא למלמד שמגביו
רגלים לחם הפנים ואין
לפני המקום סילוקו
בן לוי גם גדול נעשה
כך סילוקו שנאמר^ב
הלקחו ותיפוק לי
השלחן והדולפקי^ג
בשייש ושייר בהם ממ
ר' יהודה אומר מקום
תימא שאני עצי שמ

הניחא לר"ל דאמר
אכסלגים הבאין ממ
מסמים לא בטלי ע
דאמר ואפילו בכל
מאי איכא למימר ו
עומד כאן בציפוי ע
מיניה ר"ל מרבי יוחנן

שאינו עומד בחופה
חופה את לבזבזיו ו
עומד ולא שנא בצ
שנא בחופה את לבז
חופה את לבזבזיו

היה עומד שלש שולחנות היו
שלחן ודולבקי דשייט עב וחזו
היה דק וקלוש ובלא עץ לא מל

יש להקשות מזה נמי איך
ב העץ אלא העץ בטל ועוד
מא טעמא משום דהנפוי בטל
של עץ מתרגם יהונתן פתורא
ך למוזה מדאפקי' בלשון מזה
דלא קשה מידי דמתן במתני
מעשה לי מזה הוהב דכתיב

אֵלֶּה אֲךָ נֶרְדֵּךְ עֵינֶיךָ הָאֵל קִרָּא דַּמַּ

ימים להם ראו חיבתכם
 סידורו "דא"ר יהושע
 בלחם הפנים כסידורו
 לשום לחם חום ביום
 משום ציפוי דהתנן
 שנפחתו או שחיפן
 הנחת כוסות טמא
 הנחת החתיכות וכי
 דחשיבי ולא בטלי
 שנו אלא בכלי
 הים אבל בכלי
 אלא לרבי יוחנן
 מסמכים נמי בטלי
 תימא כאן בציפוי
 יאנו עומד הא בעא
 ציפוי עומד או בציפוי
 לזבזבו או בשאינו
 אלא שנה בציפוי
 שאינו עומד לא
 ולא שנה בשאינו
 אלא שאני שלחן
 דרחמנא

עך דכתיב המוצח עך שלש אמות ותנן ליה בממנ"י דפליגי ביה אמר בסמוך ואיבעית אימא רבנן לר"א קאמרי מאי דעתך משום לגבי העץ ואילו גבי שלחן ודולבקי היכא ללא שיר כלום בטל העץ יסמוך למוצח דדהבא אבל מוצח לא מיקרי של עץ וגם שלחן לא יכלל שמה שלחן ודולבקי עך לא איקרי לפיכך לא בטיל הנפוי לגבייהו כל הכלים שמהו צמדקס טעונים טעילה חוץ ממוצח ומוצח והנחשת והמורה והמוצחות ואיתרוסא להדרי לפיכך נבטל צפוי גבי מוצח שלש אמות צמאי מיתרוסא אי מוצח הובב אמתים ותו לא:

שלחנו

[illegible]

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כו.

עין משפט
נר מצוה

(א) נרטיס נה. מנחם לו.
(ב) ע"ש. (ג) עירובין יט.
(ד) [פסחין לו. נרטיס לו.
מנינה לו. (ד) (י"ל דלא
מנשק ליה. (ה) (ו) ע"ש
עדות פ"ב מ"ה].

תורה אור השלם

1. המזבח עץ שלוש אמות גבה וארכו שתיים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירותיו עץ ודבר אלי זה השלחן אשר לפני יי. יחזקאל מא כב 2. מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עלי את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אביר את שמי אבוא אליך וברכתך. שמות כ כ 3. ומשמרתם הארץ והשלחן והמזבחה והמזבחות וכלי הקדש אשר ישרתו בדם ומקדש וכל עבדותיך במדבר ב לא 4. הלא זה דבר כאש נאם יי ובפסיו יפצץ סלע. ירמיהו כג כט 5. כחוש השני ששתתך ומדקדך נאזה כפלה הדמון רקתך מביד לצמחך. שיר השירים ג 2

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פושעי וכו' חזק מבידעל בותית דמשכח ליה.

גליון הש"ס

רש"י ר"ה סלמנדרא היה הנביא רבו. עין חילן ד' קם ע"ה נרטיס ד"ה וסלמנדרא.

מוסף רש"י

ומקצעותיו לו. שהיה מרובע (מחנות יז.) שלחנו של אדם מכפר עליה. דעתן פוסק לאורחם (שם. ובשם: דע"ה).
הדרן עלך מסכת חגיגה

רחמנא קרייה עץ. אף כשהוא מנופה: שולחנו מכפר עליו. בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מונח הנחשה דכסיב מונח אדמה הכחוב קראו אדמה. למונח שמעלין עליו העולות והשלמים והיו מונח הנחשה: אדרבה משום דמלופין נינהו נעמא. דאי לא מנופה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי לנחת: מאי דעסיך. דילפת טעמא מדקריניהו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעשין לנחת: מפני שכן מלופין. ובעי למימר שהציוי מבטלן והיו להו ככלי ממוכות: מיבטל בטיל ציפויין לגבייהו. דרחמנא קרא עץ לטולו וכלאו האי קרא נמי לא מקביל טומאה: סלמנדרא. * מיה הנכרחת מן האור כשנוערין אש במקום אחד שבע שנים תמיד כלי הפסק: כעובי דינר וכו'. דבר מועט. לא חסר וזהו דנעשה זו נס:

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

דרחמנא קרייה עץ * דכתיב יהמזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי דרבייהו דאזן שבית המקדש קיים מונח מכפר על אדם עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו: כל הכלים שבמקדש יש להם שניים כו': מזבח הנחשת דכתיב יהמזבח אדמה תעשה לי מזבח הזהב דכתיב יהמזבחה והמזבחות איתקוש מזבחות זה לזה: וחכמים ואמרים מפני שהן מצופין: אדרבה כיון דמצופין נינהו מיטמאו אימא וחכמים ממבואין מפני שהן מצופין ואב"א רבנן לר"א קאמרי מאי דעתך משום דמצופין * מיבטל בטיל צפויין גבייהו א"ר אבהו אמר ר"א ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב יהלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה * אמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממזבח הזהב מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב כפלה הרמון רקתך * אל תקרי רקתך אלא רקנין שבך על אחת כמה וכמה:

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

שלחנו ש' אדם מכפר. דגדול כח הלגימא כדאיתא בהגדת חלק (פסחין דף קי.) : מזבח אדמה תעשה לי. וכי מוקמי לה בנחשים פרק דקשי קדשים (דף נח. ושם) גבי מונח אבנים להאי קרא דמונח אדמה אמר הר"ר אלחנן דקאי לתרבייהו ולמורי נראה לפי שהיה מונח של משה במקום מונח של אבנים של בית עולמים וכי האי גוונא דריש התם (דף נט.) כי מונח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכל ודריש ליה מונח אבנים במקום מונח דנחשת: ואיבעית אימא רבנן לר"א כו'. וקשה דאמרי לה השלחן הסהור מכלל שהיה טמא חיפוק ליה משום ציפוי דאף במונחות נמי היה מטמא [ר"א] משום ציפוי אי לאו טעמא דכקרקע נינהו ללישנא לאו טעמא דכקרקע נינהו עץ כתרסא אע"פ דרחמנא קריניהו עץ אש כן השלחן נמי טמא אע"פ דאיכא עץ משום ציפוי וללישנא קמא דמוקי לה כרבנן דמטמא ולא בטיל הציפוי לגבי עץ ומיך הר"ר אלחנן דליטריך שפיר קרא דהשלחן דאף במונחות נמי לא דעיין ליה שהיה בטל לגבי הציפוי אלא משום דליף משלחן דאף על גב דמיקרי עץ הסהור טמאמו משום ציפוי ורבנן דאמרי מבטיל בטיל ציפוי לגבייהו אמרי מדליטריך לרבויי שלחן דהא מסבירא טמא משום ציפוי אלא ודאי לאשמועינן דאע"ג שיש לו ציפוי לריך קרא לרבויי דמקביל טומאה ואי לאו הרבוי הציפוי בטל א"כ ממיילא גבי מונח דליכא רבוי הצפי בטל ללישנא כתרסא:

אין אור של גיהנם כו'. נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן גיהנם כלה והם אינם כלים אלא בפושעי קל קאמר ומשום דמסיק להו אצרהם לטולו חזק מצועלי הכותית (א) (דמנשק ליה) ערלתיה דאמר בריש עושין פסין (עירובין דף יט.) וכי אמרינן כסוף הזהב (ב"מ דף נח.) הכל יורדין ועולין חזק משלשה לאו גיהנם מיידי אלא במקום אחד לידון הן יורדין ואף הנידון לאחר שיש עשר חדש עולין ואין נידוין יותר משנה תמימה (א): שאין בו אלא עובי דינר. בתנחומא יש שהיה משה תמיה על זה אי אפשר שלא ישרף העץ ואמר לו המקום כך דרכי כאש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה דכתיב והסנה אוכל (שמות ג):

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

שנינו כל הכלים טעונין טבילה ואפי' המזבח. א"ר אלעזר תלמיד חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שהוא תולדת אש הסך דרמו אין אור שולט בו. ת"ח (שמשמשינן) שכל גופן אש כדכתיב הלא כה דברי כאש עאכ"ו. אמר ר"ל אפי' פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב ומה מזבח הזהב שאין צפוי אלא כעובי דינר היה כמה שנים ואין אור שולט בו פושעי ישראל שהן מליאין מצות כרמון. שנאמר כפלה הרמון רקתך. אפי' ריקנין שבך מלאין מצות כרמון עאכ"ו: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא ליה מסכת חגיגה. האל יסיר סכנו אף ורונו וחיתיה ותונתה.

(א) נראה שג"ל בלוי יו"ט ובתוספתא הגי' שהביטל המטרה כיו"ט ואפשר שלפי רבנו היה הגי' בלוי יו"ט וירושלמי איתא פסח העביל את המטרה וגי' התוספתא שהביא רבנו נראה עיקר וד"ק. (ב) לאורה משמע דהכמים נמי ק"ל ללא נפי עיניה ולא פלגי רק כשעמל דברי רבנו י"ע.

סד א מיי מ"ה מהל
מטמא משכח ומוטב
הלכה יא וישי מה שכתב
גיה הכיט כפיד מהל
כלם הל' ד:]

רבנו חננאל

הוא איקרי עץ שנאמר המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצעותיו לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' אלמא דמיקרי עץ ומשום הכי בעינן להוירי מבטל מלא וריקס זו החלכה כולה ענין השלחן שצפוי אינו מבטיל העץ שלו היא במסכת מנחות בפרק שתי הלחם ומפורשת שם כאשר פירשנו והרבה טעו בה דכתיב על השלחן הטהור מכלל דיימנין הוא טמא ומנחתו ששטי כלי עץ הוא ומנחתו למטה היתה. וחביא (בחו"ס) שניטא מסבילין אהון במונח אפי' בשבת. משום דמטמא ומעשה שלחן המטרה כלילי יום כר"ל. חזק ממונח הזהב ומונח הנחשת שהן כקרקע. דכתיב מונח אדמה וכו' המטרה [אתקוש מונחות] להרדי דלהו כולוהו כאדמה דלא מקביל טומאה. וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין. אי בעי חימא לרי אלעזר קאמרי ליה דקאמר טעמא מפני שהן כקרקע דלא מטמא. והא לאו הכי הוה מטמא. והא פשוטי כלי עץ (ששטי) נינהו ולא מטמא. וכי חימא משום דמצופין. דברי חכמים לרי אלעזר דמטמו משום צפוי מיבטיל בטיל ציפוייהו והוה להו כלי עץ. אלא כיון משום שהן מצופין כיון משום שהן כקרקע אפי' הכי טעונין טבילה לפי

(א) נראה שג"ל בלוי יו"ט ובתוספתא הגי' שהביטל המטרה כיו"ט ואפשר שלפי רבנו היה הגי' בלוי יו"ט וירושלמי איתא פסח העביל את המטרה וגי' התוספתא שהביא רבנו נראה עיקר וד"ק. (ב) לאורה משמע דהכמים נמי ק"ל ללא נפי עיניה ולא פלגי רק כשעמל דברי רבנו י"ע.